

308663

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 2

చెన్న పట్టణము 1915 సం॥ డిసెంబరు నెల 20 వ తేది సోమవారము

NO 223

సంపుటము. ౨.

రాక్షస నామ సంవత్సర మాగ్గ శిర శుద్ధ చతుర్థి ౧౪.

సంచిక ౨౨౩

ఇండియన్ మెయిల్ లీవరు వాచ్
5 స వత్సరములు గ్యారంటీ గలది.
చక్కని గొలుసుతో వెల ౩.00 పోస్టేజీ 0-4-0.

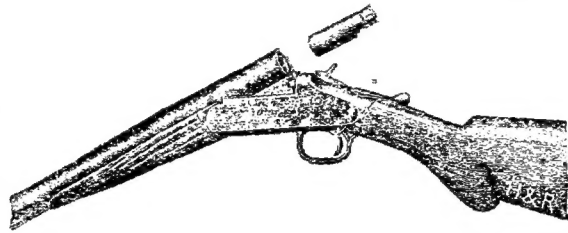
ఇది మా కొంతకే సిద్ధమున
బడింది. కావున వెంటనే దొంద
ను. వెల స్వల్పమైన ఫలమధి
కమని యనభవన తెలియఁగం.
దృఢమైన సామానములే. తేడా
బడి దొడ్డు పూర్తి అను గాను దూ
ము కలిగియుండుటచే చాలాకాల
ము నిజాక తృప్తికరముగ వని
చేయును. గడియారము వెట్టి నై
'ఇండియన్ మెయిల్' అను పే
రందును. వెట్టిలోపల గ్యారంటీ

పత్ర ముచికించి యుండును.

ఇండియన్ మెయిల్ గ్లాసుదూము లేనిది వెల 2-౩-0
చిరునామా:—సుప్రీయరు వాచ్ కంపెనీ.
పోస్టుబాక్స్ నెం 167 మదరాసు

తుపాకులు!

తుపాకులు !!

తుపాకులు, రివోల్వర్లు తోటాలు, మందు
మొదలగు సామానములు మిగుల సరసముగా
విక్రయించబడును. వలయువారు క్యాటలాగుల
ఈ ఆద్రనుకు వ్రాసి తెప్పించుకొన వచ్చును.

యక. వి. రామానుజం శెట్టి అండు కో,
(181) 12, పాపన్న బ్రాడ్వే, మదరాసు.

వెల స్వల్పము!

సుఖమధికము !!

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము
చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి వెల 0.8-0.
తలనొప్పులమాన్యును, వాయువుబోట్ల పోగొట్టును
సాధ్యపుకొక్కల బారదోలును. పోట్లపోగొట్టును
వనమూలికలచే హిందూ దేశమందు
తయారుచేయబడు మంచిమందు.
సువాసన గలిగియుండును.

అమృతాంజనము అన్ని విధముల గూఁడును గలిగించును.
ప్రతిఇంటనుండదగిన చౌకయైన వైద్యసహాయము
అమృతాంజనం డిపో, 109, ప్రెస్కోట్ట, బొంబాయి
7, కంబుకెట్టిగిరి సుదామ.

జండు ఫార్మసూటికలు వర్కుస్

ఎలిఫిన్స్ ను రోడ్డు

బొంబాయి.

ఈ సంఘమువారు గొప్ప ఆయుర్వేదాషధ నిర్మాణశాల నేర్పరచిరి. హిందూదేశమందు
విద్యుచ్ఛక్తి సహాయమున యంత్రములతో నౌషధములను చేయు సంఘ మిది యొక్కటియే.

౧౯౧౪ వ సంవత్సరమున కలకత్తాలో అఖిల భారతాయుర్వేద మహాసభవారు బంగారు
పత్రకమును మొదటితరగతి పట్టమును ఈ సంఘమువారి కొసంగిరి.

చెన్నపురి తంబుశెట్టి వీధిలో ఆయుర్వేద కళాశాలా మందిరమున అఖిల భారతాయు
ర్వేద మహాసభవారు ఈ సంఘ మువారి నౌషధములను గూడ ప్రదర్శించెదరు. కాన వీని
నెల్లవారును విచ్చేసి చూడవచ్చును. విషయములు తెలియగోరువారు వైవిలాసమునకు
వ్రాయవలెను.

ద్రవ్యరాధనపరత్వము.

II.

(రామకృష్ణ)

ద్రవ్యరాధనము చేయు ధనవంతు లనేమిట గలరు. కొందఱు, తాతయో సంపాదించుటయూ, కొడుకులు, మనుషులు విచ్చలవిడిగ ద్రవ్యమును చేతులుము నాచారమై చున్నది. తండ్రి సంపాదక పాత్రను సంపాదకయై యుండుట చేతనే గా, తండ్రి ద్రవ్యరాధన చేయలేక పోవును. అతడు ద్రవ్యరాధన చేయకపోయినయెడల కొడుకులు ద్రవ్యరాధనకై దండెత్తరు నిజము. సాధారణముగా నీవద్ద తియ్య యవలంబించుచున్నది. వాడుకలోనున్నది. ఇతరుల కతాబుడలాడుచు యావనలు చాలితమైన విధనాది ద్రవ్యరాధన లగుచున్నాడు. సంపాదనాదీనినను.

ద్రవ్యరాధన మెట్లు జరగునో యదావారముగ ఒక నది యొద్ద నున్న ఒక వాడు పట్టణము నుండి తన ఆ పట్టణము లో నుండి ల ద్రవ్యము స్థానము, దొరతనమువారి కింకార, పాతకాలలు చరిత్ర పానములు మొదలుగా గలవు అంతక శ్రమయనాది కలదు. ఆతడు కొంతయు పూర్వార్థముగా నుండును. ఆతని మొగమును చూచిన యను ధర్మరాజు మొగమునూడ నవసరమలేదు. సాధారణముగా బిల్లలందఱు తొలగించి జడిపిచుటయే గాక, పది దినములు జ్వరములో పాదపడి, తీసికొనచుండును. మిక్కిలి బలవంతుడు. తిన్న నాటినుండియు గవ్వతీరి. ఒకల సాత్తును త్రోగు చేయుటలో నాతని కంటె నిధులలేరని చెప్పవచ్చును. అందులో నాగయనాదిగా! పట్టణమునాది బెడలింది, వారి ఇళ్లకు గుల్ల చేయుటలో నసారవ్రజ్ఞ గలవాడు. ఆ విధముగ చాల ద్రవ్యమును సంపాదించెను. వీధిలో నెరి యింటునైనను బిచ్చగాల్గుచు బిచ్చ మెత్తుకొనుచుండినయెడల సాధారణముగా వీధి తలుచైనను చేయును, తేక యొకకట్టును తేతలూరి కిక్కించుటకై ననుసాహించును. బ్రాహ్మణులగు గానియెడల ననుభవము నకు వచ్చినయెడల నానామాలలకలబిల్లి తరిమిచేయును. కండ్ల నెత్తికేయును. కండ్లను గొరుకును. శ్రేష్ఠవిడికిలిండును. కేయల! కొట్టుటకు సిద్ధపడును. సాధారణముగా నాపట్టణము లోనివా రెవరు నానుసానియుంటికి వెళ్లరు. క్రొత్తవా రెవరయినను దురదృష్టవశమున వెళ్లినయెడల నా మర్యాద లన్నియు కరుణగాబరుకట తెట్టిపందియును లేదు. దైవము అట్టి వారలకే యిచ్చి యు నొసంగును గా! నాగయనాదిగ నుండి లక్షరూపాయలదియై గా సంపాదించెను. ఏదేమిడి కొడుకులను, వైద్యులకు కూతులను బడసెను. ఈ కొడుకులను విద్యాభ్యాస మొనర్చెను. వాటిలో మగ్గుమూత్రమే పట్టి పక్షిమనిచ్చి నాగయనాదులుగ బ్రవేశించిరి. తక్కినవారు ఇంగ్లీషుఅక్షరములను నేర్చుకొనిరి. విద్య అందజేయునంటువా? అది అందజేసామ్యము. అప్పుడవలంబించె. అప్పుడవలంబులలో గొండలు తుచ్చుచుగూడ నుండవచ్చును. అట్టివారలు తేకమున కనవరము. బ్రతికి యుండియు మృత్యువాయు లని చెప్పవచ్చును.

నాగయనాదికి నాతనియూరులకును భిక్షుగిట్టును. తండ్రి కనునకు కాక చాల నిమిత్తము ఎంమిద కౌలు ల్యయముచేసిన వయసు చాలుగజాలనే కృత్యముచేయుటకు బ్రాంధించిరి. తండ్రికొడుకులు తనమేదయేమో, తనబంధువు

లేమో, తనదబ్బు ఏమో, తనభూమిలే మోకప్పటికెరగ సం గతులను గమనింపలేదు ప్రపంచమంతయు చుడుచుకొని పోవు చున్నను, ప్రశ్నకాలము దాపరించినను, సమాధిముహూర్తివారి యింటికడకువచ్చినను బతుకీరారు పురమందిరములో గాటు తెట్టిన పాపమునభోరు. నాలుగజాలచందాను తేకమున మిత్తమై యెక్కుడియ్యరు. కాని బజారులోనికిబోయి, నీను, బెల్లియమ్, మొదలగు దేశములనుండి వచ్చిన యాన్నిగడ్డులను గుట్టించు కొని మోటారుపైకిబెట్టును, మోటారుకారులను, బ్రెసికియను గాని పట్టణమునెబడి మాపాటివారు లేరని తిరుగుచు. దుటాచారమై పోయినది

ఒకకొడుకు రైల్వేస్టేషనుమొంటురూములో గూర్చుండి సారాయి, వైను త్రాగును. మురియొక వయసుడు కేశాంగ నలగో నుభించును మురియొకడు పోకిలీలతోగలసి తిరుగుచుండును. ఈలాగుననే ధనవంతులవారు లేదనో వృద్ధి జెంచుచున్నాడు. హిందూదేశమున కెట్టిపాటులు సంభవించినవి? దేశము యొక్క భావినీతియంతయు మీకు చుక్కనులకలె నంకు విద్యాధిపతిమీదను సాధారణమున్నది కాబట్టి మీరు మిక్కిలి ద్రవ్యమును తెలిసికొని దేశమునకు మీరు చేయగలిగిన సాహాయ్యమును జేయెడు. తనము మించిన మరల రాడు. ఇదియే చుంచుచుండును.

“శబ్దకౌముది”

అను నకారాది అంధగినినుంటువు. ఇది జేబులో ఇముడె గలది ఇట్టిది నే తెక్కడనలేదు. కావున అపూర్వమైనది. నెల మిక్కిలి సరసుము. ఫలమధికము. ప్రతి ౧ కి నెల ౧. ౧. తనలాభములు ప్రత్యేకము. వలయునా రిట్లు వ్రాయెడు. యస్. వి. రంగారావులు, 83, వరదాను తిరుప్పత్ నీధి, చెన్నపురి.

విరహాబ్జ

ఇందు పురాతన భారతీయవీరల ప్రతాపచరిత్రములు చక్కని శైలిలో కర్ణింపబడినవి. వారి చిత్రపటములు గూడ గలవు. ఇట్టి గ్రంథ మిదిగ్గ కాంధ్యూన మతీయకటి లేకు. నెల రేపకు టైండు 0-12-0 కాల్కో టైండు 1-0-0 శ్రీ కృష్ణ దేవరాయని చిత్రపట ముచితము. వలయునారు:- శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి, 7, తంబకెట్టిపి, వరదాను

క్రొత్తరీతిని అనునరించి చెయబడినది. కామినియా ఆయిల్

ఏ శ్రీలక్ష్మి తన కెల్లకలము మందరముగా ఉంచుకోలేనని, రాలిపోవుచున్నది నని, బజారులో దొరకెడు నూనెలనువాడకుడెడు. ఎందుకనెన కెల్లకలము నేకారణము వల్ల రాలిపోవుచున్నది అది తెలియనిమాదిరి తయారుచేయుచున్నాడు. ఈసంగతి శ్రీలక్ష్మి ఆలోచించవలయును. ఈ కామినియానూనె మూలకలముండి నూతన సంగోధనకారము తయారుచేయబడియున్నది. ఈనూనె కెల్లకలనురాజ్య పురుగులను నశింపజేయును. దాని వలన కెల్లకలము రాలక తిరిగి వెరుగుచుండును. ఈనూనె కెల్లకలను నట్లువలె నున్న గ చేసి మెడనును చల్లగానంచుచున్నది. ఈనూనె విద్యార్థులకు ఒక వరరూపమైయున్నది. ఊరుచేరు తెలియని యెటువంటి పట్టణమునాదికిగూడ కామినియా నెలము తెలిసియేయున్నది. దానిని తెలియనివాడొక్కడనులేదు. అది కెల్లకలకు నిగగలాడునట్టి నమజుయిన నట్లనే మెట్టులను కలిగించి కెరమునకు చలువపుట్టింపి మెడటికి క్రొత్తసాంపుసార్వ మిక్కిలి ఇంజంను నూనెనుమిట్టుటముగా గలిగియుండును. ఇదిఅన్నిటికంటె ఎక్కువమగుటచుట్టి మెతురువందు ఒక బంగారుపతకమును, అలహాబాదు కన్నుప్రకర్షనమున ఒకయోగ్యతా పతకము నొసంగియున్నాడు. మతీయు మేనుకోరకలే నేలకలది యోగ్యతా సాక్ష్యములు నూడు నచ్చుచున్నవి. కామినియా నెలము మెక్క గుణమును పరీక్షించునట్ల ఆరకాపాంపు

కంపానుడల ఒకసారికి ఊరకాగింపదగినంతమోతకగలఒకబుట్టి నెలము ఇహాగా సంపాదించు. నెల నీసా 1-8 గూ 1-0-0 నూడునీసాలకు 2-10-0 ని. పి. భిక్షుకు జేరి (ప్రతి బిక్షువునకొక అలహా వరము.) సోకోపింట్టు:- అంగో ఇంజంనుకా ప్రగ్ అక్ట్ కెయిల్ కంపెని, నెం. 153 నూనూమునీరు, బొంబాయి మద్రాసు ఏజంట్:- శ్రీగా షునో త్తను మూర్తి రా23, నెంబూనాకోలో నూనెగడితలనూనె. మద్రాసు

Wanted

కావలెను.

తెనాలి సంస్కృతకళాశాలకు వ్యాకరణ సాహిత్య ములయందు పాండిత్యముగల ఒకపండితుడు కావలెను. తీరము వారియోగ్యతలను బట్టి నిర్ధారణచేయబడును. వలయునారు ఈ కింది చిరువామానానికి వ్రాసికొనవలెను పిల్లుట్ల - ఆంజనేయులు, కెక్కిటర్. కనివారపేట, (కృష్ణాజిల్లా)

మెకానికల్ ఇంజనీయరు కావలెను

కళాశాలయందు మెకానికల్ ఇంజనీయరింగు నేర్పుటకును, వర్కుషాఫ్ నమలను జూచుటకును ఒక మెకానికల్ ఇంజనీయరు కావలెను. తను యొక్క యోగ్యతలను తెలియపర్చుచు ప్రికేసి పాలుకు దరఖాస్తులు సంపాదలెను. ఆంధ్రజాతీయకళాశాల, మదీపట్నం.

యువతీ విద్యాలయము-బాపట్ల

లోదురు నెకండరి పరీక్ష పాస్ అయి ప్రైవేటుంగు అయినట్టి యువధ్యాయిని యొక్క-ధన మెట్టివ్యక్తమకా ప్రైవేటుంగుపాస్ అయిన మెట్టుకొద్దును ఈ పాతకాలకు ఉపాధ్యాయినులు కావలసియున్నాడు. అట్టివారిని నేర్చు యెడల తన దరఖాస్తులను ఈ క్రింద సంతకముజేసినవానికి ఈ సందర్భము ఆఖరులోగా తన దరఖాస్తులను పంప నేడు చున్నాము. తా మెంత తేతనమును గోరునది దరఖాస్తులో తెలియపరచునది. బాపట్ల చో. నీతమ్మ.

మోటారుబండి నడపుట

మోటారుబండ్లను ప్రతిమలభిముగా నడుపునిపుణులకు సం పూర్ణముగ నేర్పుకొన గోరువారు మాకు వెంటనే వ్రాయుడు. మోటారు హైరింగు కంపెని, [టెలిఫోన్ నెం 836] 13, బ్రాహ్మ, మదరాసు.

మంత్రించినట్లు పనిజేయును.

సాగ్యవ్యయము, వికాసమును, భాతుప్రప్తియు, శక్తియు, కావలెనని కోరువారు (విలేఫర్)ను ప్రియమై తీరవలసియున్నాడు. దేహబలమునకును, సరములకును ఉజ్జీకమును గలిగించుటకు కావలసిన సర్వసాధారణములను సత్వరముగనుకూర్చును.

మనోవికాసము తగ్గకవచ్చును, కారకకళాఖ్యము కొరతదేనవచ్చును, అదిరకాలములోనే సంతోషము నొడగూర్చుకలదు; సరములకలముకలము తగ్గకము, మితి మీరిన పనికలనగాని శీతోష్ణస్థితికలన గాని మాత్రము గలిగకవచ్చును మంత్రయోగమునంబలె పనిచేయును.

(ఎప్పటికిని యీ వర్తకపు విదేశములో తయారగు నే యితరవస్తువునకన్న క్రేస్తత ము మయినయు, సర్వభుగ్రకతగినయు, సమృద్ధిగన్నయు నై యున్నది. ఇది బ్రిటిషులది.) ఈవర్తక చిహ్నమును గమనింపుడు మదరాసు ఏజంట్:-

గుర్తును చూడుడు.) 4 టెన్సు సీసాలు యా. 1-12-0. 8 " " " 3-0-0. 16 " " " 5-0-0. మడిసాందూ దేశమునందలి అన్ని కెమిస్టు దొరకును. సైన్స్ అందు కంపెని, లిమిటెడ్, మాంటురోడు, మదరాసు

అఖిలభారతీయ సప్తమాయుర్వేద సభ.

అఖిలభారతీయ సప్తమాయుర్వేదసభ సభ సా
యంతాలము కిగంటలకు విజ్ఞాపనములుగా నున్నవేళ నై
నది చాలామంది ప్రేక్షకులును, ప్రతినిధులును సభనలంకించి
రి. భానుబాద్దేని శుద్ధమహానామోలు, దివానుబాద్దేని
ఎం, అదికారాధ్యక్షులు, న్యాయపరిమళాపురంతులు, దివా
నుబాద్దేని పి.రాజరత్న మొదలగువారు, రావుబాద్దేని పి. త్యాగ
రాయ సిట్టి, ఆనందరాజు రాజులక్ష్మణులక్ష్మణుల సామోలు, భానుబా
ద్దేని భూమిరామచంద్రులు, మహమ్మదాబాద్దేని, బి. పి. వాడి
యూ; ఆయుర్వేద విద్యా కే. పి. బి. పం. ది. తు. యు;
శేంకటరామచంద్రులు; దాక్షర ఎం. సు. బ్రహ్మణ్య
అయ్యులు; ఆదర్శనివాసాదు; దివానుబాద్దేని వి. సు. బ్రహ్మ
ణ్యంపంతులు; విద్యారత్న కవిరాజుయోగీంద్రాధిపాద సేన; కవిరా
జు జ్ఞానేంద్రాధిపాద సేన; కవిరాజు, కవిరాజు, కవిరాజు, కవిరాజు,
రమేశచంద్రాధిపాద సేన; రావుసామోలు వి. టిక్కప్పమాచార్య
లు; లామసామోలు; భూమిరామచంద్రులు కామ్యుతుకాశ్రమి.
అహమదు నగరము నివాసులగు కే. లీలాధర; పునా నివాసు
లగు కృష్ణకాశ్రమి కోవిదులు; డి. రామచంద్రరావు; దివాను
బాద్దేని గోవిందరామ చతుర్భుజదాసు; దివానుబాద్దేని కే.
కృష్ణస్వామిరావు. పి. వి. ఇ; రావుసామోలు పి. కల్లె
నెట్టి; దాక్షర ఎం. కృష్ణస్వామి అయ్యులు ఎం. బి. పి. ఎం.
మున్నగు ప్రముఖులు సభకు విచ్చేసిరి.

అగ్రాధిపతులగు యాదవ భూమిరామచంద్రులు
3-20 నిమిషములకు దయ చేయుటతోడనే, పండిత డి. గో
పాలాచార్యులవారు సభ్యులయొక్క హామీ ముట్టుచుండ
వారికి స్వాగత మొసంగిరి.

మంగళాచరణముతోను, గానముతోను, కార్యక్రమము
ప్రారంభమయ్యెను.

సన్మానసంఘాధ్యక్షులగు సర్. ఎస్. సు. బ్రహ్మణ్య
అయ్యులు గారు. అస్పృశ్య సంఘటన, వారు రాజకపోయిరి.
వయస్యకాలానికి సంపాదకులగు దొరస్వామి అయ్యంగారు
సు. బ్రహ్మణ్య అయ్యంగారి యుపన్యాసమును జదివిరి.

సు. బ్రహ్మణ్య అయ్యంగారి యుపన్యాసము.

దాక్షర సు. బ్రహ్మణ్య అయ్యంగారి యుపన్యాసమును
క్రింద ముద్రింతుమన్నాము.

మహాజనులారా! ఇటీవల మన దేశములోని యంగ్ల వై
ద్యులు ఆయుర్వేదమును ఆదరించినట్టిది మన స్వదేశ
వైద్య విషయముల కొంత సంస్కృతిని తెలుపుచున్నది. ఆంగ్ల
వైద్యవిధానములందు గన్నట్లు గొప్ప లోపములును గుఱించి
యిచ్చుచున్నట్లును నిరూపించెను. అది సర్వోత్కృష్ట
మైనది కొందఱుచేత ఊరక వాదముకొలుపు ఆమాటసత్య
మని యెఱిగినినను, అది యెంత సర్వోత్కృష్టమైనదైనను
పూర్తిగాగాని కొంతవరకుగాని మనస్వదేశవైద్యములను ప్రో
త్సహించుటకు విశేషముగా వారెవరు చెప్పజాలరు. ఏమాయితే
నైనను మనశరీరములకు కల్గినచూపుచున్న తెల్లచూపు కమ్మ
ననుకొనుట యెట్లుబడునో, స్వదేశవైద్యములకు బదులు
ఆంగ్లవైద్య ముపకరింపగలదనుకొనుట యెట్లుబడును. కావున
సామాన్యజనుల హితము గోరి మనమందఱును కలసి స్వదేశ
వైద్య రహస్యములను పోగు చేసి వానిని స
భివృద్ధిపరుపవలసి యున్నది. అట్టిశ్రమకు అది యెంతయు తగి
యున్నది. ఆయుర్వేద మిప్పుడు ఉండవలసినస్థితియందు నున్న
దని జూచుట యెంతయు కుక్కవాదమగును. తద్వలన
మన కాశ్రమసభయు గలవారు మిక్కిలి స్వల్ప సంఖ్యా
కులు గానున్నారు. నిజముచేత నిది మన కొక
గొప్పజోషము. దేశమందు నలుమూలలను ఆయుర్వేద
విజ్ఞానమును వ్యాపింపజేసి ఈజాతును తీర్చవలసియున్నది.
ఆయుర్వేద గ్రంథములన్నియు చాలవరకు సంస్కృతమునం
దున్నవి. ఇప్పుడు మనదేశమందు ఆయుర్వేదవైద్యుల కంద
రకు దెలియునట్లు ఆసంస్కృతగ్రంథములను భాషాంతరీకరించి
తేజభాషలందును వానిముఖ్యాంశముల నన్నిటిని గోపరహి
తముగాను, తేటతెల్లముగాను విరచింపవలయును. ఇది మన
ప్రథమవిధ్యుక్తము. రెండవది, ఆయుర్వేదకాశ్రమమును కాశ్రమ
సమర్థముగాను శిక్షసహితముగాను బోధించుపాఠశాలల
సంఖ్యను బాగుగ పెంచుటయనును. మఱియు ఈ పాఠ
శాలలందు సాధ్యమైనంతవరకు కారీరకాశ్రమము, కల్యాణకాశ్రమము

రసవాదకాశ్రమమును గువానిని అభివృద్ధిపరుపవలసి బోధింప
వలయును. ఇయంతయు "ఆహుమా" పా గాదనుమాట
వాస్తవము. అందులో ఇట్టి జాతీయసంస్థలకు అధికారసంరక్ష
ణము కాక, అధికారసాహాయ్యము గాని బొత్తిక లేదనుమాట
ను తలంపుకొనినపుడు, మన పరియంతయు శేవలము పర్యతా
కోవాణపూర్తియగుచున్నది. మన యధికారులు తమవైద్య
విధానమునందే పుట్టెడి సామభూతిని బూనుటయందు అసహ
జమెంతమాత్రమును లేదుకాని స్వదేశవైద్యములకు గూడ తగి
నంతవరకు సాహాయ్యము నిచ్చి, తత్సాహాయ్యము
నిజముగ ప్రజోపకారార్థమై వచ్చు పడునట్లు చూచుట
మన పాలకులకు ధర్మమైయున్నది. ఈ సంగ
తిని మనపాలకు లింకను గ్రహింపకుండుట యెంతయు సంతా
పకరము. ఇదివర కెన్నడును లేనట్లు మన ప్రభుత్వమువారు
తమ రాజనీతిని మరచిపోదపు, వారివిషయమును పాలక
పాలకులు ఆ న్యోగ్య సానుకోశబంధములు బలపరునట్లుగా
పరిష్కరింపకుండుటకు మఱియే కారణమును గానింపకు.

ఆయుర్వేద! నను మీరు బాగుగ నెరుగుదురు. నేనిప్పు
డాడిన వచనములు ఆహూతముగా గాని స్వార్థ పరత్వ
బుద్ధితోగాని పత్తియొందవని మాట చెలియును. ఈమధ్య
నములన ప్రత్యేకముగా నెఱవేరిన ఖండితమును నుద్దేశములేదు;
పదవుల నానింపలేదు; అధికారమును చేకూర్చుకొని చలాయించు
సమర్థులేదు; తుదకు చుచలములలోని కెల్ల చుచలము మగు
ప్రజాశ్రయిత్వమునైన సరింపలేదు. నేనిప్పుడాడిన వచనము
లన్నియు నొకపక్షమువారికి హితవుగనుండునుకాని యావా
క్యములవలన నిదివరకు చాల దేశకములనుండి ఎవరినన్నాన
మునుబడ యత్నించుచున్నానో వారినిరాదరణమునకు
నిపుడు పాతుకొనవలయును. ఆమాట నెఱిగియునేనిటులేల మాట
లాడితిని అనియడిగదను. దీనికి ప్రత్యుత్తరము అతిసులభము.
ఇప్పుడిప్పుడు మనదేశమునందెల్లయెడల వికమత్వమును, జాతీ
యభావమును నెలకొల్పు నూతనోజ్జ్వలము లంకురించి యున్నవి.
ప్రాగ్నిత్యున నుదయించిన యాభివృద్ధిమును సక్రమభివృద్ధి
మాన్యుల నడపుట ఇంగ్లాండువారిధర్మమై యున్నది. కాని
యీనూతనోజ్జ్వలమును కొందఱు సరకుగొనుటకై, అట్లుచేతు
జేయుట వారికే శ్రేయస్కరము గాదు. కావున నీవిషయమును
వారిదృష్టి వాక్కించుట వాకు విధ్యుక్తము. మఱియు సర్వదేశ
హితార్థముగూడ నిష్పత్తినిస్థితిగులును తెలియజేపున నియు
న్నది. ఇట్టి యాపేక్షకులకొలుకును మన దేశముకొలుకును
నేను జేయవలయు విధ్యుక్తమును నెరవేర్చు ధర్మబుధితోనే
నేనట్లు మాటలాడి యుంటిని ఖంటాపథంబుగా జెప్పచు
న్నాను. అయినను, నామాట లీక్షణమునందే ప్రతిహరింప
బడవచ్చునని నే నెఱుగుదును. ప్రతిహరిణము వచ్చిన కమ్మ
గాక! దేశమునందు నూతనోజ్జ్వలము గలదని అనల్లంపునీయ
నిదర్శనములు కానవచ్చుచున్న సమయమున వానిని నిరాక
రించుట యుక్తము కాదు. మొన్న మొన్నను బొంబయి
రాజధానిలోజరిగిన యొకసమావేశమునందు సర్ రామకృష్ణ
గోపాల బండార్ గారు గారిచ్చిన యుపన్యాసమును
జూచుడు. సర్ బండార్ గారు బొంబయి ప్రాంతములందు
ఖ్యాతిపడసిన మహానీయులు; స్వాభావాదరణీయులు; మహా
భిమానులు. వారెప్పుడు నింతవరకు రాజకీయవిషయములచెంత
కు రాలేదు. తమయాజ్ఞీకమును ధారవోసి విద్యాభ్యాసపర
తంతుడై పూర్తికాశ్రమజ్ఞుడనియు, విద్యానిధియనియు, మే
ధావంతుడనియు నాతడు పేరు పడసియున్నాడు. గ్రంథ
సతతము దప్పు ఆయన జోక్యముకలుగ
జేసికొనిన మఱివిషయము సంఘసంస్కరణ విషయము.
ఆతడు స్వవిషయమును గూడ సంస్కరణ విధానముల నాచ
రించిన మహాసభాపుడు. వారు దేని గుఱించి మాటాడినను
యథార్థములను గ్రహించి, వానిని సహేతుకముగా నిశ్చయ
ముగా, నిర్ణయముగా తేటపరుగల సమర్థులు. ఇట్టి
మహాజ్ఞాని యిటీవల నిచ్చిన యుపన్యాసమునందు కన్నట్లు ము
ఖ్య సారాంశ మేమి? నేను వాదించియున్న నూతనోజ్జ్వల
చిన్నములు వానియందు విస్తృతముగ స్ఫురించుచున్నవి. తమ
జ్ఞేషము క్రమక్రమముగా సర్వవిధముగా నెల్లెడల వ్యాపించు
చున్నదనుటకు నందు వలయునన్ని నిదర్శనములున్నవి. సహజ
ముగా నాతడు మితస్వభావుడు; ఏకసంస్కరణజైనను, నేనల
హాకైనను, నాతడు తొందరపడి యుద్వేగించడు. అట్టివాడు
వర్ణభేదాది దుర్భాషములను వదలి రాబోవు నాదర్శపూర్తి

ప్రతికి మార్గదర్శకులు కందులని యున్నదినినవో సర్గమేమి?
నూతనోజ్జ్వలము వారిహృదయమునగుడ వికసించినవనియే
కదా? బాధ్యతగలవారలు అట్టివారిమాటలవిశ్వసనీయములును-
సరి, ఎవరికిచ్చురచ్చివంటి వారిని గ్రహింపవలెను. సకల
సౌకర్యములేతమగు ఆయుర్వేద పాఠశాలసాధనవిషయమున
మనభివృద్ధియే వారిపుడు పూనియున్న భావమునవిడువ
కుండిరే, తత్సాధనములు స్వయంసాహాయ్యమున దక్క
లేదనివలెను వానెరవని స్పష్టమగుచున్నది.

నా చిరకాల మిత్రులగు వైద్యరత్న పండిత గోపా
లాచార్యులుగారును రావుసామోలు కల్లెనెట్టిగారును ప్ర
సన్న వెంకటేశ్వరరావుగారును కీర్తికేషులగు కృష్ణస్వామి
అయ్యంగారును మున్నగు ధర్మబుధులు ఆచుటచుట ఆ
యుర్వేద పాఠశాలలను, వైద్యశాలలను స్థాపించి యున్నా
రు. వీరివలె నితర సామంతులును ఆయుర్వేద వైద్య వ్యాపన
మునకు తోడ్పడి ప్రజల నుద్ధరించురని యున్నాను. కోగ
బాధితులగువారి యుపయోగార్థము వైద్యశాలల నిర్మించుట
కంటెకత్తివైద్యులగుదానములతోకలిపి. జేవలయునుల
కొలుకునుగోపురములకొలుకునులక్షలక్షలకలె. వెచ్చించుకొని
భామలును ఆధునములొంది కొంతగాకపోయిన కొంతనైనను
ఈయత్నిప్రదానమునకై వెచ్చించిన సంతకాగుండును! ఈ
మధ్య రామకృష్ణరామచంద్రాధిపాద మూడి నుబిక్తాభ్యాసా
మిదేవాలయమునకుమర మ్మరుచే నుపనివచ్చెను నేకధర్మరక్షణ
సభాధ్యక్షునిగా నుండుటచే వానినిగుఱించి ఆదేవాలయ ధర్మ
కర్తయగు తిరునన్నామలె అధిపాధికారికి వాసితిని. దేశకొట
జమీందారుగారి బంధువుల శ్రీమత వీరప్ప చెట్టియారుగారును
వారి మిత్రులును కలసి ఆ మరమ్మతునకు కావలసిన 12 లక్షల
రూపాయలను ధరించుటకు సిద్ధుడి. వారు నన్ను ప్రోత్స
హించి దానివిషయమున ఆ ధర్మకర్తకు వ్రాయించిరి. మర
మ్మతు ఆయన తరువాతి ఆదేశాలయ మంతయు
కడు రమణీయములు పూర్తికల్పించు తురిమకు శోభ
వెచ్చుననుటకు సందియము లేదు. ఈ సొమ్ములో మూడవ
భాగము నైనను వెచ్చించి యేటేటను సు. బ్రహ్మణ్యస్వామి
సందర్శనార్థము పోవు వేనకల యాశ్రమల యుపయోగార్థము
ఆదేవాలయ సామీప్యమున నొక వైద్యశాలను గట్టుటకు ఈ
ధర్మబుధులు అంగీకరించినవో నే నెంతయు సంతసించును. గు
ర్జకాశును గోపురములకొలుకును తమసొమ్మును వెచ్చించుట
కు సిద్ధుడను నీ శ్రీమంతులు ఇక ను లే మ మాయా
మార్గములను వదలి నూతనాదర్శములకుదగినదానములను జేయ
వలయుసమయము వచ్చినది. రావుబాదర్ అట్లామలచెట్టి
యారుగారు మధురవైందవ కళాశాలకు లక్షరూపాయలను
వాగ్దానముచేయుట పురోవృద్ధి సూచనగుచున్నది. శైవమత
సిద్ధాంతములను, వైష్ణవమత సిద్ధాంతములను చతుర్వేదములను
చెప్పి విద్య గరపుటకు ఆ నేక మంది చెట్టియారులు
సిద్ధపడియున్నారు. దానస్వభావులగు ఈమహానీయులకు
నాదొకమనవికలదు. మీపాఠశాలలో ఆయుర్వేదముద్యమును
కూడగరపునేర్పాటుల జేసినవో, మీదానకార్యములిప్పుటికం
టె ప్రజోపకారములగును. జేయెల, మనదేశమునందుంచి వివిధ
దేవాలయాధికారులును కలసి, తమతమ దేవాలయాదాయముల
లో సామాన్యవ్యయములకు బోను మిగిలినసొమ్మును వెచ్చించి
యొక ఆయుర్వేద కళాశాలను నిర్మించి, యందు మన ఆర్య
భాషయు, శేదభాషయు నగు సంస్కృతమును బోధనార్థముగా
ముగాజేసి, ఈసాంప్రదాయము కొక్క గర్భభేద రహితజాతీయ
సంస్థను నైన లోపించురుగాకయని జేసుకొనుచున్నాను.

శ్రీరంగపు దేవాలయములో ధన్వంతరీయశ్రమ మొ
కటికలను. ఇచట శ్రాంతిసాయమును అభిషేకము చేయుచుం
దురు. ఈసాంప్రదాయమును బట్టి ఒకటి యూహింపవలెను
పూర్వ మీయాశ్రమము వైద్యశాలగా మయ్యెగింది యుండ
వలయును. నిజముచేత మనపూర్వ చరిత్రయందు మతము, కా
శ్రమము, కళలమున్నగు నుపయోగ విషయములన్నియు సమి
లితముగా నాచరింపబడుచుండెడివని నిదర్శనములు కలవు.
ఇటులనే ప్రస్తుత సమయములో నున్న తిరువత్తూరుదేవాలయ
ములో వ్యాకరణమును సాహిత్యమును శిక్షణ జేయు
నాచార ముండినట్లు కొన్ని నిదర్శనములు కానవచ్చు
చున్నవి. అచట వైయాకరణి ధనవేరు ముళువారి
యాశ్రమ మొకటి కలదు. ఈ ఆశ్రమమునకు నెరుట
నందు హోలలో నొక వైయాకరణి కాశ్రమభేద జేయుచుం
డెడివారు. అచట నున్న శిలాశాసనమునట్టి పూర్వపు
చోళరాజులు ఈ యాశ్రమాధికారికి జీవానోపాధినిమిత్తము
కొంత సదుపాయమునుజేసికట్టు తెలియుచున్నది. ఇట్టి నిద
ర్శనములకంటె నెక్కుడు అనల్లంపునీయులుగు నిదర్శనము

లింకను పూర్వగ్రంథములను గమనించుచు వైఖానస మూర్త్యగ్రంథములలో దేవాలయ వర్ణనలను దర్శింపఁజూచుచు వరకు చెప్పబడియున్నది. ఇందు దేవాలయమునందలివలంబు చర్చాస్థానము లని కొన్ని వేరుగ నుండియున్నది. ఈ స్థానము లందు 84 శాస్త్రములు కలఁగిన చర్చించబడుచుండెడివట. కావున మన ప్రస్తుతరాజులను జమిందారులను ఈ పూర్వ సాంప్రదాయమునే గానివించి తమ తమ ముజానా స్థానము లందు ఆయుర్యైవైద్యశాలలను నెఱిగిల్పి కాపాడియున్న, వేదముతానేరకమలనుబయి గాక శిష్టాచారపరాకాష్ఠలు కూడి నిలిచును.

నే ముందుకనుకను చిత్రింపఁజూచుచున్న సామా సేయమున్నాఁడు. దానిని స్వోచ్ఛ్రాస గా భావించుట వలన దురుగాఁక! వాత, పితృ, శ్లేష్మములను ఆయుర్యైవైద్య వాఙ్మూలము లవ్యక్తముగాఁ గనుపించి కొందఱు అధి తేజించుచున్నాఁడు. స్వప్రీతిలయముఁ జూచి త్రయావరంబు లకు సర్వేశ్వరుడైన వ్యక్తులకు చున్నాడో అటులనే ఈ మానవశరీరములకు ప్రవిధములగు తీర్థము లున్నవి. ఇంత మాత్రమున శరీరము జీవకోశముల ప్రతిమానవునును కూడ నిందేయ సాధ్యమున నవి నెట్లెఱుఁగవచ్చును. వాతము స్వప్రీతికారణమున గ్రంథిలంబులును, ముఠాశరీరములందు నిలిచిరియును నుచిత్తాశ్లేష్మ కార్యములన్నియు వాత శక్తి వలననే సాగుచున్నవి. పితృలు ఎప్పటికప్పుడు దేహశక్తిగల్గితి చెడనీయఁజడ నుగిసితి కారణమగుచుండ, శ్లేష్మమునకు కాలవ్యయము నగు నేది, కుడకు నేవచ్చుచున్నాఁడు కారణమగుచున్నది. కావున ఆయుర్యైవైద్యమునకు స్వప్రీతిసహాయముల కారణములన్నియు స్మరించుచున్నది. ఈమఃశ్రీపు విషయము అప్పుడు గుఱివడి యెవరును చెప్పజాలరు. ఇట్టి అజ్ఞాన ప్రేరితములగు ఆ నే కేతరభ్యంతరములకును గూడ సంక్రమింపఁజూచు ప్రత్యుత్తరములు దొరకును. కాని యరద్యుష్టశకున ఈ అజ్ఞానమే అసందృష్టముగా అపహదవ్యము బయ్యెనామన్నది. తమకు దిలిచునదినివిషయమై యున్నాఁడు బూతులు తగదా. కాని యెంతటిదీనినను నమ్ముచు కిష్టపడని వారిని నమ్మించుట చుట్టము, శ్రీయతే జాతు గణాధిపతే నమః, ఏ.ఎ.ఎ.ఎ.ఎ. గారు "ప్రత్యక్షశరీర"మును మానవశక్తికాస్త్రము నొకదానిని సంస్కృతమునందు రచించి గారు. దీనికిఁగ్గి మూర్త్యాదులనుండినీతికములను ఆయుర్యైవైద్య మెంతవరకు అభివృద్ధి చెందెనో, కదభివృద్ధి యెచ్చట నాగి పోయెనో, యా నామయమగునా వివరింపబడినది. ఇన్ని దిండులనుండి వేనకబడిన మనయాయుర్యైవైద్యమును దాని దుగ్గినితి నుండి విమోచనము నంది, ఆట్టి మహాశాస్త్రమును కలిపి చూపించి యాధునికులకు నర్థమగు యావరించుకొనఁజూచు మా ప్రస్తుత విధ్యక్రమ. దీనికి శాస్త్రసమ్మతము మూలాధారములు లేదనుటకు సాగని మాట. సాశాస్త్రకాస్త్రాభివృద్ధికి ముఖ్యకారణ మగు పరిశోధనా శక్తితిమిద మన శాస్త్రమును విభిన్న పరమివో దీక్షలననే యాశక్తిమలగు నమూల్యసాహిత్యములు లేవలెను. ఇట్టికావ్యమును నివృహించుటకు మన దేశమునందు ఆంగ్లవ్రాసిన వైద్యవర్తకులందు గమన సాంధిత్వమును గడించిన చూసీయును ముఖ్యుల బహుమదేర నలయును. ఈ యుగ యశాస్త్రములను సమన్వయించు సరస్వ శాస్త్రయమును వలన నే యిటీవల శిరఃపాతించి బాడమిమనకన్నలు కలిపింపఁజూచు. ఇట్లు పరస్పరాభ్యుదయముజేసికొనికొని మృత్యుములగు వారలకే మహాపూర్వగ్రంథ మూలములనుగఱిగించివారిని తత్పూర్వార్థ్యతమునకుదేగలుగుదురు. ఇప్పుడును వంగదేశమునందు ఈవిషయమున శ్రద్ధజేసి మనోముచ్చు యుగముశాస్త్రసారంగతులను జూచింపుడు కావ్యమును నిట్టివైద్యవిద్యునులు ఆ నేటి వీదేశము గలంకరించి, అభిలఖాతజాతీయాభ్యుదయమునకు వోడ్పడగలరను నాన వోడియున్నది.

అయ్యోగా! ఇకను కాలపారణము చేయరాదు. ఈ సమావేశము విజయరథముగా కొనిసాగున గాతమను గావున పూర్వకాశీర్వాహనములతో నిరమించుచున్నాడను.

సమ్యాస సంఘాద్యక్షుల ముఖ్యకార్యము ముగిసిన తరువాత చెన్న పురి పేరే, ఆంధ్రవిజయ దాక్తుల బయలుదేరిన సామ్రాజ్యము కరణా యామినిభూషణము కవిత్వము ఎం.వి.ఎం.వి. ఎఫ్.సి. డబ్లిన్ గా గాని ఆ గ్రామన మలకరింపుచుని కోరగా పండిత డి.గోపాలాచార్యులవారు నెండు నేటి; ఏ గ్రామస్థి వైద్యములవారు; మహామహాపూర్వము చంద్రజేఖరకాస్త్రీ, విద్యావత్స యోగింద్రసాధనము; పండిత యోధాత్రికాస్త్రీ ఆచార్యులు; పండిత కృష్ణకాస్త్రీ; పండిత మాతీశంకరు లీలాధరు; పండిత భావూ ప్రసాదకర్మగార్లు బలపరిచిరి.

పునా చాన్ద్రమృగము పండిత కృష్ణకాస్త్రీలుగారు దీని బలపరచుచు కొంతకడ యువకన్యకలను. దాక్తుల కృష్ణస్వామి అచ్యుతగారిపేరున వైద్యపరివరమునుండి తీసివేసినంగనై చెన్న పురిలోనేమి, ఇతరప్రదేశములందును తీవ్రమగుచు జరుగుచున్న తమమున యామినిభూషణముగారివంటి, ఆయుర్యైవైద్యము పండితులు ఆగ్రహమునకుండుట కంతయు సమంజసముగ నుండవలెను. ఆయుర్యైవైద్యుల యముతో సంబంధము కలిగియుండుటయే మహావీరముగ నెంచి, అచ్యుతగారి పేరును కలిపి ముఖ్యులవారు తొంగించిరియు వీరు నడిచిరి.

సంవత్సరములు నెలగుచుండ, యామినిభూషణము గారు ఆగ్రహాధిపత్యమును నహించి యాగ్రహిని యువ శాస్త్రమును చదివెరి. నాని మహాశాస్త్రము క్రింద ముద్రింపబడుచున్నది.

యామినిభూషణ రాయగారి ప్రారంభోపన్యాసము

నేను సర్వేశ్వరుడగు జగత్పితరును స్వర్ణమునున్న నాతండ్రికిని జ్ఞానోపదేశకులగు గురువులకును భారతీదేశిని ఆయుర్యైవైద్యము నేర్పరచిన మహర్షులకును దాని సభివృద్ధి నొందించిన మహానీయులకును భరతఖండము నందలి యన్ని భాగములనుండియు శ్రమయని యాలోచింపక వ్యయప్రయాసలకోర్చి దూరప్రయాణములచేసి ఈమహాసభకు విచ్చేసిన సదస్యులకును నేను వందనముల నొనరించుచున్నాను.

తాము నన్నీ మహాసభ కధ్యక్షునిగ నియమించి గౌరవించినందులకు మీరు నేను మనఃపూర్వకముగ వందనములను చేయుచున్నాను. కాని మీరు నాకన్న సమర్థులగువారి నీపద విక్రియమించిన వాగుండునని విన్నవించుచున్నాను. కాన నావలనకలుగు లోపములను తమింపగోరుచున్నాను.

మనము నిర్దిష్టత విషయవర్తకు గడంకుటకు తొలు దొలత వేరొక ముఖ్యవిషయమును గూర్చి ముచ్చటించుట యవసరము. యూరోపుదేశమున జరుగుచున్న మహాసంగ్రామవిషయమునే నేను స్మరించితిని. ఈ మహాసంగ్రామమున శ్రీబాద్విచక్రవర్తిగారికి విజయముకలుగు గాక యని మనఃపూర్వకముగ సర్వేశ్వరుని ప్రార్థింపని ప్రాణి భరతఖండమున నొక్కటియును లేదు. ఇటీవల ప్రమాదవశమున శరీరాపాటవమునకు పాల్పడిన శ్రీబాద్విచక్రవర్తిగారి కచిరకాలమున సంపూర్ణారోగ్యము గలుగుగాక యని మనమందరమును గూడ మనఃపూర్వకముగ ప్రార్థింతులు.

ఈ మహాసభోపసమయమున మందహాస భాసురములను విజ్ఞాన వికాసములనుగు మహానీయుల నవసారవిందములు నామనశ్చతువునకు గోచరమగుచున్నవి. ముఖ్యముగ కీర్తిశేషులగు కవిరాజ తారప్రసన్న నేనుగారు ప్రథమసర్వణియును. వీరందరు మున్ను ఆయుర్యైవైద్యమునకు తమసర్వస్వమును ధారవోసిన పూజ్యులు. ఆయుర్యైవైద్య మహాసభలను జయప్రదముగ కొన సాగించుటకు వీరు కాలమును ధనమునుగూడ పూర్తిగ వినియోగించి శరీరశ్రమను గణింపక పనిచేసిరిగాని వారివృద్ధు మన మధ్య లేరు. మనము మరల వారిని దర్శింపలేము. వారు సాకారులగు మన కగుపడకున్నను వారి యాత్మలు మనకు మార్గదర్శకులును నుత్తేజములు నగుచున్నవి. వారి యాత్మలు కాంతిని బడయునుగాత.

ఈ మహాసభ పూర్వయుగమున హిమవత్సర్వతపాద పారణ్యసీమను జరిగిన మహాసభను నాకు స్మరణకు దెచ్చుచున్నది. అసభలో ఆత్రేయ కశ్యప భృగు అగస్త్య గౌతమ భరద్వాజ మైత్రేయారా మహర్షి పుంగవులు సదస్యులుగ నుండిరి. మన మామహాత్ముల పాదరేణువులకైన నెనగాకున్నను అత్యల్పమగు మనశక్తి కనుగుణముగ మనము వారి విఖ్యాత మార్గము ననుసరింప దలంచుచున్నాము. ఆమహానీయుల దివ్య వాణీయే ఇచ్చట సమావేశమగుట కాజ్ఞ యొసంగినది. వారి యుదారచకు స్వాగత్యాగమే మన కుత్తమాదర్శమగుచున్నది. మన మిచ్చట మన ప్రజ్ఞను నెల్లడించుటకు సమావేశము కాలేదు. జనసంఘమేవ కొరకు సర్వసమగ్నము మొనరింప సమావేశమైతిమి. మన ముద్దేశించిన ఫలితము కార్యాచరణముగాని గంభీరోపన్యాసముల వలన నెరవేరనదిగాదు.

ప్రప్రథమమున జ్ఞానప్రకాశమున దీప్తివంతమైన పుణ్య భూమియగు నార్యావర్త ప్రాచీనవిఖ్యాత సదాచారములను గూర్చి యణుమూలమగు నుత్సాహమైన తమ మానసముల యందుగల దేశీయులలో నెల్లరును తొల్లింటి మహర్షులచందంబున రోగపీడితులగు జీవుల నేవకొరకు తమ సర్వస్వమును పూర్తిగ త్యజింపవలెనని మేము హెచ్చరించుచున్నాము.

పెక్కుయుగములకు పూర్వము జరిగిన విషయములను జ్ఞాన సేత్రమున మనము చూచితిమేని యా ప్రాచీనకాలమున సాధువర్తనలగు ఋషి పుంగవులు కఠినత్రతాచరణనియమును బూని వేదవేదాంతోపనివత్తులను భిగోళకాస్త్రము మున్నగు శాస్త్రములను బోధించుచుండిరిని మనము తెలిసికొనగలము. నువార్లు లట్లు బోధించిన కాలమున కిటీవల పెక్కుయుగముల జరకును ఇతరదేశములవారు వత్సహీనులై క్షిగాతులై కానన జంతుసంతకుల నే పోలి జీవించుచుండిరి. అట్టి యుగప్రాయములకు నాగరకతను గలపుటకు భారతీయవిజ్ఞాన మేమైన తోడ్పడెనోలేనో తెలియ ననకాశములేదు. కాని సర్వకాస్త్రముల మూలతీర్థములను భరతఖండమునుండియే వైకొనబడెననుట మాత్రము నిశ్చయము. ప్రపంచమునందలి పండితులందరును ధారాశముగ నీవిషయము నొప్పకొనియున్నారు. వైద్యకాస్త్రముల సిద్ధాంతములు భారతీయులు ఆరేవియా దేశమున మొదట బోధించిరియును చరకశుశ్రుతగ్రంథములు ఆరబ్బి భాషలోనికి భాషాంతరీకరింప బడెననియును ప్రసవరుచుట కన్ని యో ప్రమాణములు గలవు. ఆయుర్యైవైద్యము ఆరేవి యానుండి ఈజిప్తుదేశమునకును అటనుండి గ్రీసుదేశమునకును గ్రీసునుండి ఇటలీ దేశమునకును వ్యాపించినది. అటనుండి ఐరోపాఖండమునకును ప్రపంచమంతటనుగూడ వ్యాపించినది. కాని తొల్లింటిపోలిక నాయాయుర్యైవైద్య తత్వము లాదేశములలో నిలచియుండలేదు. వికృతినిబొందెనని. అభివృద్ధి తమయైనవి. నూతన నామములను బడెనని. వేదదేశములలో వేర్వేరు తెగలవారు వానిని వేర్వేరు పేరుల బిలచుచున్నారు. వానివలన వివిధ వైద్యవిధానము లేర్పడినవి. ఈ విషయమున పాశ్చాత్యదేశీయులగు విజ్ఞులు పెక్కుండు తమ యభిప్రాయముల నొసంగియున్నారు. నేను వానిలో కొన్నిటినిందు వివరించెదను. "ప్రాచీన భారతవైద్యవిధానాభ్యాసము" అను గ్రంథమును డాక్టరు ఏ.ఎఫ్. హార్నెలు ఎం.ఏ. పి.హెచ్. డి. సి.వి.ఇ. గారు వ్రాసిరి ఆ గ్రంథమున వారిట్లు నడిచిరి "భరత ఖండమునకు ప్రాచీనకాలమున వ్రాయబడిన వైద్యగ్రంథములలో విదితమగుచున్న సంపూర్ణ సకల శరీరావయవ జ్ఞానమును పరికించిన నాకు చాల యబ్బురము కలిగినది. చాలమంది నాకు తెనే యచ్చెరువు నొందియుండురు. క్రీస్తు పుట్టుటకుమునుపు 6 వ శతాబ్దమున సిగ్రంథములు వ్రాయబడినవని మన మొప్పుకొనినచో ఈగ్రంథములలోని నిర్దుష్టనిశ్చయ విజ్ఞానమును నిరుపమాన నిర్వచనవిధానమును మిక్కిలి వింతగొలుపునవిగా నున్నవి. ఈసందర్భములనుబట్టి భారతీయుల వైద్యకాస్త్రమునకును గ్రీకుల వైద్యకాస్త్రమునకును సంబంధముగలదా యను ప్రశ్న కలుగుచున్నది. క్రీస్తుపుట్టుటకు 400 సంవత్సరములకు పూర్వము ఎటెసియను అను గ్రీకు వైద్యుడును 300 సంవత్సరములకు పూర్వము మెగస్తసిసు అను గ్రీకువైద్యుడును ఈ త్తరహిందాస్థానమున కేగి అచట నివసించినట్లు చరిత్రవలన మనకు నిర్ధారణముగ తెలియుచుండుటచే నీవైద్యకాస్త్రమును భారతీయులవలన గ్రీకువారో గ్రీకువారివలన భాగతీయులలో నేర్చియుంచురనుట నిశ్చయమైనను నిర్ధారణగ నెవరివలన నెవరు నేర్చిరో మనము నిరూపింపజాలము."

"వైద్యచరిత్రము" గ్రంథమును డాక్టరు న్యూటరు గారు వ్రాసిరి. ఆ గ్రంథమున వారిట్లు నడిచిరి.

"గ్రీకుదేశమువారు భారతీయుల వైద్యవిధానమును దౌవధములను అవలంబించిరనుట వాఙ్మయమువలన విదితమగుచున్నది. అత్యాండరు భరతఖండమున కేగిన కతమున గ్రీకుభారతనాగరకలకు రెంటికిని మొదట సంఘాము కలిగినది. ఆసంఘాము డియాడుచీ,రోమును,బిజంట్రిను, శికములలోని రాజులపరిపాలనము ముగియువరకును విడిపోలేదు. అత్యాండ్రయా సిరియా పారసికములలో వీరిసంఘామున కధికావకాశము లేర్పడినవి. భారతీయవైద్యులవిధానములను భరతఖండమున నేగాని ఇతరదేశములలో నెవరును లేని వ్యాధి కవ్యాధుల పేరులను గ్రీకు,రోమును, బైజంట్రినుగ్రంథకర్తలు తమచుగ తమగ్రంథములలో వివరించుచున్నారు. అవాస్తవము పరిపాలన సమయమున పారసికమున భారతీయ వైద్యుల విఖ్యాతి చాల విస్తరించినది. ఆకారణముననే ఆరేవియాలో భారతీయావధములు విస్తారముగ వ్యాపించి స్థిరపడినవి. ఈవ్యాధము ఆరేవియావారి పరిపాలనము భరతఖండమున వ్యాపించుటవలన మరల నేమియు విస్తరించలేదు. భారతీయ విజ్ఞానమే ఆరేవియావైద్యయామమున నూతనముగ పాశ్చాత్యదేశమున ప్రవేశమును బడెననిది. 15 వ శతాబ్దమున సిసిలీలో వైచ్చిక్కుముగ రిసో నైస్తిక్కు శస్త్రచికిత్సావిధానము బయలుదేరుటవలన నంతకుపూర్వము చాలకాలమునుండి భరతఖండము యొక్కయు ఆరేవియాయొక్కయు జ్ఞానసముపార్జనము కలి

గియుండెను స్వప్నమగుచున్నది. 19 వ శతాబ్దమున స్థాపిత శత్రుచికిత్సావిధానము భారతీయవిధానముల ననుసరించుట వలననే బలపరచబడినది. ఒకభారతీయుని నాసికపాయము కలుగగ ఇటుకతీతపనిచేయు జాతివారిలో నొకడు ముంతేలి చర్మముతో నాతనికి నాసిక నమచ్చను సమాచారమేమెట్టు మొదట భరతఖండమునుండివచ్చిన శత్రుచికిత్సాసంబంధమగు సమాచారము.

వీనివలననే ఆయుర్వేదముయొక్క ఆధ్యత వెల్లడి యగుచున్నది. అన్ని దేశములవారికిని గూడ నాయుర్వేదమే మొదట వైద్యభివృద్ధినిడినది. పాశ్చాత్యులగు వైద్యులు పెక్కు మందియు పాశ్చాత్య వైద్యవిధానము నభ్యసించిన భారతీయులు కొందరుగూడ ఆయుర్వేదమును నిరసనభావముతో చూచుచుండినను శత్రుచికిత్సాశాస్త్రముగూడ తొలుత భరత ఖండముననే ఏర్పడినదనుట నిశ్చయము.

ఆయుర్వేదశాస్త్ర పరిచయము లేని పాశ్చాత్యులగు వైద్యులు కొందరును వైద్య గ్రంథకర్తలు కొందరును ఆజ్ఞానమున దోషభూయిష్టములగు భావములను కలిగియుండిరి. దీని కొకదృష్టాంతమునూ వెదకు. “మనూచికమునుగూర్చి మొట్ట మొదట 10 వ శతాబ్దమున రాజగు అను నతడు వ్రాసిన సుప్రసిద్ధగ్రంథమున స్వభావమున వెల్లడించు వర్ణన మగుపడుచున్నది” అని ఓస్టరు మెక్రీ అను డాక్టరులు. “ఒక వైద్య విధాన మను” “పేరుతో వ్రాసిన గ్రంథమున డాక్టరు విలియం టి. కాన్సీలియము ఎం. డి. గారు వ్రాసిరి. కాని ఇది సత్యముకాదు. అంతకు చాలాపూర్వమే చరకమునందును సుస్రుతి మునందును మనూరిక (మనూచికము) వ్యాధిలక్షణములను విశిష్టావిధానములను వివరింపబడినవి. కాని దానినెరుగని కలి ముననే డాక్టరు కాన్సీలియముగా రట్లభిప్రాయ మొనరిరి కాని నిదర్శనపూర్వకముగ ఇట్టి లోపములను వెల్లడించి ఆయుర్వేద ప్రాశస్త్యమును స్థిరపరచుటయే ఈయనాని వాని ముఖ్యవిధ్యయే యుండవలెను. యదార్థమిట్టిదని నమ్మకము కలిగినంతనే పారశ్రామిని న్యతిరేకాభిప్రాయముల నిచ్చిన తేజువలందరును తమ విప్లవలను ప్రచురించుకొందున నాకు నమ్మకము కలదు.

పాశ్చాత్యులగు వైద్యులలో చాలమంది ఆయుర్వేద మాహాత్మ్యమును గ్రహించియుండుట ప్రశంసనీయును. “2000 సంవత్సరములకు పూర్వము ఆర్య వైద్యశాస్త్రము బోధించిన విషయమునే నేడు నేను మీకు మరల తెలుపుచున్నాను. చరకుడు: బోధించిన పాఠములో కొద్దిభాగమును మాత్రమే నేడు నేను మరల చుడుచుచున్నానని” కలకత్తా వైద్యకళాశాలలో మహాధ్యక్షుడుగా నుండిన సుప్రసిద్ధవైద్యుడగు సర్ హేవలతుచార్లెసుగారు తిరుచుగా చెప్పవలసింది కలకత్తా వైద్యకళాశాలలో సాధనపాఠముల కెదురుచున్న గోడయందాత డొక లోపలకము నతికించి దానియందు చరకమునందలి స్లోకమును చిత్రిత మొనరించెను. దీనిబట్టి ఆర్యవైద్య విధానమునందు సర్ హేవలతుగారికిగల గౌరవాధి క్యము విదితము కాగలదు.

ఆంగ్లభాషలోనికి భాషాంతరీకరింపబడిన చరకము ప్రతిని చదివినపిమ్మట కెలడెల్లియాలోనున్న డాక్టరు క్లాగుగారి టెలులవ్రాసిరి “బేషధనంపుటికరణ శాస్త్రమునుండి నవీనములగు నోషగులను గనాయనిక పదార్థములను పరిశ్రమించి చరకుని విధానమునే యనుసరించి నవీనకాలమునందలి వైద్యులందరును రోగులకు చికిత్సచేసితిరేని దీర్ఘవ్యాధులచే పాథ పదమారిసంఖ్య చాలతగ్గుటయును శివవాహకులకు పనివిస్తారముగ కలుగవలదు” అను సమకూడగలదు.

“ఈగ్రంథమునందలి పెక్కువాక్యములందు గర్భికృతి మైమున్న గంభీరభావము నామానసము నత్యధికముగ నాకి ర్తించినది. వైద్యవాఙ్మయమున నే నిదివరకు గ్రహించనివిషయము వీగ్రంథమున వెన్నియో గలవు” అని డాక్టరు పాలు బర్టాలోమ్యాగారు నడిపిరి.

నేను వివరించిన ఈపాశ్చాత్యవైద్యుల సదభిప్రాయముల గుణగ్రహణమున ఆయుర్వేదమాహాత్మ్యమునకు పోల్చిచూచిన చాలతక్కువయైనను ఆమహావైద్యవిధానము ప్రపంచమున నిధిహోహించిన యున్నతస్థానమును కొద్దిగానైన వీరుగ్రహింప గలిగినమాత్రము స్వప్రముగ చాటుటకు చాలినవిగా చున్నవి.

ఈ ఆయుర్వేదమహోదధి గర్భగోళమున దాగియున్న మహారత్నముల విలువను నిర్ధారణచేయుటకు మనము ప్రయత్నింతుముగాక.

మొదటిది ఆయుర్వేద విధానము 8 భాగములగు విభజింప బడియున్నది. 1 సాల్కము (శత్రుచికిత్సా ఉపపర్యావిధానము) 2 సాల్కము (నేత్రకర్ణకంఠవాసికా

రోగముల చికిత్స) 3 కాయచికిత్స (శరీరవ్యాధులచికిత్స) 4 భూతవిద్య (దుష్టగ్రహనివారణము) 5 కుమారాభ్యుదయము (బాలరక్షణము చాలవ్యాధులచికిత్స) 6 అగదతంత్రము (విషచికిత్స) 7 రసాయనము (ఆయుర్వృద్ధివిధానము) 8 వాచీకరణము (వీర్యవర్ధకవిధానము).

ఇంతకన్న శ్రేష్ఠమగు విభజనమును కలిగినట్టిగాని కలుగగలిగినట్టిగాని వైద్యశాస్త్రము ప్రపంచమున చురియేదైన కలదా?

రెండవది. వాత, పిత, కఫములస్థితిని పరిమాణము ననుసరించి మానసిక శారీర కారోగ్యస్థితి యేర్పడునని మనమందర మెఱుంగుదుము. మానవ శరీరమున కీ మూడును ముఖ్యతత్వములని ఆయుర్వేద సిద్ధాంతము. ఇవివరకు జరిగిన ఆయుర్వేద మహాసభలలో నీ విషయమునుగూర్చి విపులముగజరించినయొక్క గాననే నీవిషయమున విస్తరించి నుడువ నవసరములేదు. కాని ఈసిద్ధాంతమును పాశ్చాత్య వైద్యవిధానముగూడ మాపభేదమున నామోదించుచున్నదని మాత్రము నేనిచట నుడివెదను. మానవ శరీరమున కారోగ్యమును, రోగమును, తీయమును కలిగించుటకు వాతపితృకఫములు మూడును ముఖ్యములగు శక్తులు. శరీరములోపలను వెలుపలను జరుగు కార్యములన్నియు వాయువశమున జరుగుచున్నవి. “శరీరసంబంధమగు కార్యనిర్వహణోత్సాహము నరముల ఏర్పాటువలననే జరుపబడుచున్నది గమనింపబడుచున్నదని” పాశ్చాత్య శారీరక శాస్త్రజ్ఞులు నిర్ణయించిరి. అనరములశక్తినే ఆయుర్వేదము వాయువని నిర్ణయించినది ఈశక్తిని నరము అని నిర్ణయించుట పాశ్చాత్య వైద్యశాస్త్రజ్ఞులకు పూర్తియగు సమాధానము నొంగలేదు. “అంగభాషావ్యవస్థమున నరము” అను శబ్దమునకు వ్యాఖ్యానమును వ్రాయుటలో ఒకవిధమగు శక్తిని సమీపభాషమునకే నరమని పేరు. ఆశక్తికి విగిన నిష్పదనపదము దొరకనందున ‘నరముల శక్తి’యని వాటిబడి నదని” ఎం కెండ్రికుదొరగారు వ్రాసిరి. శరీరమున పితృమును కఫమునుగూడ గలవను జ్ఞానము పాశ్చాత్యవైద్యుల కిషన్యాత్రము కలిగియున్నను వారా తత్వములను గూర్చి ఇట్లు విధానమును చేయగలిగియుండలేదు.

‘జంతుశరీరము విధ్యమునుచుత్పత్తినించుచుండును. అనగా ననుక్షణమును శరీరము దేహ యొక భాగము తీయవలయు ననించుటయు జరుగుచుండును. జంతు శరీరమున నుదకము విస్తారముగ నిలువయుండుకతమున దవ్యాశబ్దము సామాన్యార్థమున జంతుశరీరమున కుపయోగింపరాదుగాని ప్రాణవాయువు వలన నాశరీరము పూర్తిగా నార్చినేయుబడినచో ఇంధనప్రాయముగ నాశరీరము దహింపబడి శక్తిని యుష్ణమును పుట్టించును’ అని శారీరక శాస్త్రమును గూర్చిన గ్రంథమున డాక్టరు ఫాస్టరుగారు వ్రాసిరి.

ఈ విషయమును ఆయుర్వేదము అనేకయుగములకు పూర్వమే వివరించినది అను తేజనివాశికిమను నర్థము “శరీర” శబ్దమునకు రూఢియై యున్నది

శరీరము కన్నెలె దహించు గుణ మిహితీతత్వమునకు వైదికతమై యున్నది. ఇట్లు దహింపబడవలె శరీరమును కాపాడుగుణము కఫమునందున్నది. కాననే ఆయుర్వేదము పితృమును నూర్మ్యునితోన కఫమును చంద్రునితోన పోల్చింది. కాన శరీరమున వాత పితృకఫములను మూడుతత్వము లున్నవని యొకరీతిగా పాశ్చాత్యవైద్యశాస్త్ర మంగీకరించుచున్నదనుట దోషము కానేరదు.

అఖిలవైద్యవిధానములకు మిన్నయై ఆయుర్వేదవిధాన ముద్దిష్ఠియై యున్నదనుటకు ముఖ్యమైంది నాడీపరీక్ష. పాశ్చాత్యవైద్యులు విస్తారముగనున్న నూత్న సాధనములనుపయోగించియు గూడ రోగనిరూపణమును చేయజాలకుండునట్టి ప్రపట వ్యాధులలో గూడ ఆయుర్వేదవైద్యుడు నాడీపరీక్షవలన నూత్నముగ రోగనిరూపణమును చేయగలుగును. తాను మహాపండితులమని ఆత్మన్తుతి చేసికొనుచుండు వారు వెక్కుచుండి రోగి పుచ్చుకొను నాహింసాపట్టి నాడీ చలనము మారుచుండునకు సిద్ధాంతమును పరిమానించుట కలవాటు పడియున్నార వైద్యశాస్త్రపరిజ్ఞాతల కట్టి ప్రగల్భాత్మకులను పలుకువారజ్ఞులని పేరుగా తెలుపబడలేదుగాని ఈపథలో నన్న వారిలో వైద్యశాస్త్రజ్ఞులు కానివారికి తెలియునుమిత్తము నేనిండుక చెప్పదలచితిని. శాఖాహారమున కలవాటుపడువారిచే మాంసాహారమును తినిపించి వాని నాడీని పరీక్షించినచో నాడీ చలనమునందు భేదశాస్త్రార్థమునకిన్ని భేదవాసంతరమున తప్పుక మార్పు కనబడను నాడీపరీక్షాదత్తుడగు వైద్యుడు నాడీని పరీక్షించి రోగిపుచ్చుకొనిన యాహార మిట్టిదని నులభముగ నిర్ధారణచేయగలుగును.

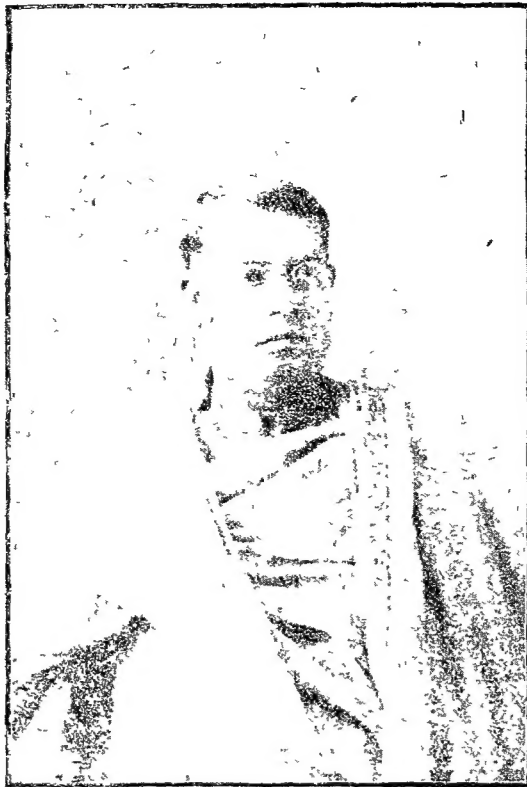
కాని ఈయద్యుతమగు విజ్ఞానము నులభముగ లభించునది కాదు.

నాడీనిగురించి వ్రాయుచు కడపటి ప్రకరణమున మహా నీయుడగు కానాదరుషి యిటుల వ్రాసెను “నాడీచలనమును గ్రహించు జ్ఞానమును సంపాదించుటకు నివాసమగు విధాన మేమియును లేదు వివిధజంతువుల నాడీచలనము నందలి భిన్న మార్గాలతో పోల్చి నాడీ విషయమును బోధించుటకు నేను వెక్కు ప్రకరణములను వ్రాయుట యధిక ప్రసంగమని భీషంతులు గ్రహింపజాలక పోయి గ్రంథతఃములన గాని శ్రవణమువలన గాని ఈజ్ఞానము నలరలించుకొనుట సాధ్యముగాదు. నిరంతర కృషివలనను యోగమువలనను మాత్రమే ఈ విషయమును వైద్యుడు గుర్తజ్ఞులవారు గ్రహింప గలుగుదురు.

ఆయుర్వేదమందలి వివిధభాగములనుగూర్చి నేనుస్వల్పముగ చర్చించి వాని ప్రాశస్త్యమును వివరింప నును కట్టెదను.

నుశుశుడు మొదట శత్రుచికిత్సను గూర్చి తెలిపెను. శరీరమునండి వెక్కువిధములగు గడ్డి, కిర్ర, రాయి, ఇసుక, కేళిపులు, ఇనుపముక్కలు, కంఠ, రాళ్లముక్కలు, ఎముకలు, తలవెండ్రుకలు, గోళ్లు, మున్నగువాని తీయుటకును చీము మున్నగు వాని తొలగించుటకును నాడీగలిగినట్టియు నాడీలేనట్టియు శత్రుసాధనముల నుపయోగించుటకును, వివిధతొరముల నుపయోగించుటకును, రక్షలను వేయుటకును వివిధములగు గాయములనునరూపించుటకును, విధానము శత్రుతంత్రమునంగు రిరూపింపబడినది అని చెప్పబడి యున్నది

ఆయుర్వేదమునందు శత్రుచికిత్సా విధానమును ఉప పర్యావిధానమును లేదనియును ఉన్నది అనుగ్రమనియును ఎల్లవారును తలంచుచున్నాడు. కాని ఈ శత్రుచికిత్సవలన స్వరగా రోగిశక్తిని నివారణముగనుగాని ఆయుర్వేద మీ విధానమునకే తక్కిన విధానము లన్నిటికంటెను గూడ నుత్కృష్ట ప్రామాఖ్యత నిచ్చినది. ఈ ప్రకరణము శత్రుసాధనములను గూర్చియు, మరయులను గూర్చియు, రక్షలనువేయుటను గూర్చియు, బోధించుచున్నది. శుశ్రూషసంహితయందు 8 విధములగు శత్రుచికిత్సలు నిరూపింప బడినవి 1 ఛేదనము అనగా ఎవోయొక శరీరభాగమును శత్రుముచేసి పూర్తిగా తొలగించుట (మూలకంఠము ఎముకను ఛేదించుట మున్నగు నవి) ఇందుల కుపయోగింపబడు సాధనములు. వృద్ధిప్రతిము (మంగలి కిల్లికంఠిశత్రుము) ఇభశత్రుము (గోరుగొల్లు) కరి పత్రము (రంపము) ముక్ర (ఆంగ్లస్టాక్యూలియ శత్రుము) ఉత్పిల ప్రతిము (తానురరేకు వంటిశత్రుము) అప్రధార బక (డక్కనీ) వాడిగల శత్రుము 2 భేద్యము అనగా ప్రణయలను కోములు. ఈ చికిత్సకును వైని వివరింపబడిన శత్రుములే యుపయోగించుచు రి లేఖ్యము అనగా కత్తితో గీటుట బోక్సిని (ఒకవిధమగు వాపును కలిగించు కంఠవ్యాధి) మున్నగువ్యాధులను మూలకంఠ గవదలవాపు కాయజంతుకరణములను వానిని తొలగించుట కీసాధన మవసరము. ఇందులకు కావలసిన శత్రుములు. మండలాగ్రము (గుండ్రని ఆంతుగళ శత్రుము) కరకప్రతిము. 4. భేద్యము అనగా రంధ్రముచేయుట. ఇందులకు శత్రుములు. దీహియఖము (గొట్టుముతో గూడిన నూది) కులూరి కము (గండ్రగొడ్డలి యాకృతిగల శత్రుము) అనా (కరడు) తేతస్సప్రతిము (ఈరేకుంటి శత్రుము నూచీ (నూది) అండ వృద్ధి మున్నగు వ్యాధులలో పాడుచుట కిది యుపయోగింపబడును. 5. ఏవ్యము (గాయశోధనము) ఇందులకు ఏవని యను సాధన ముపయుక్తము. గాయములలో అన్యపర్యామను శోధించుట కిది యుపయోగింపబడును. 6. అహార్యము (పంపుగాని చిప్పగాని గల సాధనముతో రాళ్లను తీసివేయుట) దీనికిసాధనము దంతశంఖు (పండ్లుపుట్టుకొను పుల్లవంటిది, దీనితో రాళ్లు మున్నగు వానిని తీయుదురు. 7. ప్రవ్యము (అనగా గాయమునండి ప్రాయుకుడి చీమ మున్నగువానిని ప్రవంపజేయుట) ఇందులకు సాధనములు నూచి, కుశేప్రతిము (దగ్ధుకంటి పలచనిశత్రుము) అతిమఖము (పాడుగై న శత్రుము) శరీరముఖము (కత్తిర, అంతిర్ముఖములు, ఒకవిధమగు కత్తిర, త్రికుచ్చకము మూడునూముల సాధనము) చాలలో తగుప్రణయాల చికిత్సకుపయోగింపబడును 8 సిక్యము (కుట్టుడు) సాధనము నూచి (నూది) పాడుగు గాయ వంకగళు అన్న నూదులు గాయములను కుట్టుటలోను పోల్చికపు చిక్కిన నుపయోగింపబడును. కుట్టుడు కుపయోగింపబడిన సాధనములు. స్పృశధాంము, అశ్వింతకృత్ముయొక్క పట్టునొడి తీయబడినధారము, ‘లాను’ చెట్టుపట్టధారము, పట్టుధారము, స్నాయువు, గుట్టుపువెండ్రుక, మోప్పగిడ్డిధారము, గులాంబ, శైలితకధారములు. మూడు విధములగు కుట్టునిరూపింపబడినది. కాని కుట్టువలసిన భాగములను బట్టి స్వల్పభింప విధానము

క్రియత కవిరాజ యామినీభూపల రాయగారు, కవిరత్న, ఎం. ఏ., ఎం. బి., ఎఫ్. సి. యు. సత్తమాయుర్వేద సమ్మేళనాధ్యక్షుడు.

డాక్టరు సర్ ఎన్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు, ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుడు.

పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారు సమావేశ కార్యనిర్వాహకుడు

టని జైతన్యవిధి నేర్పచ్చ యొగబడినది. ఉపయోగింపబడు నూతన సన్నదిగాను బాగుగా చేతికి దొరుకునదిగాను యొందవలెను కట్టుకోవబడిన కొనలకు మిక్కిలి దూరమును చాలనిగ్గియును కాకుండ నుండవలెను. పరిశుభ్రముగ నుండ వలెను. శస్త్రసాధనముల నుంచిచెడ్డలనుగూర్చి శస్త్రము చేతికి నాగుగా దొరుకునట్లు నుంచి పిడికలదిగా నుండవలెను నుంచి ఇనుముతో చేయబడినదిగా నుండవలెను. నుంచివాడి కలిగి యుండవలెను. బాగుగా కొనజేరి చక్కని యాకృతికలిగి యుండవలెను. రంధ్రముల తప్పకల్గిన శస్త్రములను గనుట అంద నూడదు అని శుభ్రుడును సూచించెను.

కొన్ని శస్త్రములు తలపెట్టుకలనుగూడ ఛేదించజాలి యిట్టి సుశక్తులుగా గూడ నుండెను. వాడిగల శస్త్ర సాధనములలో వంకర, వాడిలేకుండుట, విరుగుట, మైలప ట్టుట, చాల పశులగు నుండుట, చాల పలచగనుండుట, చాల పొడవుగ నుండుట, చాల పొట్టిగనుండుట యు 8 వోవ యు 9 లు పసికొనిన శుభ్రుడును వాగ్ధుడును గూడ నుండి. ఎముకలను కొనుట కుపయోగింపబడు కరపత్రము మాత్రము వీనిలో చేరు వాడిలేని శస్త్రములలో 12 వో వులును పెక్కుకుడు నిరూపించెను. చాల దళసరిగ నుండుట, చెడ్డలోపముతో చేయబడుట, చాల బాడుగుగ నుండుట, చాల పొట్టిగాను, చాల కొనుటను లెలులేకుండగను వంకరగను యుండుట చాల మెత్తిలోపముతో చేయబడుట వైకినంగుట కొనలు గట్టి, తీకుండుట చక్కలు పలచగనుండుట నూదులు వదలగను

ఎత్తుగను బలములేకుండను యుండుట. ఈలోపములు ముఖ్య ముగ స్వస్థికమునకు (గుండ్రని సాధనమునకు) కలుగును.

శస్త్రములకు పదున కలిగించుటకు వానిని మొదట నిప్పువీడ 3 చతులకు పిచ్చుట మధ్య మిళిత ద్రావకముగ గాని నీటియందుగాని నమురనందుగాని ముంచవలెను. మధ్యద్రావ కములలో ముంచబడిన వానిని ఎముకలను విభజించుట యం దును శరీరమునుండి బాణములను అన్యపదార్థములను తొలగిం చుట యందును యుపయోగింతురు. నీటిలో ముంచబడిన వా నిని క్రణములకు ఛేదించుటయందును కండరములను విభజిం చుట యందును వాడెదరు. చమురులో ముంచబడిన వానిని నరములను విభజించుట రంధ్రములు చేయుట మున్నగు పను లకు వాడెదరు. ఈసాధనములు శాల్యశి కర్రవెట్టిలలో నుం చబడెను. మావనర్థముగ రాయమై వీనిని సూరుచుండిరి.

వాడిలేని శస్త్రములలో 101 విధములగు శస్త్రములు కలవని లెఱుపబడినది. చికిత్సకుని హస్తమే ప్రధానసాధనమని యుక్తముగ నిరూపించిరి. ఈశస్త్రములు అన్యపదార్థములను తీయుటకు వాడబడెను. వీనిని 6 రకములుగ శుభ్రుడును విభ జించెను. స్వస్థిములలో 24 గు రకములు, సందంశములు (ప 6 కాన్లు) 2 రకములు, తలములు 2 రకములు, వాడిసాధనములు (గొట్టములు) ఇరువది, శలకలు 28, ఉపయంత్రములు 25.

వీనిని చేయుటకు ఇనుముగాని ఇనుము దొరకనిచో నట్టి మరియొక లోహమునుగాని యుపయోగింపవలెను. ఈ శస్త్రముల కొనలను సంచములు పులులు మున్నగు క్రూర

జంతువుల మొగముల యాకారములుగ గాని జింకలు పక్షులు మున్నగు నాకృతులుగ గాని ముఝుకరితిగా గాని మలపబడ వలెను. ఆవసరమునట్టి సన్నగతో గరుకుగతో యుండవలెను. చాల బలముగను నుంచి అకృతిగలవిగను చేతికి దొగుకునవిగ నుండవలెను.

1. స్వస్థికాయంత్రములు- 18 అంగుళములు పొడుగుగ నుండవలెను. వానికొనలు మృగములనలెను కఠులవలె నుండ వలెను. వానికి ఆకారము ననుసరించి పేరువెట్టవలెను. రెండు యినుపముక్కులను కలిపి మధ్యమసూరపరిమాణముగల మేకును బిగించి ఈసాధనములను చేయవలెను. వానిపిడు నాస్త్రపథుని యాకృతిగ నుండవలెను. ఎముకలలో దూరిన అన్యపదార్థము లను తీయుట కిది యుపయోగింపబడును.

2. సందంశయంత్రములు- రెండు సాధనముల సంయోగ నము నివి ఏర్పడును. వీనిలో కొన్నిటికి పిడు బుండవు పొడు గు 16 అంగుళములు. చర్మము మాంసము రక్తనాళములు కండరములు మున్నగు వానిలోనండి అన్యపదార్థమును తొల గించుట కిది యుపయోగింపబడును.

3. తలయంత్రములు- పొడవు 12 అంగుళములు. చేప లపొలునులవలెనుండును. వీనిలో నొకటిగాని రెండుగాని కత్తు లుండును. చెవులు ముక్కు మున్నగు శరీర ద్వారములనుండి అన్యపదార్థములు తీయుట కిది యుపయోగించును.

4. వాడియంత్రములు- ఇవి అనేకపనుల కుపయోగిం చును. వీనికొక వైపుకిగాని రెండువైపులన్యుగాని మూతలేకుండ

నందును, శరీరద్యౌరములయందలి అవ్యవధానములను తొలగించుటకును అద్యౌరములలోని రోగనిరూపణమునకును ఇవి యుపయుక్తములు. వీరము మొదలగు వానిని నిర్వింపజేయుటకును ఇతరకణులకును ఇవి చాల యుపయుక్తములు. ఆయా శరీరద్యౌరముల పరిమాణమునుబట్టియు వానియొకరొకరును బట్టియు వాని పొడుగు వ్యాసభేదములను మారుచుండును. వీనిలో 20 రకములు గలవు.

5. సలకయంత్రము:- ఇది అనేకరకల కురుయోగమును, కొలతలనేకవిధములగునందును రెండురకములగు నొకటా కురుపురుగు తలవలెనుండెను. మరి రెంటికి అలగువలె నుండును. మరిరెంటికి పామువలెగవలె నుండును. మరిరెంటికి చేపవలెనలె నుండును. కాని మొదటవారియందును. మరిరెండు మనూరవలె కొంచెము వక్రముగనుండును. నోరు ముక్కుమున్నగు వానినుండి అవ్యవధానముల తొలగించుట కిది యుపయుక్తము. ఈపనికి రికరముల సలకయంత్రము అవయుక్తములు. ఇంకను అనేక రకములగు సలకయంత్రములు. కండ్లకు కాటుకవేయుట కింతొకవిధముగ సాధనముగలదు. మాలతీపుష్పవాళమునతో సలకము మరియొకటి కలదు. మూత్రకోశ సోధనమునకిది యుపయుక్తము.

6. ఉపయంత్రము:- రజ్జువు (ధారము), వానికా (త్రైపు), కట్టి (పట్టి), చర్మము (తోలు), అంతర్వ్యులము (చెట్టులోపలి పొరలు), లత (తీగలు), కత్తుము (బట్ట), అస్తి లాళ్ళము (రాయి), ముద్దరము (నుత్తి), పాటిపాదతలములు (అరికాళ్లు అరిచేతులు), అంగుళులు (నేళ్లు), జిహ్వ (కాముక), దంతములు (పళ్లు), శబ్దములు (గోళ్లు), ముఖము (నోరు), వాలము (తలవెంట్రుకలు), అశ్వకటకము (గుర్రము కట్టెము లోని రింగు), కాఖలు (చెట్లకొమ్మలు), స్త్రీవనము (ఉమ్మి), ప్రవాహనము (నవంపజేయుట), హస్తము (సంతోషమును కలిగించు కస్తువులు), అయస్కాంతము-తొరము- అగ్ని భేదము.

వాడిలేని సాధనములతో 24 విధముల శస్త్రచికిత్స చేయవచ్చును. అవ్యవధానములు పలువిధముల శరీరములలో ప్రవేశించియుండగలవు. వానిని తొలగించుటకు ధీమంతుడగు వైద్యుడు గుర్తవిధముల ప్రయత్నింపవలెను.

తలధాతువునందు శిల్యపదముకలిగినది. తలపదమునకు శివుగామియని యర్థము. శిల్యములు శింధువిధములు-మానసికములు, శారీరకములు. శరీరమందలి వివిధభాగాలలోని రోగకములను వాధకములుగనుండు నన్ని శిల్యములను గూర్చియు ఆయుర్వేద శిల్యశాస్త్రము వివరించినది. రక్తము మున్నగునవి పాదగుటవలన కలుగునవి శారీరకశిల్యములు. వీనికి విలక్షణములగునవి అస్తియును అవ్యవధానము లనవచ్చును. ఇతము కర్రకొమ్మ ఎముక మున్నగునవి అవ్యవధానములు. వీనిలో ఇనుప శిల్యములు యాద్యమున నుపయోగింపబడును గాన నవి చాల ముఖ్యములు. గాయము నీలిరంగుగను వాధకరముగను తరుచుగా నిర్వింపునడిగాను మెత్తగను వాపుగను యుండినచో దానిలో శిల్యమున్నదిని గ్రహింపవలెను. శిల్యము చర్మకరిము మాత్రమే యైనచో గాయమునకు మారు రంగుకలిగి గట్టిగానుండును. శిల్యము మాంసకరమైనచో వాధ చాల హెచ్చుగా నుండును. గాయము మూసుకొనియుండును. రెండు కండ్లముల నడుమ శిల్యము చిక్కుకొనినచో మరికొన్ని లక్షణములు పొడకట్టును.

ఆరోగ్యముగలవాని శరీరమున కంతము చర్మమునుండెరము ఎముక మున్నగువానిలోనికి శిల్యము నిటాకుగా చూరబడినచో గాయము వెంటనే మానును. కాని అశిల్యము జేహపరీక్షను చేయనిచో వానివలన స్థానమునుండి తొలగినచో వాధ కలుగును.

శరీరమందలి వివిధభాగాలములలో శిల్య మెచటనుండునో నిరూపించు విధానమును ఆయుర్వేదము బోధించుచున్నది. "మూత్రకోశమున రాయి యున్నచో లేదో కనుగొనుటకు రోగిని జల్పబండిలో పెట్టించి చూడవలెనని" ప్రాధేను సామిదాను గారు చెప్పుచుండెడి వారు. "బండి డోగులాడుట వలన మూత్రకోశమున వాధకలిగినచో రాయికలదని నిరూపింపవలెనని" ఆయుర చెప్పి ఆయుర్వేదముగూడ నట్టి పరీక్షనే తెలుపుచున్నది.

ఈరీతిగా వివిధశస్త్ర చికిత్సా శాస్త్రమునందలి అన్ని విషయములను గూర్చియు ఆయుర్వేదము వివరించి యున్నది. శస్త్రచికిత్సచేయుబద్దకలసిన రోగములను గూడ నిరూపించినది. నేత్రరోగములలో 76 రకములున్నవి. నేత్రరోగములు ప్రేగులరోగములు పాత్రకములలోని జల్లులు శస్త్రచికిత్సవలన మాన్యుబద్దకలసిన ఆయుర్వేదము విధించినది.

అయ్యలారా! నేనిదివరకు వలించిన యంశములన్నియు పూర్వపు ఆయుర్వేదమునకు సంబంధించియున్నవి. ప్రస్తుత

ఆయుర్వేదమునుగూర్చి ఇవచ్చుంతి. అసంతృప్తికరములగు విషయములు మనశాస్త్రములలో గానవచ్చుచున్నవి మనమూరకుండరాదు. మనమాలాపములను బయలుపుచ్చు నలక్ష్యమునే నీ నచో వాటిని సవరించుట సంధింపవలెను. మీరు నాకొసగిన ఆగ్రహము ఆలోచములను వెల్లడిచేయు వాద్యత వాపై మోసినది. లోపములను పూసగ్రుచ్చినటుల వెలువరించుట చుచింక పోవచ్చును.

ప్రపంచమందలి వైద్యవిధానములకు ఆయుర్వేద వైద్యము తల్లివంటిదనియు, ఆయుర్వేదమునందలి మూలసూత్రములనే ఇతర వైద్యములు వెల్లడించుచున్నవనియును నేనిది వరకే చెప్పియుంటిని. అందువలన మన కానందము జనించును. కాని ఆకాండము కచారమునకు చోటి నుద్దలపినచున్నది. ఆయుర్వేద వైద్యము కృద్ధి నొందింకబడ లేదు. వెక్కుకతాబ్బులులకుండి ఆయుర్వేదవిధానముపురోవృద్ధి విరహింపై మూలబడినది తెలిసికొనుటవలన మనకు సంతోషము కలుగక మానదు. పాశ్చాత్య వైద్యములందు వైద్యశాస్త్రాభివృద్ధి మున కుండుకన్న పాకర్యములు చువకు లేవు. దొరతనము వారి సోమకత్వ ముండునందు. పాశ్చాత్యవైద్యములలోని వైద్యశాస్త్రముల చుభివృద్ధికి వైద్యశాస్త్రజ్ఞుల సంఘీకృత యత్నములును, ప్రజల యత్నములును కారణములై యున్నవి. ఇట్టి యత్నములు మనదేశమున గానరావు ఇట్టిసంగతిలో, ఆయుర్వేద మభివృద్ధి గాంచలేదని ఆశ్చర్యమేమున్నది. పూర్వపురుషులు ఆయుర్వేదశాస్త్రమును సంపూర్ణముగ లభించిరి. ఆకారణముననే ఎంత దీనదేశను ప్రాపించినను ఆశాస్త్ర మిప్పటికిని అడుగంటలేదు. వాడుకలేని కళ మాన శస్త్రచికిత్సయు, ఉపచర్యా విధానమును మూలబడినవి. శరీరశాస్త్రమును భేదనమును వైద్యశాస్త్రమునకు మూలకందములని నుశ్రుతులలో నుడువబడినది. కాని ఆయుర్వేదము లోని కారీరశాస్త్రమునకు సంబంధించిన అంశములు మనకాలపువాటిని చాల క్లుప్తముగను. అసంపూర్ణముగను నున్నవి. భేదనము వాడుకలో లేకపోవుటచే ఆయుర్వేద శాస్త్రవిద్యాధులకు కారీరశాస్త్రమును నేర్చుకొనుటకు అవకాశమేలేదు. అందుచే రోగముల బోజులలో వీరి కధికమగు ఇబ్బంది కలుగుచున్నది. శస్త్రచికిత్స, ఉపచర్యా విధానమును లేకపోవుటచే ఆయుర్వేద వైద్యులంబరులకు ఆటంకముకలుగుటయే గాక ప్రజలకు అండు ముఖ్యముగ పాశ్చాత్యవైద్యవిధానభక్తులకు వీరు హేళన పాత్రులైరి.

ఆయుర్వేదవైద్యమునకు రోగనిరూపణమున పెద్దది యగు నాడికరీతు మునుపటికలె చేయబడు చుండుట లేదు. పూర్వమున నుపయోగింపబడినంత ఓర్పును పట్టుదలయు ఉపయోగింపబడుచుండుట లేదు. పోచిన కాలమందలి సర్వసంగ పరిత్యాగశయము నేడు మనకు దూరమై పోయినది. తన్మూలమున ఆసాధానమును ఆమూల్యమును అగు నాడి కరీతా విధానమున రోగనిరూపణమును మనము చేయలేకుండెనున్నాము. ఆయుర్వేదము ఒక్కగుణములను బట్టియే చికిత్సయొనర్చబూసదు. కాని వాగు రోగమును నిదానముతో పరిశీలించి చికిత్స చేయువలెనని ఆయుర్వేదము విధించుచున్నది.

మనశాస్త్రములలో వస్త్రీకర్యము, మూత్రసాగ్రహకర్యము కలవని చెప్పవచ్చు. అవి ఇప్పుడెచట నున్నవి? పంచకర్యము గూడనద్యశ్యమయ్యెను. భేదియందు అపయోగింపబడుచున్నది. కాని ఎంతయు అసంతృప్తికరముగనున్నది. 600 భేదియందు వివరములుగల చార్యాకుని గ్రంథములను చెదపునగు లంతరింపజేసినది. 600 లలోను ఆరైన నుపయోగింపబడుచున్నచో లేదోయను సందేహము కలుగుచున్నది.

కాయతంత్రములో విషములకు సోపగి రోగులకు చికిత్స చేయబడినది నిర్వచింపబడినది మనలో చాలమంది కావిధానమే తెలియదు. ఆభాగమును మనము శ్రద్ధతో క్రమరీతి నలవరించుకొనిన యెడల సర్వవిషము నొసంగుటవలన వెక్కుమంది రోగులకు మృత్యువుచాల బడకుండ చేయగలమని నా నమ్మకము. సర్పముయొక్క విషమును దివసవెంటనే నావు కలుగగలదు. కాని రోగిని బ్రదికించుట కిది కడపటి ఆధారము. మనవైద్యము బోధించుచున్నది. ఉదాహరణకు పూర్వము వైద్యవిషమును నెట్టి పరిశోధన లాసర్వీకో తెలియదు. పాశ్చాత్యసంక్షణ్ణాగము విభిన్నవైద్యవిధానమును సర్పవిషము నుపయోగించి దానికీరి పరిశీలించి యుండలేదు.

ఎట్టి ఆహారపదార్థములను లోకి గొనవలెనో పుష్టతము తెలియదు. ప్రాకృత్యము భేదాహారపదార్థములు మిశ్రముయొనెను. కాని పూర్వము ఈవిషమును చాలమట్టుకు తెలిసియుండెను. ఆ కారణమున భోజన పదార్థములలో తగు శ్రద్ధ వహించిన మందులు బుచ్చుకొన నగత్యములేదని కూడ చెప్పబడినది.

సాలక్య తంత్రమున నేత్రశ్రవణ నాసికలను గూర్చి చెప్పబడి యుండెను. ఈ గ్రంథ మిప్పుడు చదువబడుటలేదు. అంశవలన నారోగములకు చికిత్సచేయు నేర్పు మనవారలకు ఓడించినది.

నుటియొక లోపము కలదు. అది మన ఆయుర్వేద గ్రంథములయొక్క శుద్ధప్రతులు వలయునని దొరకగుండుటయే. ఇప్పుడున్నవి యా వివిధపాఠములను మారక గ్రుచ్చెత్తి అచ్చొత్తింపబడినవే. దీనికితోడు వివిధవైద్యములకలను దెలిసికొనలేని లోప మొకటికలదు. ఈవిషయమున గూడ నెక్కుడుగా పరిశ్రమచేసి పరిశోధనాశిక్షణను జేయవలసి యున్నది. శాస్త్రపరిశోధనలయొక్క లాభమును మనమింకను గుర్రెంగువలయును. మన పూర్వపు శిష్యురణమున అభినవ శాస్త్రాభివృద్ధిని మరచిపేసి, పురోవృద్ధికి అభ్యంతరమును గలుగజేసినవార మగుచున్నాము. అభినవపాశ్చాత్యవైద్య శాస్త్రము ప్రకృతిశాస్త్రము లిటీవలగాంచిన యభివృద్ధివలన చాల బాగుపడినదను మాటను నెరయన కాదనబాలరు. అనేక విషయములందు నీయభినవపాశ్చాత్యుని గోచరమగుచున్నది. కాని యీక్రింది విషయములను మాత్ర మిచట నుదహరించుచున్నాను:-

1. ఎక్స్-రే-యంత్రము:- ఎముక విరుగుట, ఎముక పట్టుట, ఎముక గూడునుండి బానిపోవుట-మన్నగు ప్రమాదములను బరిశీలించ నుపకరించు యంత్రము.

2. ప్రాణవాయు నిశ్వాసము:- అగ్నిమాంద్యము (అల్సేర్ము), న్యూమోనియా, రక్తశాశము తెగుట, రక్తము లేకపోవుట-మొదలగు దుష్కృతలకు తగిన చికిత్స.

3. రక్తశాశములలోనికిని, నరణులలోనికిని, ఉష్ణుద్రావకము నెక్కించుట:- కలరా, రక్తసావము, శస్త్రము, గాయములు మున్నగు ప్రమాదములకు తగిన చికిత్స.

4. "ఎమిటీను" నెక్కించుట:- పొండురోగముతో కూడిన రక్తభేదికి తగిన చికిత్స. క్రిమికారణముగా జనించు రక్తభేదిలో నుపయోగములేదు. ఈజబ్బును నూత్నయంత్రముతో బరీక్షింపవలయును.

5. నూత్నయంత్రము (డబ్బిటి) అనేక దుష్కృతలకు కారణములగు చిన్నపురుగులు సామాన్యముగా కనపడవు. అట్టివి యానూత్నయంత్రసాహాయ్యమున కనగును.

6. డిస్ట్రీయాను-విరుగుడు:- ఇదియొకమందు. డిస్ట్రీయానును జబ్బునడిగిది దివ్యవధము. ఇది గొంతుకజబ్బు. ఈవిరుగుడును నుపయోగించినచో చావులు నూటికి అయిదు వరకు తగ్గును.

7. కోల్-నేక్సిను:- క్రిమిపరిశోధనలకు బయల్పడిన నోడివివ్యవధము. అనగా యకయవములకు వ్యాధిలేకపోయినను తచ్చునూతికకు తగినమంద.

ఇదియే గాక పైవోసోపు (వ్యూరయోధిని) వంటి యావకరణములయొక్క యుపయోగమునుకూడ వాడుకలోనికి తేవలయును. మనలోకొందరు ఇందునకు అభ్యంతరముచెప్పదు లేమో యను ఆశ్చర్యముతోనే నేపవీనిని జెప్ప సామానించుచున్నాను.

ఆయుర్వేద వైద్యభ్యాస లోపములను గుటించి యంత వరకు విస్తరించి చెప్పదు మీరు కాలవారణము గావించినను మున్నందు ఈ లోపములు తీర యభివృద్ధి కానవచ్చుటయే యుండనకు నేజెప్పు గల్గిన తుమాపణము. పురోవృద్ధి నూచనములును సృష్టముగా కన్నట్లుచున్నవి. ఇప్పటికప్పుడే ప్రజలు తమ పూర్వభిప్రాయములనువదలి స్వతేజి చికిత్సలననను, స్వతేజి వైద్యపద్ధతులననను యెక్కుడు ఆభిమానమును చూపుచున్నారు. ఈ ఆఖిల భారతాయుర్వేద సమావేశమే ఈయభ్యుదయమునకు ముఖ్య నిదర్శనము- ఈశాస్త్రమును, శిక్షితముగా నున్నసమగ్రముగాను అభ్యసించుటకును, వృద్ధిపరచుటకును వలయుకళాశాలలను, వైద్యశాలలను, ఓషధుల బెయటకు గోటలను, పుస్తకభాండాగారములను, బ్రాచీనగ్రంథ ప్రయరణమును మున్నగు సమచాయముల నేర్పించ విలయును. కాలక్రమమున నీప్రయత్నములు భగవదనుగ్రహమున ప్రబలింపమన యభిప్రాయము నేరవేరగలవు. కేవల శాస్త్రములేగాని విషయములను క్రోడీకరించి సారాంశమును తెల్పి వ్యాసిన వ్యాఖ్యానముతో కూడిన గ్రంథ మొక్కటియు లేదు. ఆయుర్వేదశాస్త్రజ్ఞు లోపమును గమనింతురు గాక!

పుక్తిశాస్త్ర పరిజ్ఞానముతో మనశాస్త్రమును సభివృద్ధి పరుపవలయు. తరివచ్చినది; ఇప్పుడు మన మందఱును ఏకీభవించి పనిచేయవలయును. ఈసమావేశమును కేరలము మాటలతోనే పోనీయక పుక్తిశాస్త్ర శాస్త్రాచరణమునకు దెచ్చి దీనికొక సఫలీకృతపర్యవసానమును తేల్చురని నమ్ముచున్నాను- అనయధ

ప్రీప్తి గానదుర్మరణము. — లావణోదలాని అలలున్న
బ్యాంకమే జరుప్రీప్తిగారు దుర్మరణమొందిరి. పోలీసువారు
దర్శ్యాపుచ్చేయించిరి. ఇంకను ఎవ్వరిని ఆశ్రయములేదు.
మృతకళేబరపరీక్ష జరుపబడినది. గొంతుకలాని రక్తనాళ
ముఖం. కోయబడుటలే రక్తమధికముగా నగ్నినించెనియు
అకారణమైన నరీతిని మరణించెనని ప్రికర్మబడిపెప్పనగాను చె
ప్పిరి. గాయము, చనిపోయిన ప్రీప్తిగారు స్వయముగ కలగ
జేసికొనినటు గానరావనినూడ డాక్టరుగారు చెప్పిరి.

దొరతనమువారి ఉద్యోగులు దేశీయమహాజన సభ—
బొంబాయి కావనసభలో ఏటేనుగా రొన్నవన ప్రశ్నమునకు
దొరతనమువారి రొన్నన జవాబును ప్రజలు తిన్నగ నర్థముచేసి
కొనలేక పోయిరి. దేశీయమహాజనసభాసమావేశములకు తమ
ఉద్యోగులు పోవుట నిశ్చింతపరచెనని దొరతనమువారి కోరిక
కాదు. క్రియమగు నుత్తరవు లేనిది వై సమావేశములకు తమ
ఉద్యోగులు పోకుడదని వారు స్పష్టీకరింప నెత్తించిరి. వై
అంశముల వార్తా సంఘమువారు ప్రకృతింపిరి.

నల సంవత్సరాది సంచిక

నల సంవత్సరాది సంచికయందు ఆంధ్రదేశ మునందు భాషాభ్యుదయమునకు, విద్యావ్యాపన కును, దేశభ్యుదయమునకును ప్రశంస చేయు చున్న సంస్థాపనల వృత్తాంతమును ప్రచురింప వలయునను ఫంక్షన్లము ప్రచారకులగుటకు గాన నీక్రింది విషయముల నాయాసంస్థాపనల కార్య దర్శులు సదయహృదయమున ప్రాసని వెంటనే పంపుటకు ప్రార్థనలు:—

1. మండలసభల, మండలసభాసమావేశముల వృత్తాంతము.
2. తాలూకా సభల వృత్తాంతము.
3. గ్రంథమండలాల వృత్తాంతము.
4. పుస్తక భాండాగారముల వృత్తాంతము.
5. కళనమండలముల వృత్తాంతము.
6. వ్యాయామ క్రీడపాఠశాల వృత్తాంతము.
7. స్త్రీసమాజముల వృత్తాంతము.
8. పరపతిసంఘముల వ్యాపకము.
9. ఇతర సంస్థాపనల చరిత్రము.

దేశభాంధప్రము సాదంభావముతో సీనిస్సు కమునుగమనించుటకు ప్రార్థన.

వ్యవస్థాపకుడు.

విషయ సూక్తము.

దేశభాంధప్రము	2
అభిలభారతీయ సప్తమాసమునందు	3, 4, 5, 6, 7, 8
జంతుజీవితము	7
ప్రదానవ్యాసము	
సప్తమాసమునందు	8
బిల్లు, స్థానిక వార్తలు	9
ఇంకా మహాసంగ్రహము	
విశేషతంత్రము	10-11
ఇంకా మహాసంగ్రహము	12-12A, 12B, 13
జాబులు	14

ఆంధ్ర వత్తిక

1915-వ సం॥ డిసెంబరు నెల 20-న తేది

సోమవారము

సప్తమాసమునందు సమీక్షనము

అభిలభారతీయ సప్తమాసమునందు సమీక్షనము నిన్నటిదినము ఈ నగరమునందలి పురపాలకమున ప్రారంభమయెను. ఆ సమావేశ సమయమున చేరిన మహాజనులు భవనమున క్రిక్కిరిసి యుండిరి. విద్యార్థులు చేరుటచే సభలు క్రిక్కిరిసి యుండుట సాధారణముగా సంభవించు పరిస్థితి. నిన్నటిదినము చేరినవారిలో ఒక్క ఆయుర్వేద విద్యార్థులు వారింటిదలుగా పని చేయుచుండిన వారు తప్ప ఇతరు లెవ్వరును విద్యార్థులు కారు. ఇందరు మహాజనులు ఆసీనుహిమాచలవాసులు ఆయుర్వేద విషయక చర్చకు కడంగుల దేశీయపద్ధతులకు శుభమును సూచించుచున్నది. ఈ సమావేశమునకు మన మదాసు వైద్యకళిత్తువారి యనాలోచనమును సహంకార జనితమును సగుకార్య మొక కారణముని యంగీకరించుట యత్నపరము. ఆయుర్వేదమునకు శాస్త్రపుచేయనెంచి యిరిగితిగా మేలొన నూర్చిన వైద్యకళిత్తువారి నొకవైపున ఖండించుచు మరొకవైపున దృష్టికథమానుడి ప్రశంసించువలసి వచ్చి

నందులకు సంతసించు చున్నాము. వైద్యకళిత్తు వారి కి న్యతి రేకాభిప్రాయ మాత్రమున నింకటి సమావేశము జరిగినదని భ్రమపడుట మాత్రము తప్పుగానుండకపోదు. హైందవభూమియందు అన్ని శాఖలలో జీవకళ యుద్భవించినట్లే వైద్యవిద్యా వ్యాపనవిషయమునను జీవకళ యుద్భవించి నవీన తేజ మందుతోనికి ప్రసరించినది కొంతకాలముగా నాయుర్వేద యనానిపద్ధతులకు ప్రభుత్వమువారు సాయము చేయవలసి నదను మొరగట్టిగా వివర్ణనదనుటను నెవ్వరును లేదన జాలరు. కలకత్తాలోని జాతీయ వైద్యకళాశాలయ నినగరములోని ఆయుర్వేద వైద్యకళాశాలయ దేశమంతటను దినదినమును పెరుగుచుండు ఆయుర్వేద విద్యాలయ వైద్యాలయము లను అన్నియును ఆయుర్వేదము మరల సభి వృద్ధిచూర్చుచు పట్టిన దని సూచించు చున్నవి. ప్రారంభ దశయందు మద్రాసు వైద్యకళిత్తు కార్యము ఈ యభివృద్ధికి నుత్తేజక మునునది. ఈ యుత్తేజము కారణముగా స్వదేశీ పద్ధతుల వారు పూర్వము తమ కద్దతు లేయేవిషయముల లో కలిశ్రమచేసి యుండినవి ఇప్పుడేవిధముగా కొరవడి యున్నవి ప్రతీకార మొనర్చుటకు నేమి చేయవలయును పాశ్చాత్య పద్ధతులు సూచించు మార్గములలో వేనిని స్వీకరించి తమవిగా మొనర్చు కొనవలెను మున్నగు సమస్యలను విమర్శించి మొదలిడినారు. ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులు సర్. ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి యుపన్యాసమునను సమావేశాధ్యక్షులు శ్రీయుత కవిరాజ యామినీ భూషణరావు. కవిరత్న ఎం. ఏ., ఎం. బి. ఎఫ్. సి. యు గారి యుపన్యాసమునను ఆయుర్వేద వైద్యపద్ధతి నవలంబించువారు పాశ్చాత్య పద్ధతికి ప్రతిఘటించి నిలువవలసిన యెడల చేసికొన దగిన సంస్కారములు చక్కగా సూచించబడి యున్నవి. గతానుగతికముగా వైద్యవృత్తి నవలంబించినంత మాత్రమున తృప్తిపొందుటను మన యాయుర్వేద వైద్యులు మానుకొనవలసి యున్నారు. తమ కద్ద తిలో గల నిజమును విలువను నిరం తర విద్యాకృషిచే కనిపెట్టి మాతండ్రి ఈ కసరు పిండను గావున నే నీససరుపిండుచున్నా ననుటను మాది అట్టిదికిప్పుడు నాధారములగు మూలత్వముల నెరింగికొని ప్రవర్తించ వలసి యున్నారు. మేము పట్టినకోడికి మూడేకాళ్లు, మాకు గాని మాకద్దతికిగాని తెలియనివిషయము వైద్యములో లేదని మద్రాసువైద్య పరిషత్తువారు చేసినదోష మునే చేతుక నోకద్దతులలో అనగా పాశ్చాత్య పద్ధతులలో గల విశేషములను గ్రహింపవలసి యున్నారు. సభ్యాయుర్వేదవైద్యు లిట్టి సంస్కారములకు నెల్లప్పుడును సిద్ధముగా నున్నారనుటకు కలకత్తాలో ఆయుర్వేద పాశ్చాత్యపద్ధతులు రెండును నొక్కచోటనే కరపబడుచుండుటయు నీనగరమున ఆయుర్వేదకళాశాలలో పాశ్చాత్యవైద్య శాస్త్ర పరిణులు, నేటి వైద్యకళిత్తు పుట్టుటకు చాలకాలము ముందునుండియే, శత్రుశాస్త్ర శరీర శాస్త్రాధికములు పాశ్చాత్య పద్ధతుల ననుసరించి ఆయుర్వేద విద్యార్థులకు నేర్పు చుండుటయు దార్శాణములు. ఔషధ సంగ్రహమునకు సంబంధించినంతవరకును పండిత డి. గోపాలాచార్యుల

వారు ఆయుర్వేదమున నెట్టిసూక్ష్మక్రమ ముండు నదియు తేటతెల్లముగా జెప్పిరిని ఆయుర్వేదవస్తు క్రదర్శనమును గురించి వ్రాయునప్పుడు వివరించి తిమి. నిన్నటిదినము యామినీభూషణ రావుగారును పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి యభిప్రాయములను స్థిరపరచుటకాక శత్రుదికిత్తు మన యాయుర్వేదమున నెంత శ్రముఖముగా వివరింప బడినదియు సక్రమముగా భంగిని ఎట్టిమూర్ఖు నకును నర్థమగు విధమున కరతలా మలక మొచ్చి. వారు చెప్పిన విషయము లిచ్చట క్రోడీకరింప నవసరములేదు. అంతనులభముగా సాధ్యమును గాద. చదువరులు మరియొకచోట క్రకటితమును వారి శ్యాసమును పఠించుకొందురు గాక. కాని ఎమిదివిధములగు శత్రుదికిత్తులు, ఈవిధమున కిట్టి శత్రుసాధన మవసర మను నిర్ణయము, ఆసాధనముల తెగలలోంకముల సిరూప గము, అట్టి సాధనముల కొలతలు రూపములు చురుకుందనములు, వానిని సుద్ధిపరచుటకు మార్గములు, తుదకు వానిని నుంచుటకు నుచితముగు పెట్టెలవర్ణనము ఇన్ని విషయములనుతూచా తప్పక నిరారణగా తెలియ జేసిన యాయుర్వేదమును నింకను విడిపద్ధతియే గాదను స్వల్పమతులుండరిని చెప్పటకు ఏసందియమును అవసరములేదు. అట్టి వారెవ్వరైనను బయలుదేరుదురేని సభ్యలోకము వారిని తలతిరిగిన మత్తిభ్రమములలో జేర్చకలేవదు. ఆయుర్వేదమువంటి మహాపద్ధతి కలదు. ఈపద్ధతి ననుసరించి మన దక్షిణసంస్కారములో మాత్రము, తమతమ ఇండ్లలో తమకు తామే వైద్యము చేసికొను వారు గాక, ముప్పదివేలమందివైద్యులు కనిచేయు చున్నారు ఇందులో సమర్థులనేక లున్నారు. విషయము చక్కగా తెలియనివారును ఎదరోడిన్నారు. తెలిసినవాడో తెలియనివాడో వైద్యులు మాత్రము క్రజకు కావలసియున్నాడు. తెలియని వారిసంఖ్యను దగ్గించి తెలిసినవారి సంఖ్యను హెచ్చు జేయుట నాయకులయొక్కయు ప్రభుత్వమువారి యొక్కయు కనియెయ్యున్నది. అచ్చటచ్చట ఆయుర్వేదవైద్యాలయములు మసక్రజానాయకులు పెట్టి నవి బహు స్వస్వసంఖ్య గలవు. తగిన పైతనిశీయు నెంతో లేదు. నాలుగోట పెట్టును, ఇతర లక్ష్మీపుత్రులును సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు చెప్పిరితిని, క్రదర్శనమును దేవాలయములకు అన్నసత్రములకు జెట్టినట్లే ఆయుర్వేదాభి వృద్ధికి పెట్టినయెడల ఆయుర్వేద విశ్వవిద్యాలయమే యేర్పడ వచ్చును. ప్రజోత్సాహమును ప్రజాశక్తిని వినియోగించుకొను ప్రయత్నము జరుగును గాక చుని ఎరుచుమాచు చున్నాము. ప్రజలు ఆయుర్వేదాభివృద్ధికి చేసినది తక్కువ యనినప్పుడు ప్రభుత్వమువారు చేసిన దేయియే లేదనియే చెప్పవలసి యున్నది. అన్ని విషయములలోను వలెనే వైద్యములోను నిన్నిదినములును ప్రభుత్వమువారు పాశ్చాత్యవైద్యమునే పోషించుచు వచ్చి నారు. పరిపాలకులలో నొందరో పాశ్చాత్యులున్న ను పరిపాలన జాతీయ మగుచున్నదని నేటివరి పాలకులు అభిప్రాయపడు చున్నారు. హైందవ ప్రముఖులును సూదన లాయభిప్రాయమున కనుగుణముగానే యున్నవని నమ్ముచున్నారు. దేశభాషలు, దేశపరిశ్రమలు మున్నగునవి ప్రభుత్వమువారి

దృష్టి నేరితి నాకర్చించి యున్న ప్రాంతాన్ని దేశ వైద్యమును వారి పోషణలకు రాదగి యున్నది. ఏవిధముగా నవి విదేశ భావలతో విదేశ పరిశ్రమ లతో క్రతిఘటించి నిలువ నుండును చున్నవో ఆ విధముగా దేశ వైద్యమును స్వాభివృద్ధికి మార్గ మును గోరుచున్నాం. పరిపాలకులు తాము పెట్టు కొనిన జాతీయాదర్శమున కనుగుణముగా పాశ్చాత్య వైద్యముతో సమానముగా దేశీయ వైద్యమును పరిగణించి ప్రోత్సాహ మొసంగవలసి యున్నారు. ఇది ప్రజలపని యనుటకు వారికి నైతికాధికార ము లేదు. చెప్పుక తప్పదు మన స్థానిక ప్రభుత్వ ము నగు ఓషధుల కరిజీలింపింతు మనియు ఆయుర్వేద గ్రంథములను సుద్ధముగా పరిష్కరింపించి ప్రకటించు మనియు నొప్పుకొని ఆయుర్వేదము కట్ట తమకు గల ధర్మమును నొకరికిగా సంగీక రించినారు. విద్యావ్యాపనభారనిర్వహణ విషయ మునను నైద్యాలయ స్థాపనవిషయమునను గూడ ఇండియా యంతటను పని జరుగుటకు తగినయూపాయము లాలోచింపబడును గాకయని నమ్ముచున్నాము.

పంజాబు అల్లరులు.

పంజాబులో కడచిన ఫిబ్రవరి మార్చి మాస ములయందు కొన్ని ప్రాంతములలో ముఖ్యముగా రూపాంగ్ నుండలమున జరిగిన అల్లరులను గురించి ఆకురగగా ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిన యుత్తరువునొకదానిని నేటి తంత్రీనార్తంలో మాచదు వకలు చూడగలరు. అక్రమమున చురుపురప్పుడే ఈశాంతియుత బ్రీటిషు సామాజ్యమున ఒక్కదేశమున నన్నదమ్ములను బోలియుండుదగినట్టియు సామాన్యముగా అట్లే యుండునట్టియు రెండుసంఘములకు నింతకలత కలిగియుండునాయని యాశ్చర్యము జనింపజేసేదు. హిందూ సంఘమునకు జేసినవా రనుభవించినపాట్లు ఎట్టి హిందవులకును గాఢతర హృదయసంతాపమును కలిగింపక పోదు. కొంద రధికారు లిట్టి ఘోరస్థితికి సహకారులయినారని వినినయప్పుడు జడమతికైనను తీవ్రకోపముదలంపక మానదు. లూటీలు, దాడిదోపిటులు, దహనములు, లెక్కపుస్తకములను మత్తగ్రంథములను కాల్చుటలు, స్త్రీలపై సార్వస్వములు, చెవులు కోసికొని పోవుటలు, విగ్రహములను పగులగొట్టుటలు మున్నగు ననాచ్యపాపములకు నెరుటివా రొడిగట్టినగు హిందవు లేమియు చేయలేకయుండి పోయిరట. కొందరు మహమ్మదీయ ప్రముఖులు మహానుభావులు హిందువులను సంతోషించిరట! మరికొందరు, వారి కేవలపరిపాలనతో మేమెరుంగమా హిందువుల కభయమిచ్చి వెన్నె బనే వారిని నన్న బాధలకును పాత్రుల నొనర్చిరట! ఇట్టి ప్రవర్తనను మా మహమ్మదీయపోదరు లెవ్వరును ఖండింపకయుండజాలరని మేమెరుంగుదుమా. పంజాబులో హిందూ మహమ్మదీయ సంఘముల కొకరికిగా విభేదములు తీర్చుమని యున్నందున నింత యనర్థమునకు ముఖ్య కారణ మునదని లెప్పి నెంటు గవర్నరుగారు నుడివరి. ఇందుకు మే మెంత చింతిలుచున్నామో వివేకయుతులగు మా మహమ్మదీయ సోదరులును అంత చింతిలుచున్నారనుటకు సంతయము లేదు. వట్టి హిందూ మహమ్మదీయ సమస్య లేకారణము కాదని సూచించువాక్యములును లెప్పి నెంటు గవర్నరుగారియుపన్యాసమున నుండుట గమనింపదగి యున్నది. ధర్మలు పెరిగిపోవుటయు వర్తకులు అప్పు లియ్యక పోవుటయు కొందరు

దోపిడిగాంధ్రుల తాము జర్మనులని చెప్పుకొని కత్తు పువేరిట నుండగము లొనర్చుటయు నుపకారణములుగా కల్పించుచున్నవి. అల్లరులు ఆంగ్లాలకు విరోధభావమున గలిగినట కానను వాదమును లెప్పి నెంటు గవర్నరుగారు రంగీకరించుటకు సంతసింపవలసి యున్నను నిజముగా పై ఉపకారణములే హిందూ మహమ్మదీయ విభేదమును ముఖ్య కారణముకంటె బలవత్తరముగా పనిచేసియుండు నని సులభముగా గ్రహించదగి యున్నది. ఏని కారణము లైనను ప్రభుత్వమువారు ప్రజలకు సంతోషము సమకూర్చుట ప్రథమ కర్తవ్య మున స్పష్టముగా నుంచి లెప్పి నెంటు గవర్నరుగారు ఉచితమున నేర్పాటులను దిట్టముగాచేయ తలపెట్టుట సత్ప్రవీకరము. పోలీసు సిబ్బందిని హెచ్చించుటయు దోషయుతములను నిర్ధారణయైన గ్రామములపై ఆకురాధశిస్తును వైదొలగొత్తసిబ్బందీలను పెట్టుటయు అవసర మైనయెడల నైపుకులను సిద్ధముగా పెట్టి యుంచుటయు పోలీసువారికిని పైనికులకును అల్లరి మూకలను ముందువెనుకలు చూడక తుపాకి గుండ్ల వర్షమున ముంచుట తిథికారమిచ్చుటయు ప్రజలలోనే స్పృహలు కనపట్టెడివిలులను నియమించుటయు ననుపధతులే కాక కొందరు ఖరానామచున్నలకు ఆయుధ భారణాధికారమును నిచ్చివట్టుచు ఇంకను నెవ్వరైనను ఆయుధములను కొని ఉపయోగింపగలవారు దరఖాస్తు పెట్టునెడల వారికిని లైసెన్సు లిచ్చుటకు ప్రభుత్వమువారు సిద్ధముగ నున్నట్లును పంజాబు ప్రభుత్వమువారి ప్రకటన వాకొనుచున్నది. ప్రభుత్వపువారి సిబ్బందీ యంతయున్నను ప్రజలకు స్వసంతోషకాక్షి లేక యున్నయెడల దుర్భాగ్యులు దుష్కరితుల ప్రవర్తించిన నష్టము నిరపేక్షింపద ప్రతీకారము చేయుట సంభవించు చున్నదే కాని అట్టిప్రవర్తకులను ప్రారంభముననే అణగించి నష్టమురాకుండ నాపుటకు వీలు కలుగుచుండుట లేదు. పంగరాష్ట్రములోని అల్లరులును పంజాబులోని అల్లరులును నీవిషయమును స్పష్టపరచినవి. అల్లరికాలమునకు కావలసిన సిబ్బందిని అన్ని చోటులను సర్వకాలములను ప్రభుత్వమువారు పెట్టియుంచుట పొసగనేదు కావున తక్షణయూపాయములను వెదకుట కంటె ప్రజల నెక్కువ స్వసంసరక్షణ బలము కల వారినిగ జేయుటయే ప్రభుత్వమువారికి కర్తవ్యము. దీనిని ఎంతవరకు పంజాబు ప్రభుత్వము వారు గమనించినారో గణించుటకు కొత్తగా నియ్యబడిన లైసెన్సుల లెక్క మాయెరుట లేదు. కొంతవరకు నాలోచించినారని చెప్పవచ్చును. కాని ఈమాత్రము చాలదు. ఉపయోగమేలేదని చెప్పుటకు వీలులేకున్నను నిర్దోషిదొంగలు పడిన ఆకు నెలలకు కుక్కలు మొంగినవనుకో క్రిందపైకి దేశమానదు. ఈవిషయమును గమనించి హిందవ పౌరులకు స్వసంతోషకాక్షి కక్షిలుగనట్లు మయ్యుదార ప్రభుత్వము వారు అవిరచాలముననే నిరోధ శాసనములను సంస్కరింతురుగాక యని కోరవలసి యున్నాము.

ప్రభుత్వోద్యోగులు - దేశీయ మహాసభ.

బొంబయి ప్రభుత్వమువారు దేశీయ మహాసభకు ప్రభుత్వోద్యోగులు వెళ్లవచ్చునా నూడదా యను విషయమున చిత్రముల భంగిని ప్రకటించియున్నారు. కడచిన బొంబయి కాసన నిర్మాణ సభా సమావేశ సమయమున నొక పటిష్టగాఢ ప్రభుత్వోద్యోగులు దేశీయ మహాసభకు పోవచ్చునా యని యడుగగా ప్రభుత్వోద్యోగులు ప్రతిభిధులుగాగాని ప్రేక్షకులుగాగాని దేశీయ మహాసభాసమావేశములలో మండగాదని ప్రభుత్వ తరమిచ్చిరి. అందుపై కఠిన్ కలలో వర్ష ప్రారంభమయ్యెను. ప్రభుత్వోద్యోగులకు సంగీకరించినయెడల దేశీయ మహాసభా సమావేశమును మానునంత స్వాతంత్ర్య

మునునను కర్మికి లేకపోవుచున్నదా యను సమస్య విమర్శించబడెను. ఇట్టి కఠినత కలుగునే మాత్రమే యాత్యంతరహమన మహాభంగ కారణ మేర్పడగలదనట నందఱును కుప్పకరించిరి. అందువైని బొంబయి ప్రభుత్వము వారు ప్రత్యేక కక్షిటము వెలువరించివారు. ప్రభుత్వోద్యోగులు కుంభాస్థముగా కల్లరాదని ప్రభుత్వమువారి యాశయముకాదట! వెళ్లదలమనినవారు ప్రేక్షకులుగా కల్లదలమనినవారు తగిన యధికారముఁజూపు తగువు నందిపోవలయునట! ఈ హద్దురలన నొసోభేదమునదు. ఇట్టి విషయములలో వై ఆధికారి హిందవప్రార్థనకర్త విరోధకాభిప్రాయములు కలవాడనినైని వై ఆధికారినిసోయి యుద్ధజేతు మనట ఆతిగ నిగ్రహమునకు పాత్రుడవు కచ్చుకుటయేయగును. ఉత్పాధికారులకునే తాము హిందవ ప్రక్షాపకులయ్యెను ఆ పక్షకారమున నణగింపెట్టుకొనుట మహాముగ కచ్చుది. ఇట్టి సందర్భములలో నేమిప్రయోగకారి ఏ ఏమోయోడు అయ్యా నేనిట్లు జేయుచునోపభవ వాపునని యదగలదు! ఇట్టి స్వాతంత్ర్యము స్వాతంత్ర్యమనరా!

స్థానిక వార్తలు

దీకుముల వేళ్ళ: - నేకున కేళును సాయంకాలము 6-16 XcH దీపములు వెలిగింపబడును.

ఆయుర్వేద ప్రదర్శనము: - ఈ ప్రదర్శనమును జామటకు ఈ పురప్రముఖు లనేకులు విచ్చేయుచున్నారు. క్రిందటి కనివారము సాయంకాలము మేజరు విద్యావగానున దాక్టరు నేడకొడి గాయన అచ్చటికి కచ్చియుండిరి.

పి. యన్. హైస్కూలు ప్రాంత విద్యార్థుల సంఘము: - కచ్చి జనరలిలో నీసంఘమువారి సాంకర్శిక కోర్సులను జరుగును. పి. యన్. హైస్కూలు ప్రాంత విద్యార్థులందఱును మైలాపూరు శ్రీభూకలలోనుండు కార్వడర్వి పి. యన్. స్వామివాధను గారికి వ్రాసి తెలిసికొనవలసింది.

శ్రీ పుదుక్కోట మహారాజుగారు: - నిన్నటి ఉదయపు దక్షిణ ఇండియా బోటు ముయిలో శ్రీ పుదుక్కోట మహారాజుగారు యుచ్చటికి కచ్చిరి. వారు కాయపేట "దేవచాను" బిట్టిబాబు వాయుడుగారి బంగారాలో బసజేసి యున్నారు.

చెన్నపురికి కొత్త మెరిపు: - నేటి ఉదయమున రాను హైకోర్టులో గొల్లదాక్టరు పి.పొత్తూర్ ముల్లు, జయమూర్తికొనాచారు బహద్దరుగారు మెరీపు కట్టమును బుచ్చుకొని

శ్రీ పుదుక్కోట రాజా రాణిగార్లకు నిండు: - బి. బిట్టిబాబు వాయుడుగారు శ్రీ పుదుక్కోట రాజా రాణిగార్లకు రానుపేట "దేవచాను" లో కేటిడిమున కోటపించి జేతుడలది. రాణిగారికి బిడ్డజన్మ గానన్నందు కల్ల అది పిలిపెట్టబడింది.

శాసన నిర్వహణలో ఎన్ని కలు: - బైబులికా సీనియరు, తిరుపతి తిరుపతి దేశసాక్షుల సేవకును అకురావుబాదకు పి. రామారావుగారు కి. లాభవారితర పుం సభ్యులుగా నెన్నుకోవబడుటకు బ్రతుక్కించుచున్నారు. సరసవివోదినసభ: - నిన్నటివాయంకాలము మహాసభ 10 బొంబాయి పాటకమున ప్రకటించిరి. అది వార్తముగా పాటక ములస్యముగా ప్రారంభమగుటన నీ కచ్చివారి కేటము వెదలి పోవలసివరిని విమచున్నాము. అయినను భవమునిండియేయుండి నది. గిరిరాయచార్యులవారి కట్టుముగ వాడివచ్చుట వాక్యమని చేతను. రామచంద్రారావుగారు ఆకెకూపములు ధరించివారి గానమాధురీచేతను, శ్రీనివాసరావుగారు భిక్షుకు గాని ర్యప్రకర్తనము చేతను మాధవరావుగారు ఎప్పుటికలెనె హాస్య ప్రవర్తనకు పాతగనా ప్రేక్షకులకంటెపడేసిరి. ఇతర వేషధారులును తమతమపాత్రలను చక్కగ ప్రదర్శించిరి. ఖేలవాణసానమున భద్రాచలమురాజు గారు, గిరిరాయ చార్యులవారికిని రామచంద్రారావుగారికిని కశితపాత్రు బహు మాగమొందిరి. ఈసరినినోవినీసభ వారు ఇంకరకరసపోయిన భాగముతో మరల వైకృతము 20వ తేదీకి రానున్నారు.

బరోపా మహా సంగ్రామము

జర్నలుగ్రీ సువారికి బింకముతో నుత్తరమిచ్చుట

ఆస్పిత్రమంత్రిగారి భార్య - గ్లోబులప్రీతిపై మాననవృత్తుదావాను తెచ్చుట.

జర్నలుగ్రీ సువారిని శాస్త్రీకునముద్రమున ముంచుట.

ఆస్పిత్రమంత్రిగారి భార్య - గ్లోబులప్రీతిపై మాననవృత్తుదావాను తెచ్చుట.

ఆంధ్రప్రదేశ్ సేనలో చేరుట. తేలియల యనుకూలభావము.

ఇంగ్లండు

దారుణమైన రైలువేగమాదము.

ప్రయాణికులు చనిపోవుట.

లండను డిసెంబరు 17:- లండనులోని సౌరుష్టిల్లు పట్టణమునకు దారుణముగా రైలువేగమాదము జరిగి కొందరు ప్రయాణికులు చనిపోయిరి. మంచులోనొక ప్రయాణికులబండి యు, మరియొక రైలును కొట్టుకొని, ప్రయాణికులన్ను బండ్లకు నివ్వఁజేయుకొని కొందరు కాలి చనిపోయిరి.

తరువాతి సంగతులు

సౌరుష్టిల్లు ప్రమాదములో కొందరు కృషీకరులు, కొందరు స్త్రీలు, పిల్లలు, రైలు ముందు వెళ్లెలలో నుండిరి. వెళ్లెల తలవైపు మూసికొని పోవుట వలన కొందరు నశి పోయిరి. అంతట గాడి న్నికముగ "వాయువును గొట్టుము" (ఫీలి మొదటిరెండు వెళ్లెల నివ్వఁజేయుకొనినది. వీరిలోని చాలమంది. దారుణమరణమున పొందినందురు. వెళ్లెల తగిలినవారికేకలు విని సాధ్య మైనంతవరకు వారిని రక్షించిరి. వెంటనే కైద్యసాహాయ్యముకూడ చేయబడినది. క్షణక్షణ ముగారు చనిపోయియున్న, చాలమందికి వెళ్లెల తగిలినట్లు చెప్పుచున్నారు.

హిందూ దేశము

పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు జనరలు ఆత్మహత్య.

లండను డిసెంబరు 11:- బెల్గాములోని డిప్రూటీ పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు జనరలు ఛార్లసు, బీటేగారు వెల్లెలమోయు పట్టణములో శాత్రుహత్య చేసికొనిరి.

హిందూ దేశపు రాజప్రతినిధి.

లండను డిసెంబరు 17:- హార్డింగ్ ప్రభువుకు బహుళ రాజప్రతినిధిగ మెకస్సాగారు నియమింపబడినది. బహుళ దేశీయ వదంతిలో నెంతమాత్రము శత్రుమాత్రేదని అధికారులు తెలియజేయుచున్నారు.

సబుమెరైను మిరాగలము.

స్త్రీయలకు మంచుట.

లండను డిసెంబరు 17:- 'హార్డు నెయిడు' అను ఇటలీ స్త్రీయను, లివర్పులు అను ఆంగ్ల స్త్రీయను మంచుబడినది. లివర్పులులోని కళామూల రక్షింపబడిరి.

మరణములు.

లండను డిసెంబరు 18:- డి. లావారు గారు కీర్తిజ్వరము వలన, న్యూమేయా వలన, ఆర్థుర స్పాస్టి గారును చని పోయిరి. నివరవారు పార్లమెంటు సభ్యులు.

మరణములు.

లండను డిసెంబరు 18 - సర్ జానురైను గారు చని పోయిరి.

కురువనవృత్తు దావా.

గ్లోబులప్రీతిమీద తెచ్చుట.

లండను డిసెంబరు 19:- పశువు నష్టమువ్యాధులను గ్లోబులప్రీతిలో ప్రకటించుటకు చేయవలసి ఆస్పిత్రమంత్రిగారి గ్రామదావా చేసింది. ఈయన ప్రిద్దెట్లుచెప్పెను:- ఈయనకు గాల్ఫ్ క్రీడనియ, దోనిగురు మందిరముల జర్మను ఖాను లో కలసి మెలపినట్లును రింగులోనూ పేసి బాధించుట గారంభించి. ఈమె తేదోహవతి యిహుడ వారికి, స్త్రీ లోకమునందను అగౌరవకరమని దని. వారంటు పంపినప్పు వారిలకు మానుకొనిరి.

గ్లోబులప్రీతి ప్రిద్దెట్లు తెలియజేసెను:-

మంత్రివర్గములోని శత్రుని భార్య అని వ్రాసిన విషయము ఆస్పిత్రమంత్రిగారి భార్య కన్యకాయనా లేదా యను విషయము విచారణము. ఈవిషయము ఆస్పిత్రమంత్రిగారి భార్య కన్యకాయనవని ఆ తత్తుప్రీతి రసెను.

తేను మంగళవారమునాటికి జాంబుదా వేయబడినది.

లండను డిసెంబరు 18:- గ్రీనువారింకను సేనలను నిర్ణయ చేయుచున్నాడు. ఇంకను యుద్ధములో దిగవలసివచ్చునని ఆ దొరతనమువారు తలచుచున్నట్లు దీనివలన తేలుచున్నది.

వైద్యులృత్తిక వార్త

ఎథాపునుండి వైద్యులృత్తిక క్రికింది కంటివార్త వచ్చినది:- ఆస్పిత్రమంత్రి జర్మనీవైద్యులు గ్రీనులో నడుగుబెట్టినాడని, గ్రీనువారి ప్రతిబంధములపై జర్మనుమంత్రి సమాధానము చెప్పుచు, గ్లోబులప్రీతి మిత్రమందలివారు యుద్ధమును నిర్మించుచున్నారు; ఇందువలన, జర్మనీవారు గ్రీనులోనికన్న యుద్ధము చేయవలసివచ్చునని తెలియజేసెను. బల్గేరియావారిని గ్రీనులో నెప్పటికిని అడుగుపెట్టనియ్యవని గ్రీనుదేశపు అమాత్యుడు, స్కాటిడను గాడ నడిపిరి.

సర్ జాను ప్రెంచిగారు సేనల

సభింపించుట

లండను డిసెంబరు 19:- ఫ్రాన్సులోనున్న సేనలను కడతలసారి యలినందించునందగ్గరను మీరు ఆత్మదృక్పథమును మహావీర్యముతో నొనర్చుచున్న సంగ్రామము విరళములలోనే విజయవర్యవనితమను గట్టినయ్యకము నాకుకలదని మీకందరక వందనములని సర్ జాను ప్రెంచిగారు తెలిపిరి.

సేనలో చేరుట.

లండను డిసెంబరు 19:- ప్రజలు సేనలో చేరుటకు గూర్చిన తెక్క ఫలితమువలన తేలియలందరును సంసిద్ధులుగ నేయున్నారని సుప్తపరిచినది. యుద్ధవర్యసానము అనుకొన్న దానికన్న చాలిక్కువగానే వేలగలదుఅని అధికారమువారు మధ్యాహ్నమునవ్యసించుచు దృష్టిప్రభువుగారు నడిపిరి.

నిర్బంధపై నిక సేన.

లండను డిసెంబరు 17:- నిర్బంధపైనిక సేనా వారు అను, ప్రతివారునుగూడ చాల అందోళనతో సంచరించుచుండిరి. పార్లమెంటుసభలోని ప్రతివారుకొందరు ఆస్పిత్రమంత్రిగారిని చూడబోయిరి. స్వచ్ఛందపైనిక సేనా విధానము చాలతృప్తికరమని పర్యవసానముల నొకగిదనియు కొందరు ప్రమాదములపైనిక సేనాలో చేరకపోవుటకు బలవత్తరమగు కారణములుండక పోలేదనియు వారు విన్నవించిరి. కొంత అవకాశముకలవనినదని వారు వాదించిరి మంత్రిగారి క్రత్యుత్తరమువలన ఆయన ఎండినను చిక్కుకొనరీతి తేలినది. లార్డు డెప్పగారి శ్రమలవలన పైవ్యయన 20 లక్షలపైనికను చేర్చబడినది ఉద్యోగులలో తలంతుకలిగియున్నది. ఈవిషయము డెయిలీమాన్యుక్తర్ ప్రచురించెను.

శత్రులని కొందరు మంత్రివారిని దర్శించబోవుటవలన సంయోగపాదపాక్షిక కృత్రికల కాగ్రహణ కలిగినది. గృహస్థులకు మంత్రిగా నొనరిన ప్రమాణము కార్యరీతిగ పరిణమింపకండ మీర చేయుచుండినని ఆ ప్రతికూల వ్రాసెను.

డెప్ప ప్రభువుగారి ఉద్యమము.

లండను డిసెంబరు 18:- 2, 3, 4, 5 తెగలవారు జనవరి 20 వ తేదీకి కిర్మకుగ నుండవలసినవని నోటీసులు చేయబడినవి. కిర్మదరు అవిశ్వాసియు. 19, 22 సంవత్సరముల వయసుగలవారు.

ఆస్పిత్రమంత్రిగారు తమ వాక్యముల నిలుపుకొందురనియు, ఈ విషయమున తేలియలందు వారిలో కేరీభరించుననియు బోల్లనులో నుకన్యసిండు నకనరమున డెప్ప ప్రభువు చెప్పెను.

ఆస్పిత్రమంత్రి విద్యార్థివేతనములు.

లండను, డిసెంబరు 18:- అయిరైండు క్రానెను విద్యార్థి వేతనముల నొకగ పరిష్కారము నిరాకరించిరి. ఈవిరాళమున యుద్ధమువలన విశ్వవిద్యాలయమున కలిగిన మార్పులు కానవగున. కాని తేలియలో రజరి. పి. దత్తుగారు గౌరవ. క్షదముగ జయమందిరి ప్రకటించిరి.

కెనడా

కెనడాదేశపు ఆర్థిక సమస్య.

లండను డిసెంబరు 17:- టారంటో - యుద్ధపురస్కరములకు రిటిరేషన్లు కెనడావారికి ద్రవ్యము ప్రస్తుత మీయ నక్కరలేకుండ ఏర్పాటు లాసరింపవలసియున్నది. కెనడాదేశము సామ్రాజ్యమున కేసాయ మొనర్చువా అను క్రత్యము యుద్ధ సరఫరానుగూర్చి కెనడాకు ఉత్తరపు చేయుటపై వాధారపడియుండును. క్రస్తుతపు ఉత్తరపులకును మం దియ్యబోవు నుత్తరపులకును కెనడావారు కొంతవరకైన సహాయముచేయవలయునని ఆర్థిక మంత్రి వైట్ గారు వ్యవస్థించిరి.

దక్షిణాఫ్రికా

దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులు

అంబులెన్సుతో బయలుదేరుట

దర్బను డిసెంబరు 18:- అంబులెన్సులో చేరిగ దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులు విరోహకు బయలుదేరిరి.

ఫ్రాన్సు

ఫ్రాన్సు బెల్జియము రంగము

కరాను అధికారుల క్రకటన.

పార్లమెంటు డిసెంబరు 18:- కరాను అధికారులట్లు క్రకటించుచున్నారు:- సేనాను ఖనునందరిటను తీవ్రముగ ఫిరంగులయ్యుద్ధము జరుగుచున్నది ఆంగ్లమును, కరానువారును కలిసి బెల్జియములోని క్రతువులకందకముమీద నిర్విఘ్నముగ ఫిరంగులను వేయుచున్నారు. సాంసెనలోను జర్మనీవారి ఫిరంగిదళములు శత్రువులచేయబడినవి రెండువిధమునములు మొట్టసాల్చునై సేననులమీద 20 పెద్దపెద్దబాంబులను వేసినవి.

ఆంగ్ల ప్రకటన.

లండను డిసెంబరు 18:- కర్రాత్రి ప్రాపులోని ఆంగ్ల శిబిరమునందెట్లు క్రకటించునదని:- లూసుకు ఉత్తరమున క్రతువులు బాంబులు వేయుచు కొద్దిగ ముట్టడించిరి. కాని నువాయానముగ వెనుకకు కొట్టబడిరి. ముఖ్యముగ ఇంగ్లెసుకు ఉత్తర భాగమున దినమంతయు ఫిరంగుల యుద్ధము జరిగినది. జర్మనుల క్రతువులు.

అంబులెన్సు డిసెంబరు 17:- నెయింటు మిహాలు వద్దకు జర్మనులు సేనలను చేర్చుచున్నారు. జర్మనులకు చురుకుదనము ఎక్కువైవది. మిత్రిమందలివారు కొత్తకొత్త ఫిరంగులను వెచ్చి జ్యోతుకందకములను బాధ్యమముచేయుచున్నారు. అందుచేత జర్మనులు కొత్తఫిరంగులను ఫ్రాన్సు రంగమును తీసికొనిరావలసి యున్నది జర్మను పైనికుల ధౌర్య త్యాసములూడ చక్కుబడుచున్నవి.

మరియు క్రకటన.

పార్లమెంటు డిసెంబరు 18:- కరాను అధికారు లట్లు క్రకటించుచున్నారు. కరారంగ మంతటను అందులో ముఖ్యముగ ఆర్మాయినులో తీవ్రముగను ఫిరంగులు వేయబడినవి. ఇక్కడ విమానములతోనుండి, గాలిలో టూప్రదోల వేయబడుచున్నవి. సాల్వెన్సులో జర్మనులు విజయవంతమున నుండు, ఆవార సాయ గ్రులకు కరానువారు ప్రేత్తివేసిరి.

జర్మనీవారి సీసేనులు

పరాముల తరిమి పట్టుకొనుట.

పార్లమెంటు డిసెంబరు 18:- మ్యూర్రుకు అతలం జౌటు తెలియవ్యాంకు సమీపమున, రెండు జలనివాసములు నీటిచుట్టుమునందగా, కరానుల టూప్రదోలదడ తరిమింది. అందులో నొకటి తప్పించుకొని పోయినవి. ఒకదాకి వెళ్లుకలిగి తల క్రిందుగాగా ఇద్దరు వానికుతో పట్టుకొనిరి.

THE GREAT WAR.

Mrs. Asquith & the Globe: A Suit for Libel.

GERMANY'S WARNING TO GREECE: A STIFF REPLY.

A German Cruiser Sunk in the Baltic.

AUSTRO-AMERICAN RELATIONS: TENSION INCREASING.

RECRUITING: HEART OF BRITAIN ABSOLUTELY RIGHT.

[Reuter's Agency.]

Great Britain.

Sir John French's Farewell Message.

LONDON, December 19
Field-Marshal French in a farewell message to the army in France says he is firmly convinced that a glorious ending to their splendid and heroic efforts is not far distant. He heartily thanks them all.

LORD DERBY ON RECRUITING Heart of the Country Right.

LONDON, December 19
Lord Derby at a speech on Sunday afternoon at a meeting in London said he was convinced that the statement of the results of recruiting would show that the heart of country was absolutely right, probably the end of war would come sooner than many expected.

Mrs. Asquith Sues Globe, For Alleged Libels.

LONDON, December 19.
Mrs. Asquith is suing the Globe to restrain it from publication of alleged libels. Her Counsel stated that she had been persecuted with accusations of want of loyalty and association with German prisoners at Donington Hall. She had also been described as traitor and a disgrace to her sex. These attacks were suspended only on issue of writ. Counsel for the 'Globe' said that the question was as to whether the words "Wife of Cabinet Minister" referred to Mrs. Asquith. The latter's Counsel contended that they did refer to his client, who denied on oath all imputations. The case was postponed till Tuesday.

CAMPAIGN AGAINST COMPULSION A Deputation to Mr. Asquith. Two Million Enlistments

LONDON, December 19
The eve of Mr. Asquith's speech on Lord Derby's campaign finds the supporters and opponents of compulsion very active. A deputation of anti-conscriptionist Members of the House of Commons waited on Mr. Asquith yesterday, and it is understood that they urged that the returns were most satisfactory and argued that the single men who had not yet been attested were not slackers, doubtless good reasons were preventing them. They pleaded that they should be given another chance. Mr. Asquith's reply is believed to have been non-committal. The 'Daily News' in huge headings says that two millions of men, including over quarter of a million, direct enlistments, are freely mentioned in political circles as the total secured by Lord Derby.

The Unionist papers are angry at the foregoing deputation. They declared that anti-conscriptionists are trying to steal a march on their opponents by attempting to undermine Mr. Asquith's pledge to married men.

Condemned by Both Sides

Numerous members of the House of Commons, Unionist Liberal and Labour alike, express resentment at the act of forty anti-compulsion members of the House of Commons in waiting on Mr. Asquith. They consider it was an outrageous breach of privilege, especially after the Premier had given his word to married men. The moderate Liberals affirm that nobody had any right to try to anticipate Mr. Asquith's statement. His pledge was seriously meant and will be honourably carried out. Single men should enlist at once. Conservatives and many Labourites describe the deputation as a big mistake.

Lord Derby's Scheme. An Important Step.

LONDON, December 19
An important step has been taken to-day under Lord Derby's scheme. Bills have been posted calling out groups two, three, four and five on January 20th. These will be unmarried men of from nineteen to twenty-two years of age.

Speaking at Bolton, Lord Derby said that Mr. Asquith would keep his pledge in both the spirit and the letter with practically the whole country behind him.

Two Steamers Sunk.

LONDON, December 19
The Italian steamer "Port Said" and the British steamer "Liverpool" have been sunk. The crew of the latter were saved.

Scholarships in Oxford not Awarded. An Indian Honourably Mentioned.

LONDON, December 19.
The changed conditions at the Universities are attested by the fact that the Examiners

for the Ireland and Craven Scholarships at Oxford have declined to award them, but Rajani P. Dutt has been honourably mentioned for work in the examination.

Parcel Mails Seized On Swedish Steamer. Containing Rubber for Enemy

LONDON, December 19
The Foreign Office announces that of three hundred bags of parcel mail seized on board the Swedish steamer 'Heligoland' one hundred and nine contained nothing but rubber of the estimated weight of eight thousand pounds, all consigned to a well-known enemy forwarding agent in Sweden.

Enemy Adopts Bombing Tactics. Attack Easily Repulsed.

LONDON, December 19.
A despatch from the British Headquarters in France last night said that the enemy made a small bombing attack on our line about quarries north of Loos, but were easily repulsed. Artillery activity lasted all day, especially north of Ypres.

Terrible Railway Accident. Passengers Burned to Death.

LONDON, December 19
A terrible railway accident has occurred at South Shields. A passenger train, pilot engine, and empty workmen's train all collided in the fog. It is reported that several coaches of the passenger train caught fire and that some passengers were burned to death.

Heartrending Scenes.

Heartrending scenes occurred at South Shields. Workmen and a number of women and children were in the front portion of the train where carriage doors jammed and some were pinned by the legs.

Passengers' Awful Fate.

Suddenly the gas exploded, and the first two carriages burst into flames. Most of the occupants are believed to have met an awful fate. The rescuers did their utmost attracted by the cries of the injured, and medical aid was soon on the scene. It is reported that twelve were killed and many injured.

The Next Viceroy. The McKenna Rumour Denied.

LONDON, December 19.
The rumour that Mr. McKenna will succeed Lord Hardinge is officially declared to be without foundation.

Indian Police Officer Commits Suicide.

LONDON, December 19.
Mr. Charles Beatty, Deputy Inspector-General of Police at Belgaum, has committed suicide at Cheltenham.

Safeguarding India's Trade. Suggested Import Duties

CALCUTTA, December 19.
A "Statesman's" cable states—Mr. C. C. McLeod read a paper before the Society of Arts on Thursday, condemning the policy of allowing other countries to obtain the same fiscal terms in India as British subjects. He recommended that after the war Germany and Austria should not be permitted to purchase under the old conditions before the war. The Germans had already initiated monopolies in Calcutta by refusing to accept the shipment of hides to Hamburg except by the Hansa Line.

Sir John Hewett who presided advocated the imposition of export duty which should not be directed against Germany alone. He asked why America should obtain the best terms when she imposed heavy duties on our manufactures.

Sir William Duke urged that the Bengal jute monopoly depended on the maintenance of low and stable prices. High prices encouraged attempts to utilise rival fibres. It was therefore imperative that Calcutta jute mill companies should endeavour to stop the gambling which caused wide fluctuations in the price.

The Silver Market Absence of Competition

LONDON, December 19
Messrs. Montague's silver report says—The robust appearance of the market has been somewhat belied by the sales on account of China. Purchases are still being made for home coinage, but there is a fall probably short in the continental demand. Meanwhile there is a further competition to anticipate the market even though America is only a small seller.

Obituary.

Sir John Rhys

LONDON, December 19th.—The death of Sir John Rhys is announced

TELEGRAMS.

Earl de la Warr.

The death is announced to Earl De La Warr of rheumatic fever and pneumonia at Messina.

Mr. Arthur Stanley, M. P.

The death is announced of Arthur Stanley the Labour M. P.

France.

Heavy Cannonades Along Whole Front. Allied Airmen Bombard Stations.

LONDON, December 19
PARIS.—A communique says cannonade was more severe along the whole front. The British and French artillery acting in concert successfully bombarded the enemy trenches in Belgium. Several German batteries in Champagne were silenced. Two aeroplanes dropped twenty heavy bombs on the Metz and Sablon stations.

Severe General Bombardment. French Blow Up German Transport.

LONDON, December 19
PARIS.—This afternoon's communique records a general bombardment which was very intense in Artois, where aerial torpedoes were in use. The French blew up an assemblage of German wheeled transport in the neighbourhood of Chaulnes.

German Hydroplane Captured. French Cruiser Destroys Munition Factory.

LONDON, December 19.
PARIS.—A naval communique says a torpedo boat pursued two hydroplanes resting on the water near the Otratel bank. One escaped, but the other was hit and captured. It was captured with two naval men. A French cruiser bombarded and entirely destroyed a German war material factory at Haifa. The Otratel bank mentioned in the French naval communique is off Nieuport.

German Trenches Bombarded. Enemy's Batteries Silenced.

LONDON, December 19.
PARIS.—Last night's communique said—There has been intense bombardment of German trenches between Somme and the Oise and Soissons and Rheims. The enemy's batteries in the latter district were silenced.

German Hostile Guns. Silenced by Allied Artillery.

LONDON, December 19.
A despatch from Headquarters in France says that the day generally was quiet. As it was misty it was unsuitable for artillery, but British and French artillery silenced hostile guns north of Ypres.

Progress of the Allies. Greater than Indicated by Official Communiques.

ALLAHABAD, December 19.
LONDON, December 17th.—A "Morning Post" correspondent, writing from Picardy, states, that the progress on the western front has been greater than the official communiques have indicated. The Allies in the last few months have advanced into the German positions. The British hold has been considerably extended. Another result has been a great intensification of the French action between Somme and the Oise. Here the Germans had made Roye a stronghold resembling La Bassée. Roye itself is the centre of a scheme linking the surrounding hamlets and Avincourt covering Roye on the south. Roye may become as famous as the Labyrinth or the Hohenzollern redoubt. Outside Roye are cupolas and steel turrets sunk into the ground so that the dome resembles a small hammock. The guns are practically on the ground level skilfully masked. One can approach quite close before noticing them. The French gunners, however, have shown great skill in detecting them, and a number have already been destroyed. The railways between Roye and Chaulnes is an additional means of supply. It is used by armoured trains which partake in the actions. The French further north are pushing forward on a four-mile front and are making steady progress towards Peronne.—"Pioneer's" cable.

Germany.

Metz Bombarded.

LONDON, December 19
AMSTERDAM.—The German Communique says that hostile airmen bombarded Metz on Saturday night damaging property.

A German Cruiser and Torpedo Boat Sunk. By Submarine in the Baltic.

LONDON, December 19
AMSTERDAM.—An official Berlin announcement says that the small cruiser "Bremen" and an accompanying torpedo boat have been sunk by a submarine in the eastern Baltic. A considerable portion of the crews were rescued.

The German Concentration. The Need for German Activity.

LONDON, December 19.
AMSTERDAM.—The latest German report is that the Germans are concentrating at St. Mihiel, but there is growing evidence not only that the Germans are active, but that the enemy must undoubtedly throw new forces, especially artillery, into the west, where the superiority of allied guns are wrecking German trenches and morale. There is reliable news that the Russians are also preparing a new offensive.

Disorders in Germany. Berlin Garrison Strengthened.

LONDON, December 19.
While Germany officially denies the reports of disorders in Berlin the "Central News" Ama-

TELEGRAMS.

terdam correspondent learns that 2,000 infantry has been added to the Berlin garrison to maintain order. The "Berne Tag-Wacht" states that riots also occurred in Leipzig, Dresden, and Hemelingen—("Pioneer Cable").

Serbia.

A MASTERLY RETREAT.

Further Details of French Retirement.
Small Total of Losses.

LONDON, December 19.
Reuter's correspondent at headquarters in the Balkans describes the final phase of the French retreat as masterly. A new bridgehead was established at Gradetz, where there was severe fighting, while the enormous accumulation of stores, rolling-stock and heavy guns was sent to the rear before the retirement of the troops had begun. The French lost three hundred yards trench and the advanced line wavered, but the men rallied and held their ground further in the rear while the bridgehead remained intact. When the troops were ordered to retire their left, which was most vulnerable, was strengthened, and the retreat to Gevgheli was carried out without loss as was the evacuation of hospitals and stores at Gevgheli which had been the base. The fog delayed retirements for forty-eight hours, but the movements were carried out normally, and all attacks were repulsed. Altogether the French lost two thousand killed and wounded in the retirement.

Teuton Sufferings in the Balkans.

Incessant Harassing by Serbians and Montenegrins.

LAHORE, December 19.
The "Civil and Military Gazette" cables.—
LONDON, December 17th.—The "Daily Telegraph's" Rome correspondent says:—Swiss reports describe the condition of the Teutons in the Balkans as bad, owing to the incessant harassing by the Serbians and the Montenegrins and the terrible climate. The Austrians consist mainly of old or very young troops, unable to withstand fatigue and cold, and 50 per cent are ill.

No Change in Balkans.

LONDON, December 19.
There is no change in Macedonia and the Dardanelles.

Greece.

German Warning to Greece.

LONDON, December 19.
A message to the "Times" from Athens says that the German Minister replying to Greek objections to the entry of Austro-German troops into Greece declared that the fortifications which the Allies were constructing at Salonika would compel Germany to take action in Greek territory. M. Skouloudis rejoined that Greece would never allow the Bulgarians to set foot on Greek soil.

Greece Mobilising.

LONDON, December 19.
Greek mobilisation continues, indicating that Government is alive to the contingency that Greece may still be dragged into the conflict.

Situation at Salonika.

LONDON, December 19.
Nothing noteworthy is reported from Macedonia and the Dardanelles. The organisation of an entrenched camp at Salonika continues.

Russia.

Russian Successes.

A Victory in the Caucasus.

LONDON, December 19.
PETROGRAD.—A communique reports engagements resulting in favour of the Russians northward of Lake Dravitsy and northward of Dubno.
Hundreds of Kurds were engaged at the north eastern extremity of Lake Van and driven to the mountains, leaving sixty dead.

Russian War Loan Successful.

A New Fiscal Scheme

LONDON, December 19.
PETROGRAD.—The Russian war loan of a thousand million roubles is assured of success. The Minister of Finance has drawn up a new fiscal scheme which is expected to produce annually a surplus of 361 million roubles. State monopolies of tea, coffee and matches are contemplated.

Rumania.

King of Rumania's Bellicose Speech

LONDON, December 19.
The Rome correspondent of the Exchange Company says that the King of Rumania, in reviewing the 1917 class of recruits, made a bellicose speech. He recalled the glory of Plevna and expressed his certainty that if the class were called to arms it would show itself worthy of its ancestors. (C. and M. Gazette Cable)

Rumania and Russia.

Object of the Russian Concentration.

LONDON, December 19.
The "Matin's" Berne correspondent states that the railway communication between Russia and Rumania has been restored. Rumanian merchants from Russia assert that Russia's great concentration in Bessarabia need not cause uneasiness in Rumania. Russia is simply preparing a new offensive on a big scale.—(C and M. Gazette Cable).

TELEGRAMS.

Turkey.

Turkish Losses at Kut-el-Amara.
Arab Reports.

LONDON, December 19.
General Townshend telegraphs that according to Arab reports the Turks lost two thousand in the attack on Kut-el-Amara on the 12th. General Townshend cannot confirm this, but estimates that the Arabs lost fully a thousand. The attacks have not been renewed since.

Canada.

Canada's Financial Problem.

Finance Minister on Need for a Credit

LONDON, December 19.
TORONTO.—Mr. White, Minister of Finance, in a speech said the greatest financial problem at present facing Canada is the establishment of some form of Canadian credit which will relieve Britain from necessarily supplying gold for the payment of war supplies. The question whether Canada will give this assistance to the Empire will have direct bearing upon the placing of further war orders in Canada. Mr. White declared that Canada should partially finance the present and further war orders.

United States.

A Bank Clerk Arrested.

On a Charge of Larceny in U. S. A.

LONDON, December 20.
NEW YORK.—A Bank Clerk named Schleindl who is secretary to Koenig has been arrested on charge of larceny of documents and cablegrams which he is alleged to have handed to representatives of German Government. Detectives said that Schleindl confessed to have obtained information of shipments of munitions from the private records of the Bank where he was employed. When arrested a telegram was found in his pocket regarding shipment of two million rifles for the Allies. Schleindl admitted he was a German reservist.

Koenig and Lyndecker have been released on bail of ten thousand and six thousand sterling respectively.

President Wilson's Marriage.

LONDON, December 19.
WASHINGTON.—President Wilson has been married to Mrs. Galt. The ceremony was very simple. The pair left Washington for a fortnight's honeymoon in the south.

Austrian Note Reaches Washington.

LONDON, December 19.
WASHINGTON.—The Austrian Note has been received. A hurried Cabinet discussed the Austrian Note and dispersed without making any announcement. The position is regarded as very grave. Mr. Lansing said that the text of the Note would not be published until it had been thoroughly studied. Mr. Lansing at the conclusion of the Cabinet admitted that the Note did not meet any of the American demands. A rupture was not, however, believed to be likely prior to another exchange of Notes.

The frequent visits of the Austrian Charge d'Affaires to the State Department are regarded as indicating that informal negotiations are in progress.

American Opinion on the Note

The Government has not yet published the Austrian Note, but if it is in accordance with the outline given in the telegrams to the Press it will be entirely unsatisfactory and result in a severance of relations. It is announced that the Government may now send a second Note renewing the original demands, but even more insistent on instant compliance.

Probable Terms of Second Note

President Wilson is drafting a second Note to Austria which it is expected will be despatched in a few days. It is understood that the Note will ask for an immediate reply, and clearly state the consequences if the reply is unsatisfactory.

German Conspirators Arrested.

Five Hundred Horses Drowned in Scuttled Vessels.

LONDON, December 19.
NEW YORK.—A man named Paul Koenig, stated to be the head of the German Secret Service in the United States, and Richard Lyndecker have been arrested on a charge of conspiracy to blow up the Welland Canal. Five hundred horses have been drowned in the North River owing to the sinking of a barge which was possibly scuttled by German agents.

The "Peace" Ship Voyage Resumed.

LONDON, December 19.
Mr. Ford's "Peace" ship has left Kirkwall for Christiania.

Italy.

The Situation at Gorizia.

Two American Bankers Executed.

LONDON, December 19.
The "Daily Telegraph's" Milan correspondent states that Spanish refugees from Gorizia assert that two American bankers, having stopped payment of certain bills, were accused, firstly, of hostility to Austria, and finally of spying. They were court-martialled and executed. One of the proofs against them was that part of the capital of their banks was provided by the Trust concerned in the flotation of the Allied loan in America. ("Civil and Military Gazette" cable)

TELEGRAMS.

Holland.

Editor of the "Telegraph."

LONDON, December 19.
AMSTERDAM.—The Public Prosecutor has appealed against the acquittal of the Editor of the "Telegraph."

Dutch Boats and the Suez Canal Route.

ALLAHABAD, December 19.
LONDON, December 19th.—The "Daily Telegraph," which published the news that Dutch boats were abandoning the Suez Canal route, learns that the Rotterdam lines and London steamship owners, including cargo boat owners, after consideration, will continue to use the Canal. Apparently, the Maatschappij Nederland is the only passenger line changing. It calculates that the extra twelve days involved by using the Cape route will be balanced by cheaper coal and insurance and avoidance of Canal dues.—("Pioneer's" cable).

Persia.

The Persian Affairs.
Russians Advance.

LONDON, December 19.
The Russians have occupied Hamadan and are approaching Kum. The British and Russian Consuls are stated to have left Kerman. The British colony at Shiraz is still in captivity. There is no news of the British colony at Yazd. The British colony at Sultanabad has been released. It is reported from Teheran that owing to the advance of the Russians the committee at Kum has fled to Isfahan.

Africa.

Indian Ambulance Workers for Europe.

LONDON, December 19.
DURBAN.—A contingent of Indian ambulance workers has left for Europe.

Norway.

A Norwegian Steamer Sunk.

LONDON, December 19.
The Norwegian Steamer "Nico" has been sunk. Eleven survivors and the pilot have been landed.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(By Wire.)

Burma.

A Seditionists Trial

For Pretending to Become King of Burma.

RANGOON, December 20.
The Chief Court has been moved by the Sessions Judge, Ponnasserim, with a view to having three Commissioners appointed to try a case of sedition and attempting to excite disaffection towards the British Government, under Sections 124 (A) I. P. C. and rule 2 of the Defence of India Rules, 1915, brought against Mintha Hpoongyi (Prince Priest), named U. Sandaw Batha. The District Magistrate of Bhamo, committed the case recently to the Sessions Court and the facts, as elicited in Court were that the accused has been touring over in the past year and collecting money in Amherst and Bhamo districts from the villagers. On his visit on the 8th July to Yinnamgyun village he gave out that he was able to make the people proof against disease, gun shot and dah wounds and again on his visit on the 10th July he informed the villagers of his intention of leaving priesthood, since he had found a queen out of the old royal family. He would then become the King of Burma and reward those who tributed him. Because of their attention paid to him two villagers were signalled out to become Ministers of State on his becoming ruler of the country and be given towns and villages for their maintenance. On the other hand those who did not tribute him were threatened with death. On the same evening he repeated at Palat what he said at other villages. The accused's defence was a complete denial of preaching sedition and of professing charms to be proof as against anything except disease and asserted that the objects of subscriptions from the villagers were religious and charitable.

BURMA NEWS

RANGOON, December 19.
Fourteen Indians, who recently arrived from India and who were detained in Rangoon Central Jail pending investigation by the authorities were permitted to leave yesterday for their homes in India.

United Provinces.

U. P. Industries.

Local Government's Advice and Assistance

ALLAHABAD, December 20.
The Director of Industries, United Provinces in a note on the steps taken since the war to assist local industries says:—The Government has not confined its attention merely to the replacement of German trade. They have devoted themselves rather to general assistance of local industries. The directions in which the Government has afforded assistance are enumerated. Among the industries helped are glass works, manufacture of bichromate, of potash, essom, salts, hosiery, knitting, oilpressing, manufacture of thymol etc. Possibilities of indigenous dye-stuffs have been examined and demonstrations in dyeing given. A central emporium has been established at Cawnpore to

TELEGRAMS.

at a store for miscellaneous goods manufactured in the provinces. In scarcely any direction has attention been specially directed to the competition with goods formerly imported from Germany mainly because such goods generally speaking could not be made to advantage in the United Provinces.

Bombay.

UNION OF LADY GRADUATES OF BOMBAY.

BOMBAY, December 20. A union of Women Graduates for the Bombay Presidency has been founded with the object of fostering intellectual and social intercourse. It is of a cosmopolitan character embracing members of all nationalities including graduates of English, American and European Universities. It is stated that there are some 160 such lady graduates in the Bombay Presidency.

THE CRICKET MATCH.

Ends in a Draw.

BOMBAY, December 19. With two wickets in hand and 237 runs required to make up the difference the Parsis resumed the first innings this morning. In twenty minutes all were disposed of for a total of 206.

The Remaining scores for the Parsis-First Innings are:-
Gandhi c Vithal b Y Chandarana 35
Mirza not out 11.
Vatcha b Chandarana 6.
Extras 8.
Total 206.

The Parsis followed on at 11-45 sending in Kanga and Mulla. Both opened well sending up 37 on board in 45 minutes. When Kanga was run out for 13. Driver next in succumbed immediately to Chandarana O. Warden next was held in slips by Ganpat O. Three wickets for 50.

BOWLING ANALYSIS. PARSIS' FIRST INNINGS.

	O.	M.	R.	W.
Chandarana	...	33	6	100
Joshi Senior	...	32	6	46
Shivram	...	14	3	35
Joshi junior	...	6	1	17

After lunch the Parsis resumed their second innings. The play was extremely dull from the spectators' point of view owing to overcautious stonewalling tactics of two Parsi batsmen Chothia and Gandhi, who stayed at the wicket for three hours and two and half hours respectively outplaying the time. When the game was over at 5-30 the Parsis had scored 246 for 5 wickets.

Parsi 2nd Innings Scores :-Kanga run out 13. Mulla c Bootaram b Chandarana 55. Driver b Chandarana O. Warden c Ganpat b Chandarana O. Kapadia b Joshi 21. Gandhi not out 48. Chothia not out 91. Extras 18. Total 246.

INDIAN STUDENTS ABROAD.

A Resolution of the Congress Urged.

BOMBAY, December 19.

The Hon'ble Mr. Satawad's letter to the Congress Reception Committee, enclosing the draft resolution on the question of Indian students in England for adoption by the next Congress, has created a general consensus of opinion here in favour of the resolution. A controversy has been raised in the local Press urging the delegates to the Congress to show practical sympathy with the cause of Indian students abroad by unanimously supporting the resolution both in the Subject Committee and at the Congress Sessions.

South India.

Madras Delegates to Bombay.

MADRAS, December 19.

Last night a number of leading men of Madras left for Bombay. At the Central station there was fairly large gathering to see Mrs. Beasant off who proceeded to Bombay to take part in the various Congresses and Conferences which will be held there. Messrs. C. P. Ramaswamy Iyer and L. Govindaraghava Iyer also left last night. Among others who also proceeded to Bombay were Salla Guruswamy Chetty and Mr. K. R. Subramania Sastry, High Court Vakils. Mr. Sastry is going to Baroda as a guest of His Highness the Gaekwar of Baroda.

BRIEF TELEGRAMS.

Mr. G. R. Lowndes arrived at Delhi on Saturday and takes over the Law Membership of the Viceroy's Council on Monday.

His Excellency the Governor of Madras desires us to announce that Mr. Ethirajulu Nayudu, Tobacco Merchant and Municipal Councillor, Guntur, has generously contributed 25,000 cigarettes for the use of the soldiers at the front.

The movement set on foot to entertain the Mahomedan delegates for the Congress and the Moslem League at a garden party has received influential support and the entertainment will be on a big scale. The 28th of December is the date fixed for it.

H. E. the Viceroy has arrived at Gwalior from Delhi and will spend Christmas quietly as the guest of the Maharaja Scindia.

In connection with the wolfram industry in Tavoy E. E. Baum, Assistant Commissioner, has been placed on special duty at Tavoy.

Increased sanitary staff being appointed to make the conditions in Tavoy satisfactory the Government sanitary commission has sanctioned three motor cars for the use of district officials to pay visits of inspection and for carrying out their duties.

TELEGRAMS.

In connection with the various wolfram concessions Mr. J. P. Hardiman, Collector, Rangoon, who proceeded recently to the Straits for the purpose of obtaining labour, has succeeded in getting a good supply of labour for Tavoy. It will be seen now that the Lieutenant-Governor is doing everything possible for increasing the output of wolfram in Tavoy district.

Latest Telegrams.

Latest French Official Statement.

LONDON, December 19.

PARIS.—The communique says bombardment of German works and encampments in Apremont Sector south-eastward of St. Mihiel continued into the night and yielded excellent results. A Squadron of French aeroplanes dropped bombs on Sablans station at Metz.

Hell and Burial.
Soldiers' Retorts.

LONDON, December 19.

The "Central News" correspondent with the front army is convinced that the Germans and not the Allies will begin the next big fight. The trenches before us, he says, are no longer manned by raw troops. During the night recently the enemy fixed on our entanglements the announcement "We are returned from Warsaw to give you hell". A return card on the following night informed the Germans that they had really returned to be buried. The correspondent adds that it should be stated emphatically that every British soldier from the highest to the lowest firmly believes that nothing can get past our lines and live. The British trenches are Gibraltar from which the German infantry waves must recoil their fury spent. (Pioneer Cable.)

Second U. S. Note To Austria Sent.

LONDON, December 20.

NEW YORK.—The forecast of the second note on the sinking of the 'Ancona' reiterates American demands based on the Admission of the Austrian Admiralty. The note leaves no doubt that Austria will have to reply promptly and that the rupture of the maintenance of relations depend upon the reply.

LONDON, December 20.

The British official communique says enemy on Sunday morning made an attack with gas on the British lines northeast of Ypres and accompanied it by heavy bombardment. Except for a few places where the enemy was repulsed before reaching our lines our fire prevented the Germans from leaving their trenches. Our anti-gas measures were most effective and the line is everywhere intact. Hostile artillery was unusually active east of Ypres and south of Messines. The enemy exploded two mines in front of our trenches east of Armentieres and attempted to occupy the Craters but was driven off. The Bonded Warehouse at Leith, the contents of which chiefly consisted of tea, Coffee, tobacco, and whisky, has been destroyed by fire. The damage amounts to £130,000; Simultaneously a whisky store in Glasgow was gutted. The damage is £150,000. The neighbouring canal was converted into a river of flame.

WASHINGTON.—Britain has sent a memorandum to America denying the Press statement that the British merchants are profiting by war restrictions at the expense of American trade and showing that British trade with neutrals is infinitesimal compared with American while statistics prove that the latter has improved rather than been injured through the war.

శిల్పి

ప్రతిపక్షానికి తిరిగివార్త.

దిల్లీ డిసెంబరు 18. — 17 వ తేదీన శ్రీరాజ ప్రతినిధి గారి కీర్తిని రీతిని తిరిగివార్త పంపబడినది. తెలియ గ్రీను స రిమాన్సుల వ్యయము జరిగలేదు. ఇంతవ్యయమును పైనికగ మనిక లాభమైనది బట్టియే తెలియపరిచి. మాంటిగోనై నరిమాన్సు 10 మైళ్ల ఈశాన్యభాగాననున్న చీలాపాట్ల న అప్రియను లాక్సుమించుకొనినది తెలియపర్చినది.

అటనండియ, ఇంకను దక్షిణమునను తాము తెనుకకు పోయిన మాంటిగోనై లాక్సుమించుకొనినది. ఇటాలియను సేనలు ఇంకను అశ్వినయలో దిగుచున్నవి.

టర్కీవారి కరిఫ్ఫిదళముల ఉరకడి తగ్గినది. అకయా సముద్రతీరముననున్న కరిఫ్ఫిస్థానములపై పరాక్రమము ఫిరింగులు గాల్చినది తెలియపర్చినది.

అర్మేనియన్లవద్దనున్న క్రైస్తవకందకముల రెండు పార్లెం డియినయూ, ఈమట్టులలో 70 మంది జర్మనులు మడిసి రనియు బ్రిటిష్ సైన్యోద్యోగులు తెలియపరచినది. ఇన్వెన్టరీ పరముల నిరుద్యమముల హిందోయలపై ఫిరింగుల బ్రయోగించుకొనినది.

ఫిరింగిదళయధ్యక్షుడు చిన్న చిన్న పోరాటములు జరిగిన వని పరాక్రమము తెలియపరచినది.

ఇటాలియను ఏదాదిదళములు పోరాడవలసినది. గాని క్రైస్తవుల కాతాఫ్ఫిదళముల తీవ్రతలక్రమములను ఇటాలియవారు తెలియజేసినది.

తమసేనలన్నిటిని చక్కని ఏర్పాటున నుంచుట, బట్టలనున్న క్రైస్తవులకు సేవలను అందించుట వలె యున్న మను శత్రుదళముల ముక్తమందలివారి ఉద్దేశములై యున్న

వి. రెండవదళము గ్రీను రాజ్యపుసోదరల సమసరించుకొనినది సమయములను. రాయబారముల సడయచున్నవని రాబట్టునెవరికీ గాని పార్లమెంటుపైబలపర్చుట నడిచినది.

18-వ తేదీన శ్రీరాజ కీర్తిని తిరిగివార్త చేసెను:-

మాంటిగోనై ఈశాన్యభాగాననున్న టూర ప్రదేశమునకు అప్రియను సేనలు చేరినవి. క్రైస్తవుల మాసేనలు మాంటిగోనై రాజ్యముయొక్క పురాతనపు సరిహద్దు కాల్చిమించుకొనినవని తెలుపచ్చును. మిరియందలివారు సేనానికవద్ద కట్టుబడిన రక్షణ విధానములకు గోడలు మున్నగునవి జర్మనీయులు గ్రీను రాజ్యమును జొర బలవంతపెట్టు నని అభయపరిగ్రహించిన జర్మను రాజువారి వెల్లడించినది తెలియపర్చినది. ఎటులైనను వరే గాని బట్టియనున గ్రీను రాజ్యమున వొర నియ్యమని గ్రీనుకేళ పుధాన మంత్రి గారు పుక్కుత్తర మిచ్చి, ద్వీకానున్నవందక్షిణమున వెక్కుపోరాటము జరిగినవనియు వాటిలో తామేజయ మొందినందున రుక్మవారు తెలియపరచినది బట్టి తరమున 18 మైళ్లదూరాననున్న రమ్యవారికంద కమలను క్రైస్తవులు మట్టడించి గానివారు వెనుకకు తరిమి కేయబడినది. గెలిషియాలో బున్ కామ్యనకు తూర్పుననుండు మట్టడులను రుక్మయులు తొలగిగట్టినది.

కుకేషియానంగమున వాన్ సోకర ఈశాన్యభాగానండి రమ్యవారు కట్టుబడు పారదోలినది.

ఫిరింగిదళయధ్యక్షులు జరుగుచున్న యుద్ధవి. ఇన్వెన్టరీ తరమున నీయద్ధ మిరిగిగట్టుకొనున్నది. లూన్ పరిశరమున క్రైస్తవులు బాంబులతో మట్టడించిగాని వెనుకకు తరిమి కేయబడినది.

ఫిరింగిదళ సరకుల మరము, మట్టునైనను వై బాంబులు వేయట ప్రియించారు రిపార్టు చేసినది.

పోలికమున మామదమున తా మాక్సుమించుకొంటిమని రమ్యవారు తెలియపరచినది కంమార్షులను రమ్యను సేనలుపోవు చున్నవి.

ఇంగ్లీషును సివిలుసర్వీసు బిల్లు.

పార్లమెంటు సభలో చర్చ.

జూలూయి డిసెంబరు 19:—గత సెల 25వ తేదీన లండన్ లోనున్న విలేఖకుడు టైముస్ పత్రిక క్లిష్ట తెలియపరచెను:-

గత సెలవారిమున వై బిల్లు రెండవసారి చదువబడినది. ఆ సమయమున బిల్లుయొక్క పుద్దేశములు, అర్థములును ఇండియానుంట్రి గాను సంబంధముగ వ్యక్తీకరించినది. సభ్యులందరై క్లిష్టతలతో తమ అంగీకారమును కూచించి భారతీయ జాతీయుల నూచించిన అపమృతము ఇందుకైన కావచ్చునని కాదు. బిల్లు నిషేధమున వాస్తాపత్రికలను ప్రియరింపబడిన తిరిగివార్తలను పునర్పూర్ణముగనుంట్రి వీ తమకృత్రి జరిపించినది. సభలో వెక్కుండు అభివాదములు, కాల్పితములు చర్చకు తోడ్పడినది. భారతీయుల పోకర్మముల పాటింపబడలేదను నింద కేమాక్రమీని సత్యముండియండియమిడలు వారితరపున సభ్యులకాల్చియతో చర్చ సలిపియుండును.

చేంబర్లకు గారుబాడ భారతీయులకు హాని కలుగ జేయుటయందు వెడమొకడు కలిగియుండి ఆకారణముననే వీరు కర్మములు, సర్. జి. డిన్ గార్ల వాదమును వెడచెననిపెట్టినది. హైందవోద్యోగుల ఎకకేతని భర్తీచేయుటకు గాను పరిశుల బాలితానండి ఎక్కు కొనుటకంటె వై సభ్యులలో నుండిన భారతీయులలోనండి ఎక్కు కొనుట సులభమున వీరిను నూచించినది. ఇట్లుచేయుట తగదయ్యును, భారతీయు లాటంక కరతురగానియు ఇండియానుంట్రి నడిచినది.

దర్మంగ మహారాజావారు:- నిన్నటి ఉదయమున శ్రీవారు బొంబాయి నగరమునకు విచ్చేసినది. కొలబాట్టేనువద్ద వీరికి పురత్రములుంటే స్వాగత మొనగబడినది. ఉత్తరము లో వీరిని యర్యామహాభరతమునకు (సింధియ మహారాజా వారిది) తీసికొని వెళ్ళి. వారి ద్వారములలో సమ్యక్ము వారొనర్చిన తీర్మానములకు పుజల అనుచు కడదు సోకసమావేశము ఈ దివసమున బొంబాయిలో జరుగును. ఈనగరకు మహారాజా రథ్యక్షులుగ నుండురు.

గోఖలే స్మరణ చిహ్ననిధి:- వైదికి భరమనుగూర్చుమిత్తై హిందూదేశ సేవావందలసభ్యులు యమ. కె. గాంధీ యున్న గువారు కలియవారులో సంచార మొనర్చుచుండిరి. అన్ని స్థలముల వీరిధికసంకలమున గౌరవించబడిరి. నిధికి 15000 మాపాములు జను అయ్యెను.

హాలెండు

టెల్లిగ్రాఫ్ పత్రిక.

అప్రియను డిసెంబరు 19:— టెల్లిగ్రాఫు పత్రికా సంపాదకుని దొరతనమువారు విడుదల చేసినందునకై పత్రిక ప్రాసెక్యూటరు అప్పిలుచు నాను.

TELEGRAMS.

Delhi.

WAR CABLE TO THE VICEROY.

DELHI, December 19.

The following telegram, dated the 17th instant, has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:—No further fighting is reported from the Serbo-Greek frontier. The Bulgarians announce that the advance has provisionally ended. The Austrians claim to have occupied Bielo-polye, 10 miles north-east of the frontier on Montenegro.

The Montenegrins admit the retirement there and further south. The disembarkation of Italian troops in Albania continues.

The French report that Turkish artillery was less active and French heavy artillery bombarded the batteries on the Asiatic Coast.

The British report two small attacks on enemy trenches in Armenia, killing 76 Germans and reciprocal artillery bombardment about Ypres.

The French report artillery action and mild combats on the Italian front, slight infantry activity, but intense enemy artillery action.

Lord Robert Cecil in the House of Commons said:—The immediate objects of the Allies are to regularise military position and deny Bulgaria and central powers any control, direct or indirect, over Salonika, this being believed to be in accordance with the Greek wishes, and negotiations are still in progress with this object.

Another cable.

The following telegram dated yesterday has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State for India:—

The Austrians have reached the line of the Tara, northeast of Montenegro, and now occupy approximately the old frontier of Montenegro. The German Minister at Athens is reported to have declared that the fortifications the Allies are constructing at Salonika compel Germany to take action in Greek territory. The Greek Premier is reported to have replied that in no case would Greece allow Bulgarians on Greek soil.

The Russians report several engagements south of Dvinsk resulting in Russian favour. The enemy attacked the Russian trenches 13 miles north of Dubno, but were repulsed. The Russians also repulsed two attacks east of Buzsacz Gahola.

On the Caucasian front the Russians drove back the Kurds from the north-east extremity of Lake Van.

The British report continued artillery activity, especially north of Ypres, and the repulse of a small bomb attack near Loos.

The French report lively artillery action and air bombardment of the station at Metz. The Russians report occupation of Hamadan in Persia. The Russians are also advancing on Kam, the focus of agitation against Britain and Russia.

Government of India Scholarships.
Annual Value Raised

DELHI, December 19.

The following communique has been issued:—The Government of India have lately been considering the adequacy of the rates of State Scholarships tenable abroad, and especially those held at Oxford and Cambridge. After consultation with local Governments and with the sanction of the Secretary of State it has been decided that:—(1) The value of the Government of India Scholarships, annual, placed at the disposal of the Indian Universities and of the scholarship granted each year to a male student of the domiciled community, shall be raised from £200 to £250 a year, when held in a College at Oxford or Cambridge, (2) The value of the language or Oriental scholarships shall be raised from £150 to £200 a year on the understanding the scholars will be required in future to pay their own University fees, and it will be further increased to £250 a year on the same understanding when held in a College at Oxford or Cambridge. (3) Before a male scholar leaves India to take up his scholarship, his parent or guardian should show that he has sent to the Secretary for Indian students in London a sum of £25 for initial outfit expenses. In the case of a technical scholar the sum of £15 will be sufficient. The increased rate of £250 under (1) above has been made applicable to all scholars in Colleges at Oxford and Cambridge with effect from the 1st October 1914. The Government of India propose shortly to issue a general resolution on State Scholarships and to embody these changes in it.

Prohibited Exports.

DELHI, December 19.

The export is prohibited from British India of raw cow hides, dry, salted or arsenicated, of weight less than eight lbs a piece to all destinations other than the United Kingdom and British possessions, with effect from the 2nd January 1916.

United Provinces.

U. P. LEGISLATIVE COUNCIL
Good Wishes for Allied Forces.

ALLAHABAD, December 19.

The United Provinces Legislative Council met to-day Sir James Alston presiding. The motion by Khar Sahib of Benares that the Council's good wishes be conveyed to the Allied forces during the coming new year was carried with acclamation.

The Hon'ble Mr. Puri presented the report of the Select Committee on the Municipal Bill. Changes made by the Committee were extensive, but the discussion on it was postponed. The motion to amend the constitution of the Council, so that elected members should have a majority, was lost.

Mr. Burn, in reply to a question, said that the Government did not propose to postpone the consideration of the Municipal Bill till after the war.

Presentation of Armoured Aeroplanes.

ALLAHABAD, December 19.

Replying to a question in the Legislative Council, the Chief Secretary said that the Lieutenant-Governor considered the proposal made by several members of the landed aristocracy to present some armoured aeroplanes

TELEGRAMS.

to His Majesty the King-Emperor on behalf of the United Provinces, was entirely a question for private enterprise, but His Honour was in correspondence with certain patriotic gentlemen as to the form which the movement should take.

Bombay.

The I. C. S. Bill.

The Debate in Parliament

BOMBAY, December 19.

The London correspondent of the "Times of India," in a letter, dated London, 25th November, says: The most noteworthy feature of the debate in the Commons on the second reading of the Indian Civil Service (Temporary Provisions) Bill, last Thursday, was the unanimity of the approval of the underlying aims and intentions as briefly explained by the Secretary of State for India. There was not so much as a faint echo of the dissatisfaction with the Bill (expressed by some of the Indian newspapers, originating from the utterly inadequate information given in the newspaper telegrams in the first instance, but kept up in a spirit of grievance-mongering after the full facts had been plainly stated on your side). Several advanced Radical and Labour members helped to make the 25 or 30 men in the House for the discussion, and it is certain that the Indian case would have been put forward eagerly if the allegation of disregard of Indian interests had been warranted. So careful is Mr. Chamberlain to safeguard those interests that he set his face against the arguments of Colonel Yate and Sir J. D. Rees in favour of making up the Indian average by selection from Indians serving with the forces of the Crown, instead of doing so from the examination list. The Secretary of State answered that it would not be fair to bring in new classes of Indians under the cover of a War measure. He expressed the belief that he would meet with great objection from Indians if he used the power of selection to transfer the nomination from the classes who would have competed successfully in normal conditions.

Government Officials and the Congress.

BOMBAY, December 19.

With reference to the answer given to the Hon'ble Mr. Patel's question at the Bombay Legislative Council, whether it was permissible to Government officers to attend meetings of the Indian National Congress, a Press communique, issued to-day, states: The Government's answer, it appears, has been misunderstood. The Government do not desire to prohibit all Government servants from attending the meetings of the Congress, but merely make it clear that they must in no case do so, even as visitors, without having obtained the previous permission of the appropriate authority mentioned in the rule quoted in the latter part of the answer.

The Maharaja of Darbhanga

BOMBAY, December 19.

The Maharaja of Darbhanga arrived here this morning and was received at Colaba station by a representative deputation. He was taken in procession through the city to Daryamahel, the Maharaja Scindia's mansion. To-morrow evening he presides over a Hindu mass meeting to approve the resolutions lately passed at the Sammelan held at Hardwar.

Gokhale Memorial Fund.

BOMBAY, December 19.

Messrs. M. K. Gandhi and Deole, of the Servants of India Society, have been touring in Kathiawar for collecting subscriptions to the Gokhale Memorial Fund. They were received everywhere enthusiastically, Rs 15,000 were collected for the Fund.

Punjab.

The Priestly Murder Post Mortem Report.

LAHORE, December 19.

The Police investigation in connection with the murder of Mr. Priestly, Manager, Alliance Bank, Lahore is still going on but no arrest has yet been made. The "post mortem" report by Colonel Davidson, the Civil Surgeon, attributed the death to profuse bleeding caused by cutting of larger arteries or the throat by a sharp weapon and states that the wound could not be self-inflicted.

Lahore Municipality and Aeroplane Fund.

LAHORE, December 19.

At a special general meeting of the Lahore Municipal Committee, to be held on Monday next, Rai Bahadur Milkham, Nawab Mahomed Ali Kazibhashi, Dr. Owen, Rai Bahadur Mohan Lal and Khan Sahib Sirajuddin will propose that the Committee subscribe Rs 10,000 to the Punjab Aeroplane Fund subject to official sanction.

LAWLESSNESS IN THE JHANG DISTRICT.

Important Press Communique.

The L. G.'s Reassuring Speech.

LAHORE, December 19.

An important Press communique on the lawlessness in the Jhang district in February and March last has been just issued. The communique says:—On the 3rd December a representative gathering of the Hindus of the District and the Chief Government officials was convened at Jhang in connection with the late disturbances and measures to be taken to restore harmony and good relations between the Hindus and Mahomedans, presided over by the Lieutenant-Governor. His Honour then in his opening remarks regretted that he had to reproach those people and their leaders who instead of helping the Government, had taken advantage of the misery or their Hindu neighbours stricken at the time with plague and of the supposed weakness of the Government to start a campaign of lawless dacoity, while singing for praise some Zaildars and Raikes and stated that in the Thanas principally affected Garh Maharaj Athara Hazari and Massan village officials and Zaildars and Safidposhes and headmen had not only as rule failed in their duty, but had in many

cases openly or secretly assisted the dacoits, while local authorities and police had in some cases failed to act up to their responsibilities. In these cases executive action had either been taken or would be taken where judicial proceedings failed or were inapplicable. His Honour sympathised deeply with

The Unfortunate Victims

of the dacoities that had occurred. They were nearly all Hindus and their assailants nearly all Mahomedans. The mischief which first began with looting or despoiled shops developed into open looting and dacoities by day, culminating in incendiarism, burning of account books, even in the destruction of Patwaris' papers and pillaging of Government post offices. Faratical acts, such as burning of Granth Sahib and the demolition of idols also occurred. Women were attacked and their ornaments forcibly removed, in one case a woman's ear being cut off by sword. In a few cases lives were lost as the result of the violence used, the whole outbreak being accompanied by the wanton destruction of property. The Hindus, as a rule, were panic-stricken and did not defend themselves, though they might have done so in a few places, and especially in Ahmadpur, where they were very numerous. They did defend themselves successfully at Kot Maldeo, where two of the dacoits were killed in the attack and the rest have hastily dispersed. In most cases, however, the Hindus were overwhelmed by superior numbers, and in many they trusted to the protection of leading Mahomedans. In some such cases protection was given. In others it was promised by Lambardars, who broke their promises and joined the raiders. In others Lambardars took advantage of the panic among the Hindus to extort money as the price of protection and then treacherously betrayed them and encouraged the dacoits. His Honour could not imagine any form of villainy blacker than this. There was some satisfaction in knowing that two chief offenders (Bakhsa Lambardar of Bonwala and Waheb Lambardar of Isewala) had been convicted and received exemplary sentences. Cases also were not wanting in which dacoits refused to be stopped even by supplications on the Koran, and broke the asylum afforded by a well-known Mahomedan shrine.

Force and Fear

were the only arguments which appealed to them, and when a few men were killed or injured by the police or Hindus in repelling the attacks they quickly dispersed. This state of affairs continued for twelve days until the police had been strengthened, and His Honour then pointed out that the high prices and the withholding of credit by Banias entirely failed to account for many features appearing in these dacoities or to explain the spread of the wave of lawlessness in which thousands of people took part. Widespread distress were the cause why there were few or no applications for suspensions of revenue takavi grants or other forms of assistance from the Government? All these hundreds and thousands of persons, including the village headmen who encouraged or joined in these offences, Zaildars who connived at them and a few Hindus who lent a hand in certain dacoities, could not have been poverty-stricken, nor could poverty account for wanton destruction and incendiarism that occurred, for attacks on religious emblems or for some of the principal raiders posing as Germans. It was certainly not poverty that gave rise to the foolish rumour that the British Raj had gone because Courts and offices at Jhang were found closed on a Hindu holiday. No doubt poverty was the contributing cause in some cases, especially at the commencement, but there was much more than this in the shape of dishonesty, a desire to escape lawful obligations, ignorance of lawlessness on the part of dacoits, connivance and neglect on the part of those who should have and could have restrained them. It was urged that the movement was not anti-British, but a reply to this, as has been pointed out by His Honour at Muzaffargarh, was that the Government was responsible for safety and protection of all its subjects, and whoever interfered with any of these was an enemy of the Government and would be dealt with as such. His Honour then enumerated

The Causes of the Escape

of the guilty in many cases—lack of identification, delay in lodging the first report, exaggeration by companions in some few cases, collusion with accused, insufficiency of police at the start to deal with so sudden a widespread outbreak, failure of the investigation officers in certain cases to do their duty. He characterised the present situation as mainly distinguished by want of confidence and strained relations between the communities. In some places Hindus had settled down and resumed business, but elsewhere considerable uneasiness existed among the victims of the recent disturbance. There were also complaints that owing to the burning of account books debts were being repudiated and rents due were not being paid. His Honour then emphasised

The Fixed Determination.

of the Government to prevent further lawlessness and to put down any attempt to disturb the public peace with the utmost severity. Extra police has been drafted into the district and troops would be immediately requisitioned should any symptoms of disorder reappear. Both troops and police would be instructed to use firearms without hesitation against the dacoits or marauders. Extra gun licences have already been granted, and more would be given to respectable persons, who could show they were in a position to purchase and use these weapons effectively. Special constables would also be appointed from among the notables of the district whenever required. In addition several measures partly punitive, partly protective, have been adopted such as punitive police of over 100, costs payable by the ages responsible in proportion to the criminality, withholding of a great portion of the land in the new Canal Colonies, reimbursement of future loss under 15 A of Police Act, system of watch and ward, special touring Magistrates, temporary remission to income-tax payers, provision of timber at cheap concession rates to poorer Hindus, amicable settlement of claims through arbitrators or panchayats.

His Honour concluded by exhorting the Hindus to go to their homes and to take up their normal pursuits, assuring them that they were under the protection of the Government and had nothing to fear. He looked to the leaders of both sides to use their best endeavours to restore friendly relations. On Mahomedans rested the duty of clearing the district of the disgrace which had been brought upon it and with the Hindus remained to assist in every way possible in the settlement of claims and resumption of normal business.

జూబులు

I
కరణములవద్దనుండి చందాలు

తిరుపతిరాజుగారు సమాధానముచెప్పకుండుట.

అయ్యా,

మా తాలూకా మోగల్లు కరణము అయ్యగారి తిరుపతి రాజుగారు దివితాలూకాలో కొంతసామ్య వనూజచేసి, తిరిగి తమనెన్నివ్యాయములు ప్రశ్నించినను జవాబు వ్రాయ రని కొదాలి సత్యనారాయణరావుగారు వ్రాసిన వ్యాసమును చూచి చాల గుండెలిసి. ఇప్పుడు ప్రతితాలూకాలోను కరణ ముల సంఘములున్నది. ఈసంఘములలో కొన్ని తిరుపతిరాజు గారి నే కడు ప్రతినిధిగ కొంతసామ్యచ్చి యేర్పాటుచేసికొనుట ఆ సంఘముల అసదుద్దేశము తెలియపరచుచున్నది. ఏగొప్ప వారికద్యో ఒకసారిబోయి తమ కష్టములను తిరుపతిరాజు గారు మనవిచేసినంత మాత్రముచేతనే వాకరణములు వారిని తమ ప్రతినిధిగా నెన్నుకొనుట! దీనికి ఇన్నివందలు వారి చేతిలో నేల పోయవలెనే! మన కాననిర్యాణసభాప్రతి నిధులారా? కాని మన తిరుపతిరాజుగారివలె జటిలపడినాట లతోగాక మనప్రతినిధులు సంగతి సందర్భములను తెలియ జెప్పుదు రుజువుచేయగలరు. అన్నితాలూకాలవారిట్లు తిరు పతిరాజుగారి నాహ్వానించుచుండగా వారి సంగతి సందర్భ ములు, ప్రాధికారములు, కక్షిసాధ్యములు వ్యయముగా నెగిరి మాతాలూకా సంఘముమాత్రము వారి నేల తమ ప్రతినిధిగా ఏర్పాటు చేయలేదో ఆలోచించుకొనిన యెడల సంగతి విశదము కాగలదు.

హితవాది.

II

అయ్యా,

అయ్యగారి తిరుపతిరాజుగారు కరణములజీతములన్నదిని గురించి పాటుపడుచున్నామని చెప్పి తాలూకాలో కొంత సామ్య వనూజచేసిట్లుక వీరువనూజచేసినసామ్య యేమి చేసినదియు కరణములతరపున ఇచ్చిన విభాషనను నేమిచేసి నదియు మాకేమిలాభముచేసినది తెలియజేయవలయు రెండు మూడు త్రైమాసికవ్రాసినను జవాబులేదనియు వ్యయముగా కలిసిమాట్లాడినను నిష్ఫలమయినదనియు నా తాలూకాకరణ ముల సంఘపు సెక్రటరీగారు పత్రికలలో వ్రాసినదానిని చూచి నాను. తిరుపతిరాజుగారు గొప్పవిద్యాధిపతి గారు. ఎక్కువ పలుకుబడియులేదు. వీరు కరణముల నిష్ఠురాదులను గురించి కాననసభ్యులతో చెప్పుడరచుకొన్నచు మనప్రతినిధిసభ్యు లిది తరకే మన జీతములను వృద్ధిచేయవలయుమై కాననసభలో ప్రయత్నించుటయు మనదరదృష్టవశాతం అప్పటికి లాభము లేకపోవుటయు సంభవించినది. అట్టిసితిలో వీరుచేసినశిమిటో చెప్పజాలరు. వీరేదోచేయుచును చెప్పినంతమాత్రమున బోలె దు ఖిన్ను లనభవించుచు స్వల్పజీతములవలన జీవనముచేయు బీదకరణములవలన సామ్యనేలాగున వనూజచేసికో తెలియ జేస్తుంది. తిరుపతిరాజుగారు తమకు సాధ్యముకాని వారిని చేయజాలరు.

కరణముల సంఘ కార్యదర్శి.

వెబ్బుగారి యుద్ధసంఘము.

గొ॥ యం. డి. పి॥ వెబ్బుగారు మద్రాసుమొఱుల పత్రికకువ్రాసిన బాబు విషయమై అసోసియేటెసు (వెన్ను విలేజు) యొకడు ఈపురపత్రికములలోనియొకరియొద్దకు బోయి వారియభిప్రాయము నడుగగా వారిట్లు చెప్పి.

ఈ యుద్ధసంఘము నేర్పాటుజేయుట చాల పశ్చిస్త మైనవని. ప్రస్తుతము జగన్ సంగ్రామమువిషయమై యనేకపు క్కిటి పురాణములు బయలుదేరి బ్రజలు చేతతన యభి ప్రాయములు గలిగియుండుటలు లేదుచున్నది. గడక "ఒక యుద్ధసంఘపు పత్రిక" "ప్రాకంభించిన జనలు ఎప్పటి విషయములను నప్పటికి చక్కగా గ్రహించి దురభిప్రాయ ములపాలు గాకుండ గలరు. వాతీయనీర యుద్ధసభివిషయ మై యిదివరకు నుపపాదించబడిన ఏర్పాటు సాఫల్యము కాగ లదు. ఇచ్చటి జనలందరు వారివారి దోచిన భవనసాయము ను జేయుదురు. బ్యాంకులకు సహకార సంఘములకు 100 కి 6 వంతునను, 4 వంతునను బోలెడు ద్రవ్యము వచ్చుచుండగా జేశమునా పాడునట్టియు త్వలోనే తీర్చివేయవట్టియు, 100 కి 5 వంతున వడ్డీ నిమగ్నముకంటెయు గవన్న మెంటు వారికి ఏల ద్రవ్యము రాకూడదు? చిన్నతన్న "చే ర రు" పత్రికములను వారీచేయు నేర్పాటు చాల బాగు న్ను ది. గ్రామ వాసస్థలకు "యుద్ధ సంఘపు పత్రిక" మూల ముగా ఎప్పటివిషయముల నప్పుకు వెలియబరచినగాని వారు జంకక దీర్ఘ విాయరు. ఈయేర్పాటును నెరవేర్చుట అంత కష్టసాధ్యమైనవని గాదు. అయితే గవన్న మెంటువారు కూడ శ్రద్ధపుచ్చుకొని పనిజేయవలెను.

మతియొకరి (నామాన్యురీయుని) అభిప్రాయము.

ఒకనామాన్యురీయప్రముఖుని నడుగగా నిట్లుచెప్పిరి:- ఈయుద్ధమునందు నాకు సంపూర్ణ సామభూతి గలిగినప్ప డికిని నామాన్యురీయుని యుద్ధసిద్ధికి ద్రవ్యము అప్పుగానిట్లు రాయని ఒక గొప్పసందేహము కలుగుచున్నది. తక్కిన విష యములన్నటిగాను వారు బ్రిటిషువారికి తోడ్పడుచురని నాకు నమ్మకము గలదు. వారు యుద్ధసిద్ధికి గాని ఆనుపప్రయోడమ గాని, యింక యేవిధమైన నిధులకుగాని చందాలకై పనిచేసినా అప్పుగామాత్రము ద్రవ్యమివ్వరు. ఏలనన వడ్డీపుచ్చుకొనుట మామతివిరుద్ధమైన పని. నామాన్యురీయు లందరకు ప్రస్తుతపు టేర్పాటు జనుభ్రదముగా కొనసాగునని కోరుచున్నాను. కాని వడ్డీకి దీర్ఘమున అప్పు నీయరు.

చెన్నపురి మెడికలు స్టూరులో జరిగినదొంగతనము కేసు
డిసెంబరు 16 తేదీ.

చెన్నపురి మెడికలుస్టోకలో క్రిందటి ఏప్రిలు నెలలో కొత్తశరణును బుచ్చుకొన్న నయము రిషానుల కాన్వొనై నను జొవధము దొంగిలించబడి యుండెను. గవన్న మెంటు మెడి కలుస్టోకకీరరుగ రెప్పి నెంటు కన్నులు. డబ్బు. డి. పేసడగ రిషియమును పోలీసు వారికి వెలియబరచిరి. పోలీసు ఉద్యో గుడు తీచ్చటి మందుల సాఫల్యవన్నిటిని కెగిరి వ్రాడ్యేయం దుడు అశ్వనికంపెనీలక లభ్యముకములో రెండుబుడ కాన్వొ నై నబొంబాయికా ప్రవృద్ధుడు జన్ను దానుకడుప్రయింపబడిన ట్టులెక్కలలో వ్రాయబడిఉండెను. పిమ్మట పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు జగదీశ్వరయ్యగారు అశ్వనికంపెనీవారిపాడమే జిప్సీబుకొత్త లోకేనుచేసిరి నుద్దయికపుకొ॥ బారిష్టరు టి రిచ్చియండు గారిట్లువాదింకిరి. గవన్న మెంటు మెడికలుస్టోకలోదొంగతనము

పోయినదనిగాని జొవధముదొంగసాత్రినిగాని అశ్వనికంపెనీ యధికారికివెలియదు-బహుశా ఈమందు దొరకనందునవ దీ నినిముదాయి ఒకటికి రెండింతలధనమిచ్చుకొనెను. యుద్ధముబుద్ధి పూర్వకముగ దొంగసాత్రికొనెననిఫిర్యాదీయబడుచుచున్నది. ప్రాసిక్యూటెండు ఇన్స్పెక్టరు జగదీశ్వరయ్యగారు గారిట్లు వాదిం చిరి. యుద్ధమారంభ మైనది మొదలనుండలమ్ముధరలనుబట్టిమా డగా ముద్దాయ "కాన్వొనై నను" జొవధముకొన్న ధరచాల చాక. జిప్సీబుకొతో యుద్ధమారంభించినతరువాత్ బహుశా, పాను "కాన్వొనై నను" బుడ్లు ఎచ్చటను దొరకనవచ్చు ఇదిదొంగ సాత్రిని గ్రహించియుండవలెను. పిమ్మట ఇన్స్పెక్టరుగారుకే నును చక్కగానిరూపణచేసి వారిని అభిప్రాయపడి నెక్స్ ను 4 11 బి. పి. సి పుకారము. 1000 రూ॥ జుల్యూనా లేక 8 మాసముల కఠింశిక్ష విధించిరి.

చెన్నపురి కార్పొరేషను

స్పెషలునర్కు డి పార్టుమెంటు

మురికికాల్యాల సెక్షను

ఎం. ఎం. నెం 37 రు. సరకుల కంట్రాక్టు- మురికిని ఎత్తుటకు.

ఉక్కు బాల్వీలు.

మురికిని ఎత్తుటకు 400 ఉక్కు బాల్వీ లను సప్లయ చేయుటకు టెండరులు కావలెను. 19-1-1916-వ తేదీ బుధవారమునాడు మధ్యాహ్నము 12 గంటల వరకును కార్పొరేషను ప్రెసి డెంటుగారు టెండరులను పుచ్చుకొందురు.

కార్పొరేషను రివిన్యూ ఆఫీసరు వారికి రు 2-0-0 లు వంపుచు దరఖాస్తు పెట్టిన యెడల టెండరు కంట్రాక్టు నమోనా అచ్చుపారములను వారిచ్చెదరు. ఆ సొమ్ము ముజరా యియ్యబడదు.

టెండరులను పంపగోరువారు రివిన్యూ ఆఫీ సరుగారి యొద్ద రు 50 లు భరావతుచేసి రసీదు పుచ్చుకొని ఆ రసీదు టెండరులోగూడ పంప వలెను.

నేపియరు పార్కు) జె. ఎం. మెడలే
16-వ డిశంబరు 1915) స్పెషలు ఇంజనీరు

నల్లసంవత్సరాది సంచిక

పెక్కండ్రు ప్రకటనలకై సకాలమున వ్రాసి కొనకుండుటచే గతసంచికలయందు వారి ప్రకట నలు ప్రచురించుటకు వలనుపడ కుండెను. ఈసం చిక త్వరలో వెలువడనున్నది గాన ప్రకటనలు బంప నెంచిన వారు వెంటనే వ్రాసికొన వలయును.

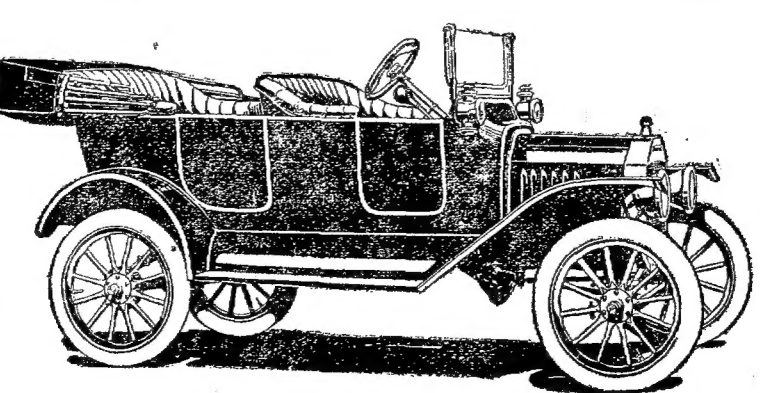
ప్రకటన కాభివృద్ధి
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము.

ఫోర్టు టూరింగు మోటారు బండి

5 గురు కూర్చుండుటకు వీలైనది.

పై కప్పు మడుసీసరు ముందుండు ఎలక్ట్రికుడీపములు, బిగులు, స్పిడో మీటరు, కరియుట్లు సహా వెల రు. 2600 లు.

ఈ బండిని ముఖ్యముగా కొనవలెను. ఏలన నన ఇది అందరికిని గూడ సులభమైనది. ప్రతి ప్రయగ సామ్యముతో ప్రేమిలులగు పనివాండ్రు నలన నీబండను చేయించబడినది. ఈ బండ్లు చాలా శక్తిక చాలామన్నిక గలవి గాన వీరికి మరదిత్రుక్క చాలలేకున్నవ. ఈ బండ్లు అన్ని పరీక్షలలో ఈబండ్ల ముపయోగింపిరి ఆరుబండ్లు చాల బలమైనదిగాని చాల తేలి కైనదిగాని విలంబమొచ్చు. ప్రపంచమందు వాడబడుచున్న మోటారు

బండలో ఫోర్టుబండ్లు 28 హార్సులకు మెచ్చుగా నున్నవి. ఈబండ్లకు విశా కెన్బ్రుబడి పెట్టి సొమ్ము తయారు గురినియొగమే. ఈబండ్లమీద ప్రపంచమందు దన్ని జేశముల లోను ప్రయాణము చేయవచ్చును. కాన దీనిని ఇప్పుడే కొనడు. ఈ నె 20 యన తేదీ నాటికి 80 బండ్లు పీరు రులలో వచ్చును. పిమ్మట ఆకాభంగము కలుగకుండ ముందు గనే మాకు వ్రాయుడు.

మావిలాసము:- టక్సు అందు కంపెనీ, మదరాసు.

శ్రీవాల్మీకి రామాయణము

అంధ్రీయచనము

ఈ పుస్తకమునందు మొత్తము 115 పటములున్నవి.
ఇందు అతిమందరమైన పటములు చేయబడ్డవి.
కొన్ని ప్రతులే మిగిలియుండుటకల్ల శీఘ్రములోనే వ్రాసి
తెప్పించుకొనవలయును.
బాల, అయోధ్యాకాండములు గంపానల కాగితములు
కాలికోతైండు గిల్లుపేరు ౧ సంపుటం రంగపటములు 3-౮-౦
అరణ్య, కిష్కింధా, నుందరకాండములు గంపానల
కాగితము కాలికోతైండు ౧ సంపుటం రంగపటములు ౪-౮-౦
యుద్ధకాండము మూడు భాగాలు 3౪ పటములు 3-౮-౦
తైండుకొండవక, రంపానల కాగితములైన మంచి
అయ్య పేలిన కాలికోతైండు బాల, అయోధ్యా
కాండములు చేరి ౧ సంపుటము ౫-౦-౦
డిటో అరణ్య, కిష్కింధా, నుందరకాండ చేరి ౧ సంపుటము ౫-౮-౦
డిటో యుద్ధకాండము మూడుభాగాలు చేరి ౧ సంపుటము ౪-౮-౦
శ్రీరామకాలిగీతములు ౦-౮-౦
(255) ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అండుకో,
అనంద ముద్రాలయోధికారులు మదరాసు.

గ్యాల్వీ మోటారు పాఠశాల

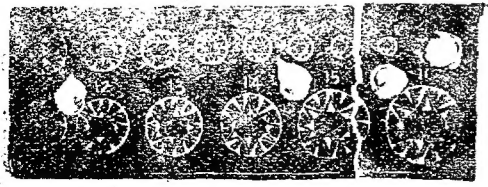
మోటారు టైకిల్లు, కాక్సు, ప్రయాణికులకు స్పెషల్
కాక్సు, కావలసినవారు ఈ క్రింది అడ్రసుకు వ్రాయును.
ఈ కంపెనీవారు అంధ్రీయ, విశేషకాలము నుండి
మోటారు వక్రమున ప్రసిద్ధిచెంది చువారాజులు, రాజులు,
జమీన్దారులచే అభిమానింపబడినవారు మీకు క్రొత్త
కాక్సుగాని, పాత కాక్సుగాని మంచివిగాను తీసివెళ్ళగలరు.
తిరుగ మీ కాక్సును కాగలసియెడల అమ్మియివ్వగలరు.
ఇట్టి సదుపాయ మిచ్చుటమాత్రమే గలదు. మోటారుబండ్లకు
కావలసిన టైర్లు, ట్యూబులు యితరసామానములు యావత్తును
మీకు చాకగా అమ్మగలరు. మోటారుబండ్లు అడ్డెక్కియ్య
గలరు.
(41) గ్యాల్వీ లండన్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.
Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

మదరాసు మోటారు ఇంజనీయర్లు

24 జనరల్ పీటర్సురోడ్డు
మాంట్యురోడ్డు పోస్టు, మదరాసు.
మోటారుబండ్ల యంత్రనిర్మాణమున, నడుపునిధానము
ను, బోధనాభ్యాసముల గలపటము. ప్రత్యేక గమనిక:—
పాఠశాలవిద్యార్థులకు ఉచితముగవసతి యు, భోజనాదికములు
ను ఏర్పాటుచేయుచును. ప్రతివెలప్రభువున క్లాసుప్రారంభ
భుజును, తయారైన వైనాకరికి శిష్యాశ్రయబడును. స్వల్ప
సంఖ్యయే దీనినిగ్రహించు. పేనేజరుగారికి వ్రాసికొనవలెను.
సర్వరోగ కుతూహలము.
ఈ క్రింద కనబడిన మందులు కాలదేద భేదములు
లేక ఆశాలవ్యర్థులకు శ్రీపురుష లియవురు నేనించిన
ఎప్పుడును వికోగులుగ నుండగలరు.
మనమందరి మాత్రము.
40 గల డబ్బికయము రూ 1-0-0
రాజవైద్యనారాయణజీ కేశవజీ
(188) 20 చీఫబజార్కోడు మదరాసు.

ఉమ్మడి - రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

మరాఠ్ నర్తకులు, మదరాసు ఈస్టు
తీర్తి విలాసము:—“ఉమ్మడియార్”
ఇందుక్రింద కనుపరచినట్టి ఇతిరత్నములన్ని
బర్మానైజులకు తగుమైనటులు ఇమిలేవక కేంపు
లున్ను వైక్రాంతిములు వగైరా కమలములున్ను
బేడకాసులు అనాకాసులున్ను బంగారపు నగలు
న్ను మెరాల్లగల నగలున్ను, పట్టు రుమాన్లును
కావలసినవారు మా కాటలాగులను తెప్పించుకొని
ధరలను తెలుసుకొని మాకు ఆర్డర్లు పంపుమరని
ప్రార్థించుచున్నాము. (188)

ప్రకటన.

కృష్ణా మోటారు స్టేషను కంపెనీవారు ఏలూరు చింతల
పూడి కోడ్డుమీదను ప్రయాణికుల ఉపయోగముకొరకు రోడ్డు
ర్యబోటును పెద్ద మోటారుకార్లను ఈ వెలలో నడిపించు
టకు చాలా ప్రయత్నము చేసితిమి. చెన్నపట్నములో ఈ
మధ్య కురిసిన ఆపరిమితపు కర్తవ్యములకు కార్లకు వేయు రంగులు
ఆరకను న్యూ కార్నీషు వేయుటకు వీలుకానంతర మెడల
ఎర్పాటుచేసికొన్న విషయములకు పని ప్రారంభించుటకు ఆభ్యంతరము
కలిగి బిళ్లకు ఏలూరుకు బంపించుటకు వీలు కలిగి
నది. కాదు. ఇట్టి పీటిలో ఆ కోడ్డు ప్రక్క ను నుండే
ధర్మాజిగూడెము గ్రామ సమీపములో ఉండు టోలుగేటు
కంట్రాక్టరు మోటారుబళ్ళు దేవదత్తులకు తనకు వస్తున్న వస్తుకి
దని విల్ దావా తెస్తానని శ్రీ కృష్ణాజిల్లా కలెక్టరుగారిం
కోటిను ఇచ్చిట్లున్న అండుకల్లను మాకు లయినన్న ఇవ్వ
కుండా ఆగిపోయినట్లున్న సదరు టోలుగేటు కంట్రాక్టరుకు
అది భక్తి అన్న అమన ధర్మాజిగూడెము గ్రామ మనసలు
వాడుక చేయుచున్నట్లున్న వింటున్నాము. పునఃతపించి
బిట్టిపు రాజ్య పరి పాలనా ప్రజలకు ఉపయోగములకొరకు
ఏర్పరచి వట్టులలో అట్టి ఆభ్యంతరములు కలిగివల మరయొ
కరు చేయు మంచి పనులకు కలుగ నేరవు.

ప్రపంచచరిత్ర

మూడవ సంచిక వెలువడినది.
గ్రంథకర్త:—గా. హరినర్సిరావు. ఎం. ఏ.
తైలినులభము కథలు చదివినట్లు చదువుకొన
వచ్చును. బహుప్రాచీనకాలమునుండి లోకములోని
అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయ
బడును. చందాపద్ధతి ఆరుసంచికలకు రు. 2-0-0
అంచెనూలి లేదు. ప్రవేశరుసుము లేదు.
స్థిరమయిన సంచికగా పి. పి. గా పంపునుము.
వియోజనము:—ప్రపంచచరిత్రకార్యాలయము,
(77) 145, కావేరీ, మదరాసు ఆని వ్రాయుడు

కుంకుమపువ్వు

వ్యవస్థాపకులు చిర్యలము నగు కుంకుమపువ్వు
మావత్తు దొరకును. కొనువారు సూర్యమో
క్షింస గలవనింపుడు. కరస్పాండెన్సు మొదలగునవ
విషయముల వ్రాయవలయును:—
ఎస్. నారాయణ అండు కంపెనీ
(85) 21, హమ్మంబీర్, బొంబాయి.

ఇశాం! ఇండియామహిమ ఇశాం!
ఈ పుస్తకమునందు ఇండియాదేశముయొక్క విశేష
విశేషములను అనేక శాస్త్రములలోనుండి గ్రహించి లోక
దేశమును గోర ప్రతిబింబి యున్నాము. ఇండియాదేశ
ములో జన్మించిన ప్రతిమనష్యుడును అవశ్యముగా జాన
వలయును. ఈ పుస్తకమునకు వెలలేదు. తపాలాఖర్చులేదు.
వైద్యశాస్త్రి, ముజీఫ్ షాహ్ సోమిష్టి,
తంకవిగ్రహ చౌవధాలయము, 157 బ్రాడ్వే,
96 మాంట్యురోడ్డు, మదరాసు.

శ్రీలపాట రామాయణము
శ్రీమతి పార్వతివర్ధి, అన్నపూర్ణ ప్రణీతము.
వినుటకు మిక్కిలి యంపుగాను, చదువుటకు మిక్కిలి
ఆనందకరముగానుండు 200 పేజీలగుల గ్రంథము—వెల పుస్త
కము 1 కి, తపాలాకులి సహా ఒక రూపాయ పది పుస్తక
ములు ఒకేసారి కొనువారికి ఒక పుస్తకము బహుమానము.
పుస్తకములు దొరకడు పుటము.
శ్రీమతి పార్వతివర్ధి, అన్నపూర్ణ,
శ్రీరామవిలాసము, రాజమండ్రి.

మన శత్రువులు.

ఇంది పొగచట్ట, సిగరెట్లు, కల్లు, సారాయము,
కాఫీ, టీ, నల్లమందు, మొదలగు అన్ని దుర్భాషణములను
గుర్తి వ్రాయబడినది. వారులకు బోధించుటకు వీలగునట్లు
82 పాఠములుగా విభజింపబడినది 0-5-0

ఆకాశవిమానములు.

వీనిని గురించి యిండియా కలెక్టరు తెలుగులో వ్రాసి
యొందలేడు. ఈ గ్రంథమును విమానముల నిర్మాణము,
అని ఆకాశమున సంచరించువిధము, వీనిలోని భేదములు చక్కగా
వివరింపబడినవి. విమానములపటములు చాకలత్తు. వెల 0-8-0
చాలపురి రామమూర్తిగారు
జీవరమిషన్ కాశీజీ, గుంటూరు

మదన కామేశ్వర లేహ్యం

ఇది మేవాను, నిర్మాక, శుక్లవస్తువు, అతిమాత్రము,
హరించి మిక్కిలిబలమును ధాతువుప్రసి, రత్నప్రసి, యావన
నుఖను, సంతాపకాప్రసి, నరములపటుత్వమును కలిగించు
వర్తనాదము. 2 డబ్బీలు చాలును. 20 చు1 డబ్బీ రు. 1-0-0
ఆ కుశ్వేద సమాజ్, పొంపూరు, గుంటూరు జిల్లా.

విశాఖ హోటాలాధ్యాయ బ్రహ్మశ్రీ

కొక్కొండ వెంకటరత్నకవి విరచిత గ్రంథములు
కొద్దిప్రతులు గలవు. వలయావారీ క్రింది విలాస
మునకు వ్రాసికొనవలెను.
1 బిల్వేశ్వరీయము 2-౦-౦
2 కొక్కొండ మాహాశ్యము ౦-౧౫-౦
3 సింహచల యాత్ర ౦-౪-౦
4 గోదావరి వర్ణనము ౦-౫-౦
5 నియోగి దీక్షితచరిత్రము ౦-౮-౦
6 నరకాసురవిజయ వ్యాయోగము ౦-౮-౦
కొక్కొండ కుమారనరసింహం,
(281) రాజమహేంద్రవరము.

మంచినయము! నేనెవలు ఖగ్గుడదెనది!! వెనుక వోరకపు!!
ఈపంచలు కొనువారికి, పంచ1-కి అత్తెలార్పాటమున
కొర్కరి కోడంద్రప్రభావము అను గ్రంథముకలి ఇశాము.

మేలైన జపాక పట్టుపంచలు.

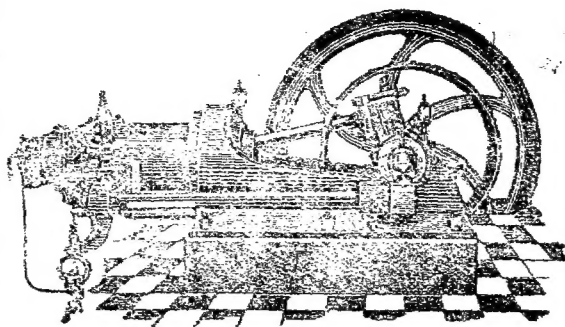
అనేకపంచలు ఖగ్గుడదెనందున
ప్రస్తుతము ధరలు తగ్గించుచున్నాము.
వాచకులారా! శృంగారమున్న
నాగరికతయున్న గల మేలైన అసల్
పట్టుపంచలు పంపగడించుట ఆనంద
మకొరకు తెప్పించి విక్రయించినదిపో
గా మిగత కొద్ది పంచెలు మాత్రమే
యున్నవి. ఇందులో ఎరువు, పెచ్చు,
అశుపచ్చ, గోజా, మేమునప్పం, ఇత్యాదిరంగులు గలవి. క్లాఫు
నీయమైనవి, స్వోపమును
రక్తమారనడిచిన్ని 2 క్లయారి పెడవ్యుల పట్టుపంచె 1 కి 2-0-0
పంచ 1 కి తపాలాఖర్చులు ... 0-4-0
డిటో రెండుపంచలు కొనువారికి తపాలాఖర్చులు ఇశాం.
జపాక పట్టుపంచె వేర్వేలాన, 6 వేంకటేశ్వమేష్ట్రపిథి,
సామంతాకపేట, మదరాసు.

జ్యోతిశాస్త్రమున జాతక భాగము

వలయువారు వారి జాతకముయొక్క నకలు గాని లే
యైన జనకాలము, తేదీగాని వ్రాసి పంపించరలెను. అట్లు
పంపించెడల జాతకము వుట్టినది లగానుకు యిప్పటికరకు
జరిగిన యావత్తు ఫలములు అనగా జాతకునియొక్క యావము,
ధనము, భూమి, కళక్రమము, సంతానము, ఉద్యోగము నగైరా
లు పీటిలో ప్రత్యేకము వ్రాసి 1 రూ|| రు 5 పి. గా పంప
బడును. ఇవి సరిగా చూచినిచ్చిన యెడల మంచి జనకబోవు
సంగతులు యావత్తుల పూరాజాతకము శాస్త్ర సమ్మతి
ముగా వ్రాసి 4 రూ|| రు 5 పి. గా పంపబడును. పి. పి.
ఖగ్గులు క్రింద 2 అణాలు అదనముగా పంపు. జనకాలము
గాని అడెన్నుగాని సరిగాను వివరముగాను లేనియెడల
జాతకములు వ్రాయబడువు. ఇట్లు విధమును
జి.కె.వై వెంకటేశాస్త్రి,
గోపాలపురము, కొత్తపేట పోస్టు, గోదావరి జిల్లా.

రాబుసన్ నెమిడిసెల్ కుడాయలు (కిరసనాయిలు) యింజనులు

3 మొదలు 60 గజ్జములవరకు వలకు స్పేరు సామానులు సహా స్టాకులో ఉంచబడును. గుంటూరు, రాజమండ్రి, పిఠాపురము, తణుకు, శాఖపట్టణము, పాలకొల్లు, భీమవరం, కుంభకోణం, తంజావూరు, బళ్లారి, రామన్నాడు, కారికాలు, నాగపట్టణము, కోయంబూరు, చెంగల్పట్టు, వగైరా పట్టణములలో, నూయింజనులు తృప్తికరముగను అతి సులభముగను పనిచేయుచున్నవి.

డేవిసాక్సును స్టీము యింజనులు, గ్యాసుయింజనులు, బోయిల్రు సెంట్రీఫ్యూగలు (నల్లగుల్ల నీళ్ల పంపులు, డాంక్ పంపులు, చెతిలో మంచుగడ్డ చేయు యంత్రములు, యేలాటి కర్రనైనను గ్యాసుయింజను వగైరాల కుడయ్యగించు బొగ్గుగామాపు, టిట్రులున్న, బియ్యముచేయు వాల్ల మేలర్లు బెల్లింగులు, సాప్టింగులు, ఫ్యాక్టరీలకు కావలసిన అనేక విధములైన సామానులుమావద్ద విరివిగాను, సరసమైన వెలలకున్ను దొరకును. తప్పిలు తెలిసికొనువాడు దయచేసి మాకు వ్రాయుడు.

ఇండియన్ కామర్సు అండు ఇండస్ట్రీసు కంపెనీ,

ప్రాంతికములు:—తెనవాడ, తంజావూరు. ఇంజనీయర్లు మెషనరీ వర్తకులు, మద్రాసు

నీయల (REGD)

హేర్ ఆయిల్

నీలా హేర్ ఆయిల్ వెంట్రుకులను నృద్ధి చేయును. నెరసిన వెంట్రుకులను, ఎట్టిని వెంట్రుకులను నలుపుచేయును రాలు వెంట్రుకులను ఆపును. మేదస్సును చల్లగానుంచును. ఇది బహువిధములను సువాసనలతో కూడియున్నది. దీనిని ఉపయోగించువారలకు పూచిన పువ్వులతోటయం రున్నట్లుండును.

౧౯౧౩ ౧౦: మైసూరునందుంచబడిన ఎగ్జిబిషన్లందు దాని పరిమళమునకు ఒక ముద్ర పతకము నిచ్చిరి. మఱియు భారతవాడయందుంచబడిన ప్రదర్శనమునందు బొంబాయి గవర్నరు సాహెబు హిజు ఎక్సలెన్సు లార్డు వెల్లింగ్టన్. జి. సి. వి. ఇ. గారు ఒక యోగ్యతాపత్రము నిచ్చిరి. ధరలు. బుడ్డి ౧కి రూ. ౧౦-౦. ౩కి ౨౦-౦. తపాలాకర్పణ ప్రత్యేకము. సోల్ ఏజెంట్లు:—కాకు అందు కో, సి. పి. టాంకు చంద్రబాగు, పి. బి. నె. 4, బొంబాయి

అందమైన 1916 క్యాలండరు.

ముద్దులొలికెడి మోహనాంజి సౌందర్యము, లావణ్యము. ముగ్ధత్వమురమ్యముగ లిఖింపబడినవి.

దీనివలన 81 వ తేది లోపున నొకసారిగ వాడుగు రూపముల విలువగల మామందుల గొనువారలకు.

క్యాలండరు రుచితముగ బంపబడును.

పోస్టు ఖర్చులకై అణాచీటిని పంపవలయును.

ఇతరులకు వి. పి. ఖర్చులతో 0-4-0; 12-కి వి. పి. ఖర్చులతో రూ. 1-12-0.

అమృతాంజనము నొప్పులకు సిద్ధామృతము.

చక్కని డబ్బీతో రూ. 0-8-0; డజన్ 1-8 రూ. 5-4-0.

తామర తైలము

డబ్బీ 1-కి 0-4-0.

పండ్ల పొడి

డబ్బీ 1-కి 0-2-0.

మోహినీ తైలము

సీసా 1-కి 0-12-0.

పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము. అనేక చోట్లలో విక్రయింపబడును.

అమృతాంజనము దీ పో,

109 ప్రేమి రోడ్డు, బొంబాయి. 6 తంబు శెట్టిపేటి, మద్రాసు.

యెడలనుకలన క్యాలండరులు రొద్దితరులు ముద్రింపబడుచున్నవి దరఖాస్తులను వెంటనే పంపుకొనిన యాకా ధృంగము గలుగును.

వనోపధి సారసవరిల్లా

(28)

ఇది వనోపధి అండును ఇతరులగడ్డలను మరియు ఇతర చర్మరొగములను బాగుజేయును. కీళ్లపోట్లు, సాతనాచువుపోట్లు నీరసపట్టు, రొద్దిరాకముగలగలిగిన అన్ని రొగములను దీనివలన నయముగను. ఇదిచర్మమునకు కాంతినికలిగించును. వాడితంతువులను పుష్టికలిగించును. ఇతరుల కుద్ధిపట్టిన వృద్ధిజేయును. దీనివలన కఠినములను బలము, ఆరోగ్యముకలుగును.

ఒక సీసామందును వాడిన తోడనే శరీరములో నొకవిధమైన మార్పు గనుపించును. రెండు సీసాల వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును. సీసా నెల రూ 1-4-0.

మృత్యుకుండు:—ఇది చర్మమునుపూర్తిగా బాగుజేసి రొగమును కుదుర్చును. భారతమధువల్లిత్రాగులకు వాండు) నాగల్లితైలము ప్రపూతకు వాండు. ఈరెండుకని నెలరోజులకు సరిపోవును 5-0-0.

ప్రాప్తి:—పి. డి. సావంత్, ౧౪౪, పనసనాడి, నం. ౨, బొంబాయి.

Proprietor P. D. SAVANT Panaswadi, No. 144 No. 2, Bombay

స్టెర్న్స్ వైన్ ఆఫ్ కాడ్లీవరుఎక్ స్ట్రాక్టు

లోహముతో గూడినది. పాలి పోయినట్టివాడు, బలహీను లగుగట్టియు జనులకు యధా స్థైర్యముసంగ గలదు. ఆరోగ్యమును, ఉత్సాహమును గలిగించును. మండు యెండలలో నయితము తృప్తికరముగ బని చేయగలదు.

సస్పృశ్యుడ, పాండు, కుష్మాధీనులకు వానోపధ్యుల చక్కని యోవధను.

అన్ని మందల మామలలో విక్రయించబడును.

శ్రేష్ఠమయిన డోదువత్తులు

అంబరములు	ధర	1-కిరూ
జవాబ్	"	4, 8, 2-8
పునుగు	"	2, 1-8, 1
కస్తూరి	"	3, 2, 1-8
పన్నీరు	"	1, ౮, 12, 8

విలియం అండు కో, చామరాజుపేట, బెంగళూరు సిటీ

THE HOTEL CLARENCE.

GOLD MEDALISTS.

BAKERS, manufacturing Confectioners, and well-known Caterers.

Book your orders for Xmas & New year Cakes early;

Our Decorations and Ornaments special this Year

Xmas toys and Fancy Boxes for presentation are for sale.

Estimates for Dinners, Evening Parties, and Children's Treats free on application.

FOR XMAS AND NEW YEAR

FRUITS—Apples, Coorg oranges, Spanish and Black grapes, Peaches, Pomegranates etc. of Superior quality

VEGETABLES—Fresh English Vegetables.

FLOWERS—Cut Flowers, Bouquets.

Garlands for Presentation.

Also English Vegetable and Flower Seeds Fruits, Plants etc.

Price List And Catalogue With Illustrations on Application.

N. RUDRAPPA & SON, LAL BAGH ROAD, BANGALORE.

కాటోల్ పాడరు.

నల్లలు, చీమలు, ఈగలు, చిరుట్లలు మున్నగు కీడుల బుట్టించు వరుగులను వశంపజేయును. టిక 1-కి ౮. 0-5-0

కాటోలు వత్తులు

వోములను, ఈగలను నశింపజేయును, వారడోలును.

240 కట్టలుగల పెట్టె 1-కి 1-12

మీర సరఫరాకములకు చీమలను పడకటిండ్లయందు నల్లలును వోములును, పుష్పకేటికలను చినుకలనుండి కాపాడును.

సోలుమంజెట్టు:—టి. హర అండుకో,

16 వైనాబాదు రోడ్డు, మదరాసు